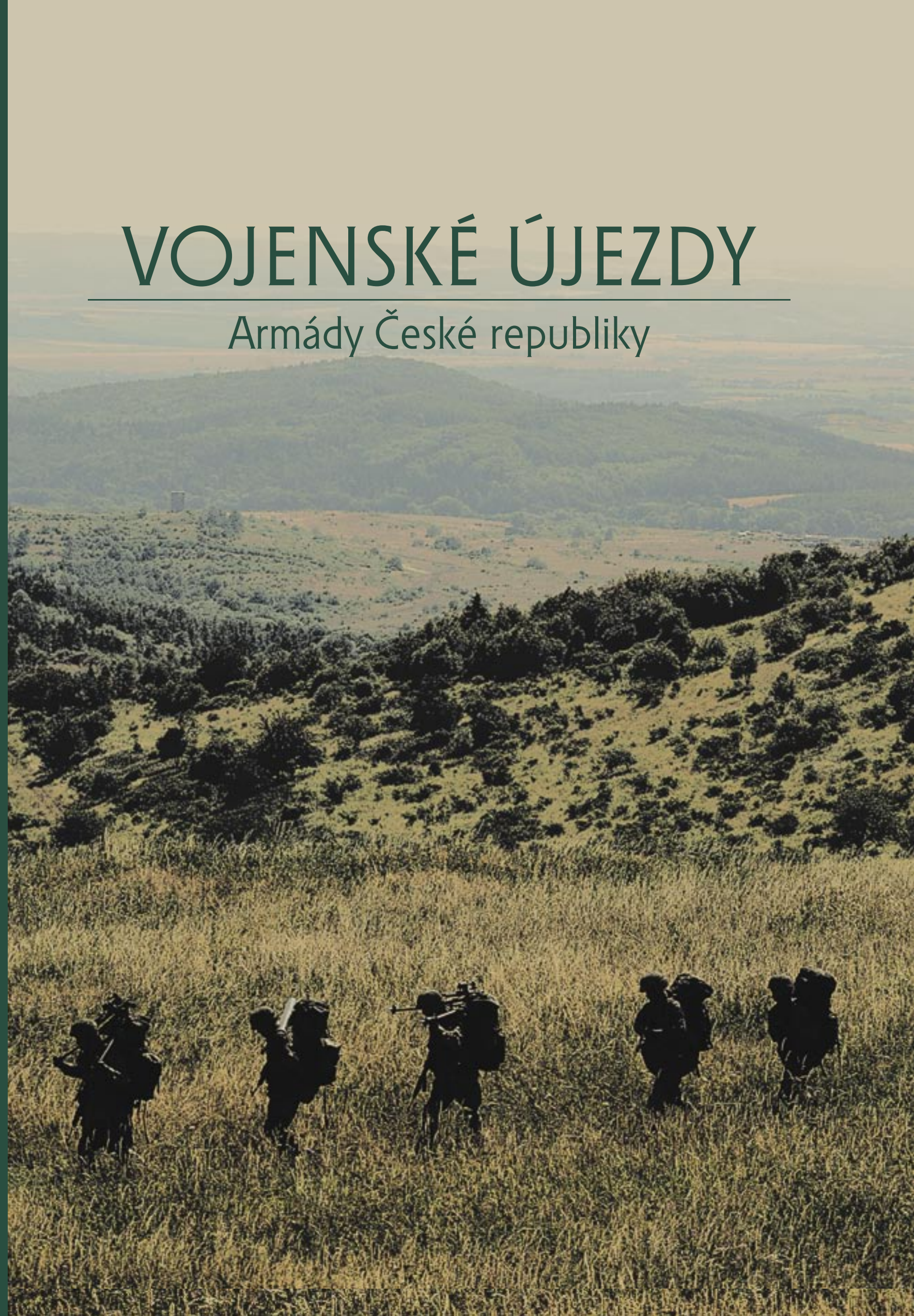

VOJENSKÉ ÚJEZDY

Armády České republiky

Vojenské újezdy Armády České republiky

Vojenské újezdy

Armády České republiky

Vojenské újezdy Armády České republiky

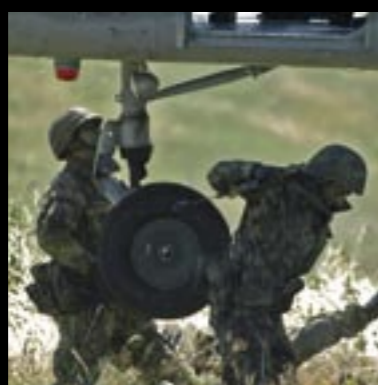
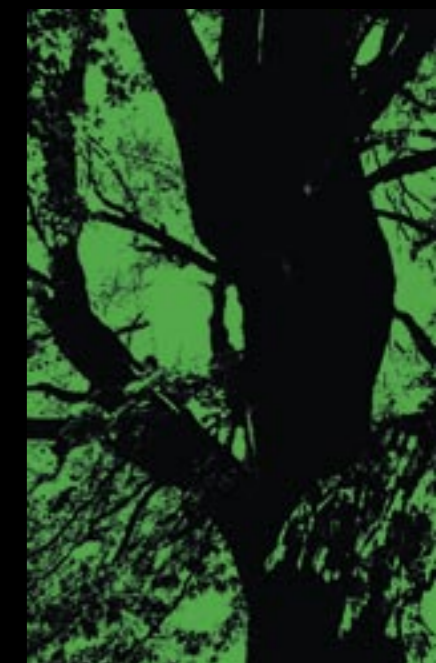

Publikace byla připravena
s využitím podkladů
oddělení řízení
vojenských újezdů
Sekce rozvoje druhů sil
– operační sekce MO,
újezdních úřadů
vojenských újezdů AČR,
středisek obsluhy
výchovných zařízení
a státního podniku
Vojenské lesy a statky
České republiky

Vážení čtenáři,

Cílem této publikace je seznámit vás s právními aspekty existence vojenských újezdů, jejich určením a využitím. Přiblížíme vám trochu historii i současnost jednotlivých újezdů, hlavní subjekty, které v nich působí, život jejich stálých obyvatel, přírodní podmínky i hospodářské využití tohoto území, zázemí pro cvičení vojsk a spoustu dalších zajímavostí. Zejména zde však chceme poukázat na výjimečný stav životního prostředí a krajiny ve vojenských újezdech, který je důsledkem dlouhodobé a citlivé péče Armády České republiky, státního podniku Vojenské lesy a statky České republiky i dalších subjektů o tuto oblast. Fotografie úchvatně krásné krajiny dokládají, že i na tomto území naší republiky je panenská příroda poskytující optimální podmínky pro život nepřeberného množství živočichů a rostlin.

I když se zde nemůžeme věnovat úplně všem problémům vojenských újezdů a zodpovědět všechny vaše otázky, chceme vás přesvědčit, že vojenské újezdy mají kromě svojí zajímavé historie a přítomnosti i perspektivní budoucnost.

Vojenské újezdy
Armády České republiky

Újezdy

Vojenské újezdy jako zvlášť vyčleněná území pro potřeby obrany státu byly ve stávajících hranicích zřízeny na základě zákona číslo 169/1949 Sb., o vojenských újezdech, ve znění pozdějších předpisů. V roce 1999 Parlament České republiky schválil zákon číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, který v části šesté obsahuje základní ustanovení o vojenských újezdech. Podle tohoto zákona je pro výcvik ozbrojených sil zřízeno pět vojenských újezdů – jejich seznam, názvy i sídla újezdních úřadů a příslušnost území újezdu k okresu jsou uvedeny v příloze číslo 1. Hranice jednotlivých újezdů jsou vymezeny v přílohách číslo 2 až 6.

Pro výcvik ozbrojených sil jsou na území újezdů zřízeny vojenské výcvikové prostory a výcviková zařízení. Tvoří je soubory střelnic, cvičišť, ubytovacích objektů, cest pro pásová vozidla, pozemních komunikací a ostatních vojenských účelových zařízení, včetně vodních ploch a pozemků, určených k výcviku ozbrojených sil. Každý vojenský výcvikový prostor má jinou učební a výcvikovou základnu, prostorové a terénní podmínky, z toho pak vyplývá v řadě případů i jeho specifické určení. Současný počet a rozloha újezdů umožňuje výcvik se všemi druhy zbraní kromě střelby letectva na vzdušné cíle a střelby protiletadlových raketových kompletů s účinným dostřelem větším než 5,5 km.

Podle zákona číslo 222/1999 Sb. je veškerý majetek na území vojenského újezdu, s výjimkou majetku vneseného, majetkem státu. Podle zákona číslo 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, s plochami a dalším nemovitým majetkem potřebným k provádění a zabezpečení výcviku ozbrojených sil hospodaří příslušná vojenská ubytovací a stavební správa. S ostatními plochami, které slouží převážně jako ochranné a bezpečnostní zóny při výcviku (zejména při střelbách), a dalšími nemovitostmi hospodaří státní podnik Vojenské lesy a statky České republiky.

Hlavní subjekty působící na území vojenských újezdů

Újezdní úřad vojenského újezdu (ÚÚřVÚ)

- Je správní úřad, který odpovídá za výkon státní správy, koordinaci vojenského a hospodářského využití, zabezpečování potřeb obyvatel, hospodářský, sociální a kulturní rozvoj, ochranu a tvorbu zdravého životního prostředí na území újezdu. Rozsah jeho úkolů je stanoven zákonem číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.
- V jeho čele stojí *přednosta újezdního úřadu* – voják z povolání, který je ustanovován do funkce ministrem obrany.
- Jako správní úřad je podřízen Ministerstvu obrany ČR a podle rozkazu ministra obrany (RMO) číslo 24/2002 – *Činnost ve vojenských újezdech* spadá jeho řízení do kompetence ředitele Sekce rozvoje druhů sil – operační sekce Ministerstva obrany (SRDS-OS MO).

Středisko obsluhy výcvikových zařízení (SOVZ)

- Je zřízeno na území újezdu jako samostatný celek pro zajištění výcviku ozbrojených sil. Zabezpečuje vojenské využití újezdu, provádí podporu a koordinaci jeho vojenského využití. Má v péči výcviková zařízení a cvičiště v újezdu.
- V jeho čele stojí a činnost ve výcvikových zařízeních na území vojenského újezdu řídí *náčelník SOVZ*, který je přímo podřízen Ředitelství výcviku a doktrín Velitelství sil podpory a výcviku (ŘeVD/VeSPodV) ve Vyškově.

Vojenské lesy a statky České republiky, státní podnik (VLS ČR, s. p.)

- Je založen Ministerstvem obrany ČR ve veřejném zájmu z důvodu hospodářského využití území vojenských újezdů ve smyslu § 31 zákona číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.
- Zabezpečuje hospodářské využití újezdu. Má v péči hospodářské plochy a lesy újezdu a provádí koordinaci jeho hospodářského využití. Ve smyslu zákona číslo 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, je samostatnou právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Jeho nejvyšším správním orgánem je ředitelství státního podniku Vojenské lesy a statky České republiky se sídlem v Praze.

Na pozadí Krušných hor s Klínovcem zapadá slunce ve vojenském újezdu Hradiště

Zima je ve vojenských újezdech obvykle tuhá a dlouhá

Posádková ošetřovna (POŠ)

- Zdravotnický zabezpečuje výcvik jednotek ve výcvikových prostorech, ambulantní péči o příslušníky vojenských jednotek na území újezdu, péči o rodinné příslušníky vojáků a civilní obyvatelstvo v sídelních útvech. Udržuje návaznost na územní středisko záchranné služby a při záchrane životů koordinuje spolupráci.
- Jejím nadřízeným stupněm je Ředitelství logistické a zdravotnické podpory, Správa zdravotnického zabezpečení Hradec Králové.

Vojenská policie (VP)

- Zajišťuje kontrolní činnost a pořádek na území vojenského újezdu.
- Jejím nadřízeným stupněm je příslušné velitelství Vojenské policie.

Vojenská ubytovací a stavební správa (VUSS) – provozní středisko (PS)

- Má ve správě nemovitý majetek Armády České republiky na celé rozloze újezdu, pečuje o jeho údržbu a opravy, zabývá se jeho evidencí. Zpravidla provozuje objekty a zařízení pro zásobování území újezdu pitnou vodou, odvod a čištění odpadních vod, elektrorozvodnou síť pro dodávku elektřiny v újezdu, tepelné zdroje pro vytápění bytových jednotek a objektů v sídelních celcích, včetně dodávky teplé užitkové vody. Dále zajišťuje správu bytů ve vlastnictví státu a péči AČR.
- Nadřízeným stupněm provozního střediska je příslušná vojenská ubytovací a stavební správa.

Vojenská hasičská jednotka (VHJ)

- Provádí požární zabezpečení na území újezdu a požární prevenci výcviku vojsk ve výcvikových prostorech.
- Jejím nadřízeným stupněm je příslušné středisko obsluh výcvikových zařízení.

Obyvatelé vojenských újezdů

V újezdech žije více než 2 100 obyvatel, kteří zde mají trvalé bydliště. V souladu s platnou právní úpravou však nemohou volit obecní zastupitelstvo, protože újezd je sice územní správní jednotkou, ale není obcí. Povinnosti obecního úřadu zde plní újezdní úřad vojenského újezdu, jehož úkoly jsou stanoveny zákonem.

Protože je veškerý majetek na území vojenského újezdu s výjimkou majetku vneseného majetkem státu, jsou zpravidla v hospodaření resortu Ministerstva obrany i objekty pro zabezpečení potřeb obyvatel újezdu, které přímo nesouvisí s hlavním určením újezdů – zabezpečením výcviku ozbrojených sil (byty, objekty občanské vybavenosti, inženýrské sítě, veřejná prostranství, památky apod.). S řadou výše uvedených objektů však hospodaří i státní podnik Vojenské lesy a statky České republiky.

Život obyvatel újezdů má svá specifika, avšak výrazně se neliší od životních podmínek obyvatel jiných českých obcí. V posledních letech byla přijata řada opatření k jejich zlepšení, zejména v zabezpečení dopravní obslužnosti a v rozvoji služeb. Jako poradní orgány přednostů újezdních úřadů byly ustanoveny občanské aktivity, které se spolupodílí na řešení problémů v zabezpečení životních podmínek obyvatel. Na základě závěrů jednání s občany i petic a anket organizovaných od roku 2002 lze konstatovat, že většina obyvatel újezdů souhlasí s jejich zachováním.

Stav přírody a krajiny

Od roku 2004 – po novelizaci zákona České národní rady (ČNR) číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákonem číslo 218/2004 Sb. – je orgánem ochrany přírody a krajiny vojenského újezdu i jeho újezdní úřad a Ministerstvo obrany. Odstraňování ekologické zátěže a komunálního odpadu po cvičících vojskách z území újezdu zabezpečují soukromé firmy vybrané ve výběrovém řízení. Tyto firmy jsou také smluvně vázány na neprodleném zahájení likvidace následků možné ekologické havárie vzniklé v důsledku vojenské i jiné činnosti.

Z hlediska stavu přírody a krajiny patří vojenské újezdy mezi nejzachovalejší území v České republice. Že je stav životního prostředí na území újezdů na velmi dobré úrovni, dokazuje jedinečný výskyt vzácných rostlinných a živočišných druhů a slova řady ochránců přírody, že vojenské újezdy jsou alternativou velkoplošných zvláště chráněných území.

V roce 2004 bylo dokončeno mapování území újezdů odborníky v rámci soustavy Natura 2000, jehož cílem bylo vymezení biogeografických oblastí na území České republiky.

Natura 2000 je soustava chráněných území, která vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné nebo omezené svým výskytem jen na určitém území (endemické). Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy Evropské unie na ochranu přírody: směrnice 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“) a směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“). Směrnice ve svých přílohách také vyjmenovávají, pro které druhy rostlin, živočichů a typy přírodních stanovišť mají být lokality soustavy Natura 2000 vymezeny.

Česká republika požadavky obou směrnic začlenila do zákona ČNR číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona číslo 218/2004 Sb. Podle směrnice o ptácích jsou vyhlášeny ptačí oblasti – PO (v originále Special Protection Areas – SPA) a podle směrnice o stanovištích evropsky významné lokality – EVL (v originále Sites of Community Importance – SCI). Společně tyto dva typy lokalit tvoří soustavu Natura 2000. Dále bylo vydáno nařízení vlády číslo 132/2005, kterým se stanoví hranice biogeografických

Překrásné divoké mečiky a prstnatec májový (následující strana) vykvetly ve vojenském újezdu Libavá

oblastí na území České republiky a vyhláší se národní seznam evropsky významných lokalit nacházejících se na území České republiky. V usnesení vlády k návrhu tohoto nařízení se mimo jiné také uvádí, že působnost orgánů ochrany přírody ve vojenských újezdech vykonávají Ministerstvo obrany a jejich újezdní úřady v souladu s § 75 až 78 zákona ČNR číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a že působnost Ministerstva obrany v souladu s RMO číslo 24/2002 vykonává Sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO. Ochrana výše uvedených lokalit a oblastí bude zabezpečena zpravidla smluvní ochranou.

Lokality soustavy Natura 2000 nemají být pouze zvláště chráněným územím s přísnou ochranou, kde je vyloučeno hospodaření nebo dokonce jakýkoliv lidský zásah. Často jsou to naopak území, kde se díky tradičnímu a citlivému hospodaření dochovala cenná společenstva nebo vzácný rostlinný či živočišný druh. Takový způsob hospodaření se pak stává důležitým nástrojem ochrany přírody. V lokalitách soustavy Natura 2000 jsou zakázány pouze činnosti, které mají negativní vliv na výskyt předmětu ochrany. Proto veškeré plány a projekty, které nějakým způsobem mohou významně ovlivnit evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhají samostatnému posuzování vlivu projektu z hlediska zachování předmětu ochrany. Z hlediska ochrany přírody a krajiny je tedy nutné zachovat dosavadní způsob využívání oblastí uvedených v seznamu evropsky významných lokalit. V mnoha lokalitách se jedná i o zachování dosavadního působení bojové a jiné techniky na přírodu při výcviku vojsk, které je často veřejností mylně chápáno jako devastující.

Hra světla v bukovém porostu vojenského újezdu Hradiště

Vstup na území újezdu

Újezdní úřad může vydat v souladu s § 39 zákona číslo 222/1999 Sb. povolení ke vstupu na území újezdu. Zároveň musí zabezpečit, aby fyzické osoby, kterým takové povolení bylo vydáno, byly seznámeny s platnými režimovými a bezpečnostními opatřeními. Fyzické osoby, kterým byl povolen vstup na území újezdu, jsou pak povinny dodržovat tato režimová a bezpečnostní opatření a dbát zásad ochrany přírody i veřejného pořádku. Vydané povolení ke vstupu na území újezdu může újezdní úřad fyzické osobě kdykoli odejmout – a to i bez udání důvodu. Vstup do vojenských újezdů je omezen především proto, aby kvůli intenzivnímu výcviku vojsk či jiných subjektů nedošlo k újmě na zdraví a majetku. Dalším důvodem k omezení vstupu je předcházení škodám (i neúmyslným) na výcvikových zařízeních, lesních plochách, chráněných oblastech, ochranných vodních pásmech apod. Výjimky z tohoto omezení jsou uvedeny ve výnosech přednosty újezdního úřadu – například zpřístupnění cest a stezek pro turistické aktivity při okrajích hranice vojenského újezdu v místech, která nejsou ohrožena činností cvičících vojsk.

Na základě požadavků občanských sdružení a obcí sousedících s vojenskými újezdy bylo rozhodnuto o částečném zpřístupnění okrajových částí újezdů pro občanskou veřejnost. Cílem tohoto kroku je při zachování priority výcviku vojsk v souladu se stávající legislativou umožnit občanské veřejnosti další využití újezdů nad rámec současného stavu a tím sekundárně i aktivity podporující sociální a ekonomický rozvoj okolních obcí. To znamená, že vybrané okrajové části vojenských újezdů jsou využívány nejen k vojenským účelům, ale i k volnočasovým aktivitám.

V souladu se stávajícími platnými právními předpisy budou výnosem přednosty újezdního úřadu řešeny následující kategorie zpřístupnění újezdu:

- **Trvalé zpřístupnění území** – průjezd po komunikacích z okraje území vojenského újezdu do sídelních celků a území sídelních celků s trvale žijícími obyvateli. Trvalým zpřístupněním v uvedených kategoriích lze řešit pouze okrajové části újezdu, v nichž neprobíhá nebezpečná vojenská činnost, které nejsou součástí ohrožených prostorů při střelbě a nenachází se v nich pyrotechnická zátěž – tj. prostory, které nejsou a v minulosti nebyly využívány k výcviku vojsk s municí.
- **Dočasné zpřístupnění území** – průjezd po režimových komunikacích, vstup na vyznačené turistické stezky (pro pěší i cyklisty) a vstup do zpřístupněné části území vojenského újezdu.

Dočasným zpřístupněním lze umožnit vstup na území újezdu v periodicky se opakujícím časovém úseku – například od pátku 14.00 hod. až do neděle 24.00 hod. nebo o státních svátcích. Dočasně lze zpřístupnit prostory, ve kterých probíhá výcvik bez střelby (orientace v terénu, přežití apod.), ale v nichž se nenachází pyrotechnická zátěž. Komunikace a stezky musí být řádně označeny a na jejich začátku musí být umístěna informační tabule, na níž budou jednoznačně upraveny podmínky vstupu (časy vstupu, výstraha na pohyb nebezpečným prostorem – vstup a vjezd na vlastní nebezpečí, pravidla chování s důrazem na bezpečnostní opatření).

Předpokládá se tedy, že pak budou na území újezdů provozovány tyto rekreační aktivity: pěší turistika, cykloturistika, hipoturistika, naučné stezky k významným přírodním a historickým lokalitám, sběr lesních plodů, zimní turistika na lyžích, turistické a exkurzní aktivity formou plánovaných hromadných akcí s vyškoleným (akreditovaným) doprovodem.

Příprava na zpřístupnění vojenských újezdů občanské veřejnosti byla zahájena v roce 2005. Připravené návrhy budou realizovány v letech 2006–2007, a to v těsné součinnosti s obcemi, občanskými sdruženími a dalšími subjekty působícími ve vojenských újezdech. Postupně tak budou vyznačeny zpřístupněné prostory, turistické stezky pro pěší i cyklisty, naučné stezky a odpočinková místa.

Koncepte a vojenské újezdy

V „Konceptu výstavby profesionální AČR a mobilizace ozbrojených sil ČR přepracované na změněný zdrojový rámec“ zaujmají újezdy podstatné místo. Z hlediska zabezpečení výcviku ozbrojených sil bylo rozhodnuto o dislokaci hlavních sil AČR do blízkosti jednotlivých újezdů. Po roce 2008 bude mimo vojenské újezdy využíváno pouze jediná cvičiště a tři střelnice v posádce Praha, Stará Boleslav a Jindřichův Hradec.

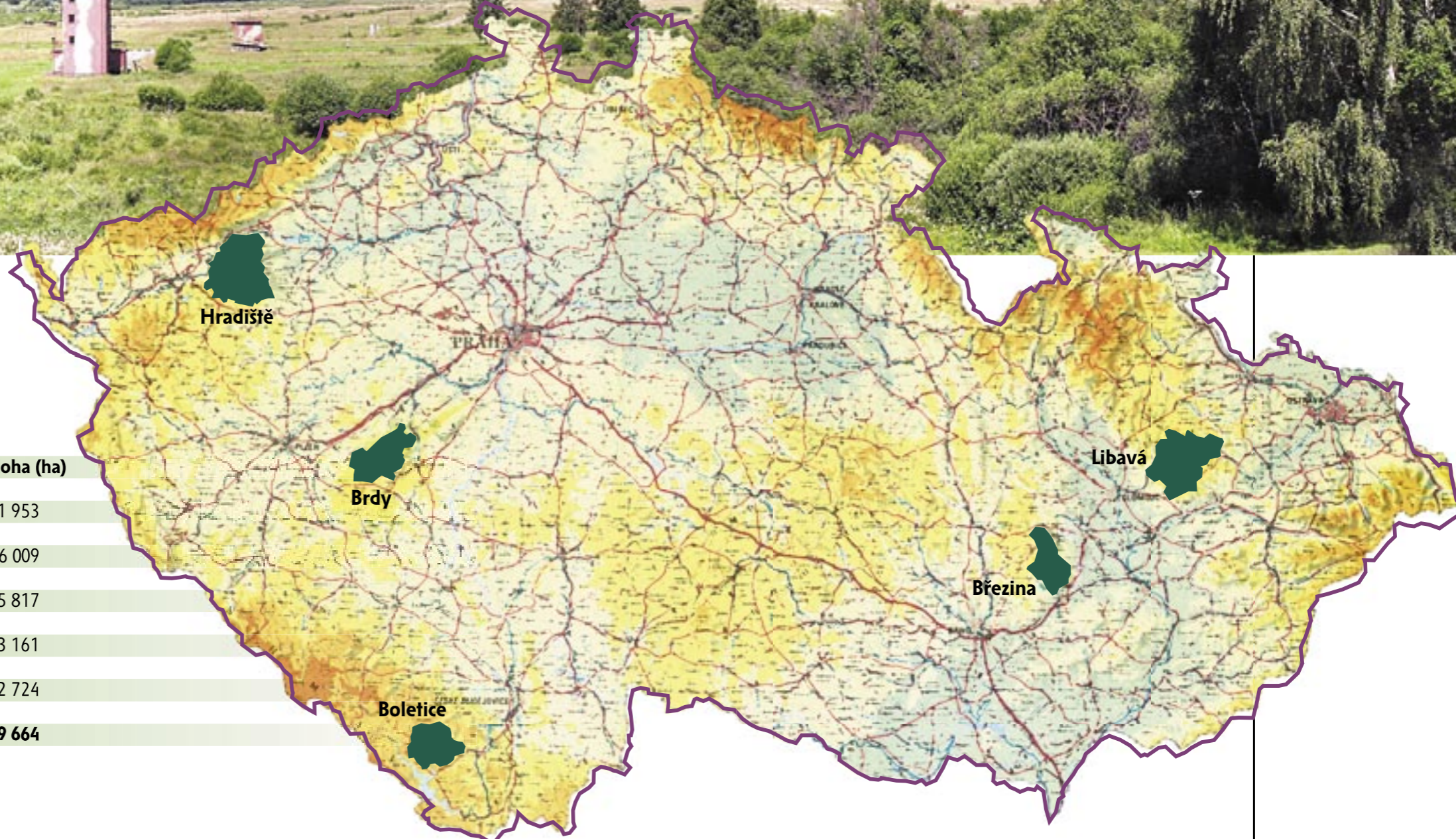
Rozhodnutí o dislokaci vojsk do blízkosti újezdů bylo logickým vyústěním snahy o zabezpečení kvalitního výcviku vojsk, snížení nákladů na přesuny a na řešení škod způsobených výcvikem vojsk. V dalších letech budou střelby ostrou municí a veškerý polní výcvik AČR prováděny výhradně ve vojenských újezdech. Vojenské újezdy budou i nadále předurčeny k plnění výcvikových úkolů jednotek a útvarů AČR, žáků a posluchačů vojenských škol a ozbrojených složek ČR, k plnění úkolů vývoje, výzkumu a zkušební činnosti a úkolů AČR souvisejících s přípravou jejich jednotek k účasti v mírových operacích NATO, OSN a EU a za stavu ohrožení státu. Vojenské újezdy budou nadále zabezpečovat společný výcvik se zahraničními jednotkami v rámci cvičení NATO, jakož i jejich samostatné využívání zahraničními jednotkami k výcviku na komerčním základě.

Pro zabezpečení výcviku profesionální AČR v míru, zajištění společného i komerčního výcviku zahraničních vojsk a splnění úkolů v mimořádných situacích a za stavu ohrožení státu (provádění stmelovacích cvičení rozvinovaných a vytvářených útvarů AČR, které nelze jinde provést) je nutné zachovat všech pět vojenských újezdů.

Střelnice bojových vozidel Jablonec
vojenského újezdu Boletice

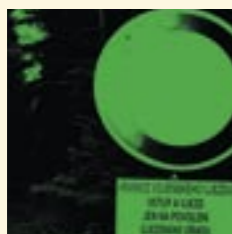

Název újezdu	Kraj	Počet obyvatel	Rozloha (ha)
Boletice	Jihočeský	276	21 953
Brdy	Středočeský	41	26 009
Březina	Jihomoravský	6	15 817
Hradiště	Karlovarský	615	33 161
Libavá	Olomoucký	1 174	32 724
Celkem		2 112	129 664

Boletice

Vojenský újezd
Boletice

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Vojenský újezd Boletice se nachází na území Jihočeského kraje, v okrese Český Krumlov, kde zaujímá prostor o výměře 21 953 ha. Severozápadní okraj újezdu tvoří hranici mezi okresy Český Krumlov a Prachatice. Východní okraj újezdu je vzdálen pouze 5 km od hlavního centra regionu – Českého Krumlova. Výcviková zařízení se nacházejí v nadmořských výškách 700–1 000 m; nejvyšším vrcholem území je Lysá – 1 228,3 m nad mořem. Újezdní úřad vojenského újezdu sídlí přímo na jeho území v sídelním útvaru Boletice.

Samotný vojenský újezd se dělí na osm katastrálních území: Arnoštov, Boletice, Jablonec, Maňávka, Ondřejov, Polná, Třebovice a Uhlíkov. Obyvatelstvo je soustředěno pouze v sídelních útvarech Boletice, Polná na Šumavě, Třebovice, Květušín a na samotách Otice a Křišťanov. Podle statistických údajů žilo k 31. 12. 2005 ve vojenském újezdu pouhých 269 obyvatel; hustota zalidnění je tedy 1,2 až 1,3 obyvatel na km². Tato velice řídká struktura osídlení je v rámci širšího regionu i celé republiky zcela ojedinělá, ale vyhovuje funkci vojenského újezdu.

Historická sídelní struktura a původní obyvatelstvo z období první Československé republiky se na území vojenského újezdu nezachovaly – lze pouze hovořit o jedincích dosud žijících na tomto území. Češi, kteří zde před druhou světovou válkou tvořili zhruba 1 % obyvatelstva, byli vysídleni po nástupu fašismu v roce 1939. Německé etnikum odešlo po roce 1945. Většina dnešních zdejších obyvatel byla tedy dosídlena později. Národnostní skladba obyvatel odpovídá průměru oblastí doosídlovaných po druhé světové válce. K české národnosti se hlásí 90,8 %, ke slovenské 8,2 %.

V produktivním věku je 64,2 %, v předproduktivním 26,8 % a postproduktivním 8,5 % obyvatel. Průměrný věk je zde tedy velmi nízký a činí 30 let. Ve vzdělanostní struktuře převládá obyvatelstvo vyučené nebo se středním odborným vzděláním bez maturity. Se základním a neukončeným vzděláním je 34 % a na druhé straně s vysokoškolským vzděláním jen 4,7 % obyvatel. Ekonomicky aktivních je 50 % obyvatelstva, z toho je v průměru zhruba 7–12 % nezaměstnaných.

Domovní a bytový fond odpovídá struktuře osídlení. Tvoří jej 50 domů, z nichž jen 10 % je bytových. Trvale obydlených bytů je celkem 88 a jsou převážně I. kategorie. Přebírají nepanelové domy postavené v letech 1946–1980 (75 %). Z dřívějšího období (do konce druhé světové války) se dochovaly pouze čtyři domy, které jsou stále obyvatelné. Na kanalizační síť je připojeno 80 % domů, vodovod a ústřední topení je zavedeno ve více než 90 % domů. Plyn není do vojenského újezdu distribuován.

V Polné na Šumavě funguje v pracovních dnech pošta a knihovna, denně kromě neděle je otevřena prodejna potravin. V sídelním útvaru Boletice bylo vybudováno víceúčelové hřiště. Ke zvýšení informovanosti obyvatel jsou v každém sídelním útvaru postaveny informační tabule.

Všechny sídelní útvary jsou dosažitelné po místních komunikacích nebo vlakem Českých drah na trase Česká Budějovice–Český Krumlov–Volary, který má zastávky v Polné na Šumavě, Polečnici a Hodňově a jezdí sedmkrát denně v obou směrech. Autobusové spojení je zabezpečeno na trase Český Krumlov–Květušín, přes Boletice a Polnou na Šumavě, dvakrát denně v obou směrech.

Aby Újezdní úřad vojenského újezdu Boletice zabezpečil úkoly, které má stanoveny v § 37 odstavci 2 a 3 zákona číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, může (na základě § 38 téhož zákona) podle místních podmínek zřizovat občanské aktivity jako své poradní orgány. Byla proto vytvořena rada rozvoje vojenského újezdu (tzv. zastupitelstvo), v níž jsou zastoupeny všechny subjekty působící na teritoriu újezdu, včetně zástupců obyvatel z jednotlivých sídelních útvarů (své zástupce do občanských aktivit navrhuje shromáždění obyvatel újezdu). Hlavní prioritou této rady je řešení problematiky života ve vojenském újezdu.

Újezdní úřad vojenského újezdu vydává zpravidla čtyřikrát do roka občasník *BOLETICKO*. V rámci posádky jsou organizovány zejména akce pro děti – dětské dny s různými soutěžemi a hrami. U příležitosti výročí založení újezdu (19. 5. 1947) je každoročně pořádán tzv. den otevřených dveří s prohlídkou vybraných výcvikových a ubytovacích zařízení.

Výměry ploch vojenského újezdu

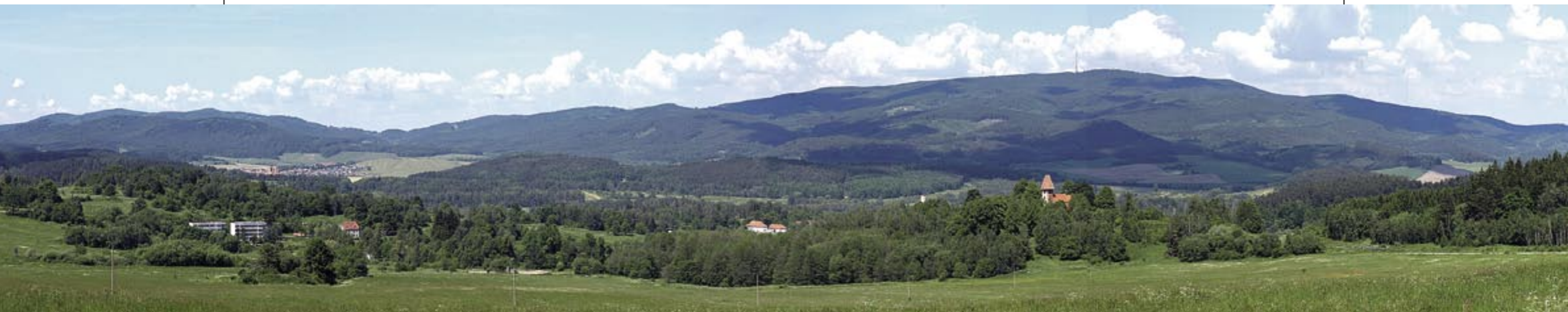
Plochy využívané pro výcvik	8 847 ha
Plochy hospodářsky využívané	13 106 ha
z toho: výměra lesa	12 156 ha
výměra zemědělské půdy	526 ha
výměra vodních ploch	181 ha
ostatní plocha (sídelní útvary, komunikace apod.)	243 ha
Celková plocha újezdu	21 953 ha

Počet obyvatel k 5. 9. 2006

Sídelní útvar/samota	Celkem obyvatel	Muži	Ženy	Děti do 15 let
Květušín	134	51	46	37
Boletice	59	16	18	25
Polná na Šumavě	59	28	22	9
Třebovice	15	8	6	1
Křišťanov	5	2	1	2
Ořice	4	1	1	2
Celkem obyvatel	276	106	94	76

Pohled z Bílovic na Chvalšiny

Boletice

Hlavní subjekty působící na území vojenského újezdu

Újezdní úřad vojenského újezdu Boletice

- nadřízený stupeň: Sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO
- sídlo úřadu: Boletice

Sředisko obsluhy výcvikových zařízení Boletice

- nadřízený stupeň: Ředitelství výcviku a doktrín Vyškov
- sídlo velitelství: Polná na Šumavě

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Horní Planá

- nadřízený stupeň: ředitelství VLS ČR, s. p., Praha
- sídlo ředitelství divize: Horní Planá

Provozní středisko 0228 Boletice

- nadřízený stupeň: Vojenská ubytovací a stavební správa Pardubice
- sídlo střediska: Polná na Šumavě

Budova újezdního úřadu v Boleticích

Posádková ošetrovna Bechyně – odloučené pracoviště Polná na Šumavě

- nadřízený stupeň: Ředitelství logistické a zdravotnické podpory, Správa zdravotnického zabezpečení Hradec Králové
- sídlo místního pracoviště: Polná na Šumavě

Vojenská hasičská jednotka Polná na Šumavě

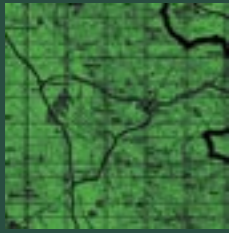
- nadřízený stupeň: Sředisko obsluhy výcvikových zařízení Boletice
- sídlo jednotky: Polná na Šumavě

Polná na Šumavě

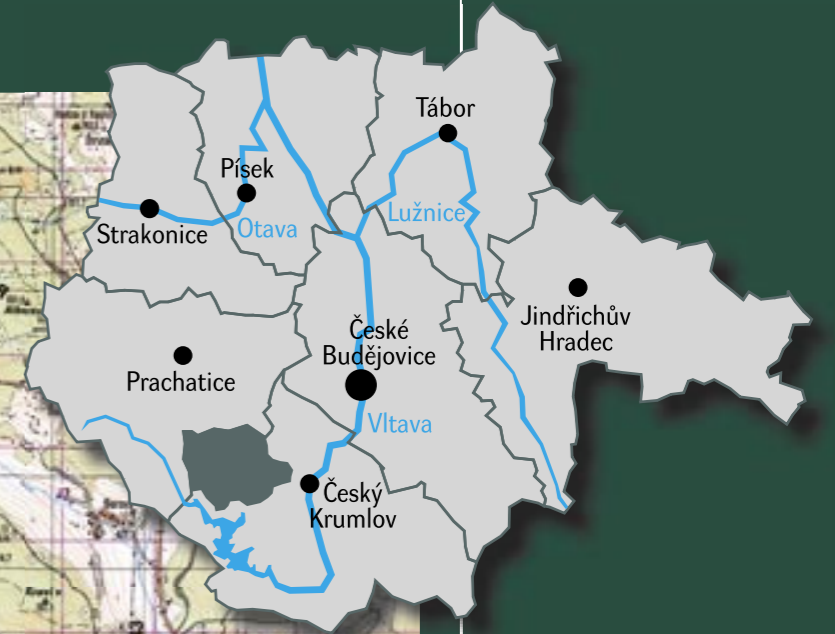

Železniční zastávka v Polné na Šumavě

PRO ORIENTACI

Lokalita Boletice

Lokalita Bílovice

Lokalita Zlatá

Lokalita Vítěšovice

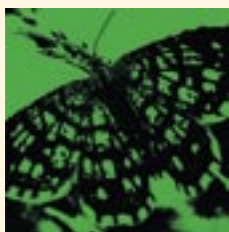

Lokalita Otice

Lokalita Maňávka

PŘÍRODA

Z hlediska geomorfologického se území vojenského újezdu rozkládá v Šumavské soustavě, v oblasti Šumavské hornatiny (východní polovina v Šumavském podhůří a západní část na Šumavě). Na vlastním území újezdu lze pak rozlišit celkem čtyři podcelky: Želnavskou hornatinu, Prachatickou hornatinu, Českokrumlovskou vrchovinu a Vltavickou brázdou. Území vojenského újezdu leží na rozhraní Želnavské hornatiny a Českokrumlovské vrchoviny, která sem zabíhá Mladoňovskou vrchovinou. Hranice mezi těmito horopisnými celky vede údolím Chlumanského a Louteckého potoka. Součástí Prachatické hornatiny je tektonická Lhenická brázda. Ta zasahuje od severu přibližně po Vitěšovice a její součástí je v severovýchodní části také Chvalšinská kotlina. Českokrumlovská vrchovina zaujímá jižní a jihovýchodní část území újezdu. Nižším, méně výrazným celkem je pak Boletická vrchovina. Do okolí rybníka Olšina zasahuje Olšinská kotlina, která vlastně představuje jižní pokračování Lhenické brázdy. Nejnižší bod leží na východním okraji území, v místech, kde Boletický potok opouští vojenský újezd, a to v nadmořské výšce asi 565 m, nejvyšším bodem je vrchol Lysé ve výšce 1 228,3 m nad mořem.

Kosatec sibiřský

Začátek podzimu posypal cestu na Pražáčku barevným listím

V nejvyšší severozápadní části vojenského újezdu lze nalézt členitou hornatinu s měkce modelovaným reliéfem a místy se strmějšími balvanitými svahy; na vrcholech kopců se občas objevují mrazové sruby a pod nimi balvanité sutě. Střední část újezdu vyplňuje vrchovina podobných charakteristik; nejvyšší svahy spadají dosti strmě do Lhenické brázdy (relativní převýšení místy dosahuje až 250 m). Lhenická brázda a některé další okrajové partie na severovýchodě újezdu mají charakter kotlin; kotlinový reliéf je také význačný pro jižní část území v povodí potoka Olšina. Geomorfologickou zvláštností je plochá krajina typu holoroviny na rozvodí Puchéřského potoka a potoka Olšina, která leží v nadmořské výšce kolem 1 000 m a velmi připomíná (i vegetační mozaikou) šumavské pláně.

Jedna z dominant vojenského újezdu Boletice, vrch Chlum s výškou 1 191 m nad mořem

Podle členění klimatických oblastí České republiky leží převážná část vojenského újezdu v chladné oblasti, kde je krátké léto s mírně chladným a vlhkým počasím; přechodné období zde bývá dlouhé, jaro mírně chladné a podzim mírný; zima je dlouhá, mírně vlhká a s dlouhou sněhovou pokrývkou. Podnebí v širším okolí je tedy mírně teplé a s daleko nižšími srážkami než na Šumavě.

Území vojenského újezdu je součástí dvou hlavních hydrologických povodí – a to Vltavy po Malši a Blanice a Otavy od Blanice po Lomnici. Na území vojenského újezdu se také nachází řada drobných hydrogeologických objektů, včetně větších vodních zdrojů (studny, vrty apod.) využívaných k odběru podzemních vod k pitným i užitkovým účelům pro místní zásobování.

Hořec hořepník

Prostor Chlumany v severní části vojenského újezdu

Vojenský újezd Boletice představuje v rámci České republiky ojedinělé a výjimečnými přírodními podmínkami charakteristické, krajinářsky i přírodně vysoce hodnotné území. Z hlediska druhové i biotopové rozmanitosti, rozčlenění představuje unikátní kompaktní velkoplošné území středoevropského významu. Armáda využívá ke své činnosti jen některá vymezená území, zbytek újezdu obhospodařuje státní podnik Vojenské lesy a statky ČR. Do mnohých lokalit se procesy sukcese navrací původní společenstva v různých stádiích vývoje.

Podle biogeografického členění České republiky leží území vojenského újezdu v Českokrumlovském bioregionu a Šumavském bioregionu. Na území újezdu se nachází řada přírodních stanovišť (biotopů) s dobrou zachovalostí – například přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, zásaditá slatiniště, přechodová rašeliniště a třasoviště, lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích, bučiny asociace Luzulo-Fagetum, eurosibiřské stepní doubravy nebo acidofilní smrčiny. Z ohrožených druhů rostlin se zde nacházejí popelivka sibiřská a hořeček český.

Území vojenského újezdu je také velmi bohaté na živočišné druhy. Nalezneme zde jeřábka lesního, chřástala polního, kulíška nejmenšího, datlíka tříprstého, čápa černého, včelojeda lesního, sýce rousného, skorce vodního, hýla rudého a další ptáky; z motýlů pak vzácné modrásky: očkovaného, bahenního, černoškvrného, černočárného a hořcového. Z ostatních druhů fauny stojí za to jmenovat například perlorodku říční, vranku obecnou nebo z šelem rýsa ostrovida.

Pokud máte velké štěstí spatříte ve vojenském újezdu Boletice rýsa ostrovida

Vlčí bob mnoholistý

Zhruba západní polovina území vojenského újezdu Boletice spadá do *Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Šumava (CHOPAV Šumava)*, vymezené nařízením vlády České republiky číslo 40/1978 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava a Žďárské vrchy. Průběh hranice CHOPAV Šumava v prostoru vojenského újezdu Boletice zároveň kopíruje východní hranici *Chráněné krajinné oblasti Šumava (CHKO Šumava)*.

Část vojenského újezdu Boletice je začleněna do evropské tzv. soustavy *Natura 2000*, a proto podléhá zvláštnímu režimu. V rámci soustavy *Natura 2000* byly navrženy evropsky významné lokality *Boletice a Polná* a vyhlášena *Ptačí oblast Boletice*.

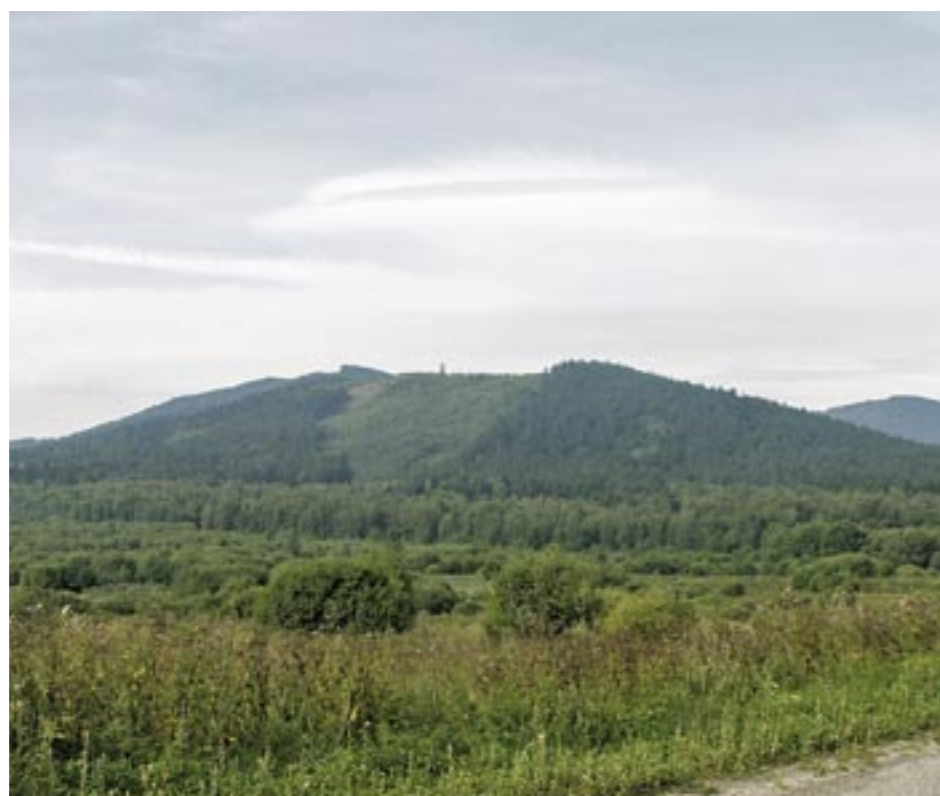

Na mokřadech kolem rybníků rostou různé druhy ostřic

Dřípatka horská

Vrch Chlumecký vysoký 1 025 m
z pohledu od Třebovic

Evropsky významná lokalita Boletice

Toto rozsáhlé území o rozloze 20 348,70 ha nalezneme v severní a střední části vojenského újezdu Boletice. Základním typem stanovišť této lokality je komplex květnatých a acidofilních (kyselomilných) stanovišť. Ve vyšších polohách se jedná převážně o smíšené lesy s převahou buku, v nižších polohách dominuje jedle. Na strmých svazích se řídce vyskytují suťové lesy, ve vyšších polohách i podmáčené smrčiny. Na vlhkých místech kolem potoků se nachází vegetace pcháčovými luk. V nižších polohách jsou typickým prvkem střídavě vlhké bezkolencové louky. Maloplošně byly zjištěny i vodní biotopy s vegetací s dominantním rdestem alpským, vegetace parožnatků a luční prameniště. Vzhledem k různorodosti stanovišť, respektive podkladů, je v této lokalitě velmi bohatá květena se zastoupením různých floristických prvků. Ve značných nadmořských výškách zde nalezneme například válečku prapořitou, jetel prostřední, sasanku lesní nebo kruštíka tmavočervený, na druhé straně se tu vyskytují i význačné podhorské a horské prvky, jako je například bika lesní, bika sudetská, sítna kostrbatá, podbělice alpská, kerblík lesklý, kamzičník rakouský, koprníček bezobalný nebo sedmikvítek evropský. Velmi význačným jevem této oblasti je značné zastoupení rozmanitých rostlin z čeledi vstavačovitých – například vemeníku dvoulistého, vemeníku zelenavého, prstnatce májového, prstnatce Fuchsova a kruštíku bahenního. Bohatě jsou zastoupeny také rostliny hruštičkovité, z nichž zde byla zjištěna hruštica jednostranná, hruštička menší, hruštička prostřední, hruštička zelenavá a hruštička okrouhlolistá. Pro mokřadní stanoviště jsou typické různé druhy ostřic, z nichž významné jsou zejména ostřice Davallova, ostřice blešní a ostřice dvoudomá. Typickým prvkem je zde kosatec sibiřský a hořec hořepník. Na několika místech byla zjištěna baňička bahenní. Unikátní je výskyt popelivky sibiřské.

Vzhledem k různorodosti biotopů je v této lokalitě velmi pestrá i fauna. Nalezneme zde například střevlíka Ménétriesova, vranku obecnou, datlíka tříprstého, kulíška nejmenšího nebo sýce rousného. Početně významné jsou pak populace některých kurovitých ptáků – například ve zdejších lesích jeřábka lesního. Zejména na vojenských cvičištích a na otevřených plochách nalezneme tetřívka obecného, významné populace chřástala polního, skřivana lesního, pěnice vlašské a řuhýka obecného. Populace rýsa ostrovida zde vznikla repatriací druhu v 80. letech 20. století na Šumavu. Povodí Blanice, Chvalšinský potok skrývají populace perlorodky říční, mihule potoční a vranky obecné. Významná je i fauna mokřadů, kde byla zjištěna řada vzácných motýlů – například modrásek bahenní a modrásek očkovaný.

Lilie zlatohlavá

Evropsky významná lokalita Polná

Jedná se o bývalou louku a dno malých lomečků o rozloze 0,6404 ha nacházející se 550–600 m jihovýchodně od kostela v sídelním útvaru Polná na Šumavě. Lokalita zahrnuje dno malé lomové jámy, která měří v průměru pouze asi 6 m, a na ní navazující bývalé louky (v minulosti pravděpodobně i orané) na mírně ukloněných západně orientovaných svazích. Dno bývalého malého lomu bylo ještě v nedávné minulosti pravděpodobně zcela odkryto a bez vegetace, v současné době postupně zarůstá druhy z okolních luk.

Hlavním předmětem ochrany je zde hořeček český. V roce 2002 v této lokalitě kvetlo přibližně 500 exemplářů této rostliny.

Hořeček český

Mokřady, přírodní zásobárny vody, se vyskytují ve vojenském újezdu Boletice v mnoha lokalitách

Ptačí oblast Boletice

Rozloha oblasti je 23 579,71 ha. Protože se jedná o velmi pestré území s poměrně vysokou lesnatostí, převažují zde lesní druhy fauny. Zároveň se zde dochovalo také mnoho přirozených stanovišť pralesního charakteru, na něž jsou svým výskytem vázány některé významné druhy ptáků – například datlík tříprstý, kulíšek nejmenší, sýc rousný, kos horský, čáp černý nebo vzácně tetřev hlušec. Velmi významným fenoménem celé oblasti jsou plochy bezlesí v různém stupni sekundární sukcese, které vznikly a jsou udržovány vojenskou činností. Zde hnízdí druhy typické spíše pro biotopy charakteru suchých lesostepí, jako je skřivan lesní, pěnice vlašská či strnad luční. Velmi početná je v celé lokalitě populace řuhýka obecného. Na vhodných stanovištích se vyskytují a hnízdí tetřev obecný, chřástal polní, bekasina otavní, datel černý, lejsek malý, moták pilich, puščík bělavý, slavík modráček, strakapoud bělohřbetý, včelojed lesní, výr velký a žluna šedá.

Hlavním předmětem ochrany je zde populace chřástala polního, datlíka tříprstého, jeřábka lesního, kulíška nejmenšího, skřivana lesního a jejich biotopy. Cílem ochrany je zachování a obnova ekosystémů významných pro výše uvedené druhy ptáků v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany.

Datlík tříprstý

Kruštík bahenní

HISTORIE

Historie osidlování území újezdu sahá hluboko do minulosti. Nejstarší doklady o trvalé přítomnosti člověka na území dnešního vojenského újezdu Boletice pocházejí ze střední doby bronzové (asi 1500–1200 před Kristem), kdy v jižních Čechách působila tzv. českofalcká mohylová kultura (byla nazvána podle typického druhu pohřebních památek – mohyl a je úzce spjata se soudobým osídlením bavorského Podunají). Některá pohřebiště z tohoto období byla prozkoumána už v první polovině 20. století – například mohyly v polohách Weiherbühel a Pfarwald nedaleko Boletic. Ve střední době bronzové vznikla v tomto regionu také nová výšinná sídliště – například Raziberg u Boletic. V mladší a pozdní době bronzové (asi 1200–750 před Kristem) byly jižní Čechy úžeji spjaty se středočeskou oblastí a její knovízskou a později i štířarskou kulturou. I z tohoto období je v širší oblasti Boleticka známo několik sídlišť.

Starší doba železná – halštatská (asi 750–450 před Kristem) patří k jednomu z vrcholů pravěkého osídlení jižních Čech, a to jak z hlediska rozsahu osídlení, tak i počtu archeologických lokalit a bohatství nálezů. Na Českokrumlovsku se z této doby dochovala menší mohylová pohřebiště, pozůstatky několika opevněných hradišť a stopy po vesnických sídlišťích tehdejších lidí. Četné mohyly byly před druhou světovou válkou prozkoumány například v okolí Chvalšín, Kájova a Boletic (polohy Weiherbühel, Pfarwald, Raziberk). Vesnická sídliště byla objevena poblíž Chvalšín, Boletic a Kájova. Hradiště stála například na vrchu Háj u Lazce nebo na Raziberku u Boletic. Mladší doba železná – laténská (asi 450–50 před Kristem) je dobou Keltů, kteří do jižních Čech postupně přicházeli zejména od 3. do 2. století před Kristem. Z archeologických památek tohoto období jsou známy hlavně pozůstatky sídlišť. Zlomky keltských keramických nádob z tuhové hlíny jsou však občas nacházeny i v náspech starších (halštatských) mohyl. Keltové opustili Čechy během 1. století před Kristem pod silicím tlakem germánských kmenů.

Dokladem raně středověkého (slovanského) osídlení oblasti jsou například mohylová pohřebiště u Boletic nebo nedaleké Kraví hory a hrádek Raziberk. Jedinečnou památkou raně středověké (románské) architektury je kostelík sv. Mikuláše v Boleticích, který byl postaven koncem 12. století v centru boletického knížecího a později královského újezdu. Spolu s nedalekým hrádkem na vrchu Raziberk byl vedle světské i symbolem duchovní správy a moci zdejší zeměpanské državy. Kostel v Boleticích je nejstarší dosud stojící architekturou v regionu Český Krumlov.

První písemné zmínky o oblasti pocházejí z roku 1263, kdy český král Přemysl Otakar II. daroval tzv. korunní statek Boletický s rozsáhlými lesy nově založenému cisterciáckému klášteru ve Zlaté Koruně. V té době již stál v obci i původně románský kostelík. Během husitských válek připadly Boletice k panství Český Krumlov, s nímž pak prodělávaly další majetnické změny. Osady na nejjižním východním okraji území byly založeny již ve 13. století (např. Boletice, Hoříčky, Polná), většina sídel v nižších polohách vznikla během 14.–15. století, vyšší a odlehlejší oblasti byly osídleny až později (Ondřejov 1518, Vítěšovičtí Uhlíři 1600, Nová Víska 1720, Květná ve druhé polovině 18. století, Strouhy 1789).

Boží muka u cest – například v lokalitách Ondřejov nebo Otice – jsou němými svědky naší dávné i nedávné historie...

Opravená kaplička ve Staré Huti

Vojenský výcvikový prostor Boletice vznikl 19. 5. 1947 jako nástupce vojenského výcvikového tábora Boletice. Vojenský újezd Boletice byl vytvořen 1. 12. 1950 na základě zákona číslo 169/1949 Sb., o vojenských újezdech. Jeho současné hranice jsou vytyčeny na základě zákona číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

Výcviková zařízení vojenského újezdu Boletice vznikla v katastru bývalých obcí Boletice, Hoříčky u Boletic, Lšín, Horní Brzotice, Mladoňov, Hodňov, Jablonec, Maňava, Arnoštov, Starý Špičák, Ondřejov, Vitěšovice, Osí a Uhlíkov.

V 50. letech minulého století se výcvik jednotek prováděl formou dlouhodobého intenzivního výcviku a útvary žily ve stanech. V 60. letech byl vojenský výcvikový prostor využíván zejména na taktická cvičení a výcvik se prováděl na jednoduše vybudovaných zařízeních. V 70. a 80. letech byla výcviková zařízení rozšířena a modernizována na podmínky výcviku nově zaváděné techniky do armády. V 90. letech se uskutečnila modernizace stacionárních ubytovacích zařízení a vojenský výcvikový prostor byl využíván pro výcvik a cvičení zahraničních armád.

V roce 1997 v rámci reorganizačních a dislokačních změn AČR došlo ke zrušení vojenského útvaru 9409 Boletice a vojenský výcvikový prostor Boletice byl zahrnut do organizační struktury Výcvikové základny mírových sil v Českém Krumlově. Dnem 1. 12. 2003 byl nově vytvořen vojenský útvar Středisko obsluh výcvikových zařízení Boletice (vojenský útvar 6817 Boletice; od 1. 1. 2006 vojenské zařízení 6817 Boletice).

V současné době vojenský újezd Boletice umožňuje výcvik jednotek pozemních sil ve střelecké a taktické přípravě, v řízení vozidel, překonávání vodní překážky a výcvik jednotek mírových sil. Dále je využíván ke společnému výcviku jednotek Armády České republiky s malými zahraničními jednotkami, vojenskými vševojskovými a speciálními útvary a zařízeními, složkami Policie ČR, Celní správy ČR, městské policie i zaměstnanci státního podniku Vojenské lesy a statky ČR. Výcviková zařízení slouží k zabezpečení výcviku a ubytování vojsk vyváděných do újezdu a jejich technický stav je na dobré úrovni. Do ubytovacích zařízení je zpravidla zaveden telefon, vytápěna jsou většinou centrálně nebo pomocí elektrických přímotopů a umývárny sociálních zařízení jsou vybaveny rozvodem studené i teplé vody. Celková kapacita stálých ubytovacích zařízení je zhruba 1 200 lůžek.

Zbytky bývalého pohraničního opevnění vybudovaného za „první republiky“ v prostoru Bílovice

Rozlehlé prostory vojenského újezdu Boletice, místy ještě se zbytky původních staveb, jsou vhodné pro výcvik Armády České republiky i zahraničních armád

Barvy podzimu obklopily kostel sv. Mikuláše v Boleticích

Historické a zajímavosti

Kostel sv. Martina se hřbitovem v sídelním útvaru Polná na Šumavě

Kostel sv. Mikuláše v sídelním útvaru Boletice

Zříceniny hradu Raziberk

Pravěké hradiště Raziberk

Slovanské mohyly pravěkého hradiště Hradec v sídelním útvaru Boletice

Zbytky keltského osídlení v sídelním útvaru Polná na Šumavě

Halštatsko-laténské mohyly u bývalé osady Weiherbühel

Kostel sv. Martina v Polné na Šumavě

Přímo v sídelním útvaru Polná na Šumavě se nachází kostel sv. Martina se hřbitovem, jehož původní stavba pochází ze 13. století. Z této doby je presbytář, loď i věž kostela. Severní boční kaple používaná jako zákristie vznikla při opravě v roce 1488, kdy byl kostel dokončen v pozdně gotickém slohu. K renesanční úpravě kostela a přestavbě jeho věže došlo v roce 1653.

Kostel sv. Mikuláše v Boleticích

První písemná zmínka o Boleticích (Bolotitz) se nachází v listině krále Přemysla Otakara II. z roku 1263, kterou daroval obec klášteru Zlatá Koruna. V té době již stál v obci románský kostelík ze druhé poloviny 12. století (zdivo lodi, věž), který byl na konci 15. století přestavěn v pozdně gotickém stylu (presbytář, zákristie, zastřešení věže). Roku 1400 připojil papež Bonifác IX. boletickou faru ke Zlaté Koruně a dal jí právo, aby byl tamní kostel spravován jejími řeholníky. Za husitských válek připadly Boletice k panství Český Krumlov, s nímž prodělávaly další majetnické změny.

Kostel sv. Mikuláše je působivý v proměnách všech ročních období

Školící a rekreační zařízení Křišťanov

Rybník Olšina byl pravděpodobně založen kolem roku 1370, má rozlohu 138 ha a svou nadmořskou výškou 731 m je nejvýše položeným chovným rybníkem v Čechách

VOJENSKÉ VYUŽITÍ

Hlavní určení vojenského výcvikového prostoru

polní výcvik jednotek a útvarů AČR, účelová vyvedení k plnění taktických cvičení, taktických cvičení s bojovou střelbou, společných a součinnostních cvičení

výcvik v horském a zalesněném terénu

výcvik ženijních jednotek a záchranných praporů

příprava kontingentů mírových sil (cvičiště činnosti v osadě a na kontrolním místě)

výcvik v překonávání vodní překážky

cvičení logistických útvarů, včetně součinnostních cvičení, v rámci NATO s využitím vybudovaného logistického zázemí

výcvik aktivních záloh

plnění úkolů bojového stmelení rozvinovaných a vytvářených útvarů

výcvik Britského výcvikového týmu (BMATT CEE)

výcvik složek Integrovaného záchranného systému (IZS)

komerční využití zahraničními jednotkami

Výcviková, ubytovací a logistická zařízení

Střelnice bojových vozidel Podvoří

Výcviková zařízení

Střelnice bojových vozidel Jablonec

Střelnice bojových vozidel Podvoří

Pěchotní střelnice Podvoří

Protitanková střelnice Javoří

Pěchotní střelnice Otice

Součinnostní střelnice Třebovice

Součinnostní střelnice Brzotice

Dělostřelecká střelnice Ondřejov

Cvičiště řízení bojových vozidel Dolany

Řidičské cvičiště Kovářovice

Vodní cvičiště Loutka

Cvičiště boj o osadu a stanoviště UN Ondřejov

Ženíjní cvičiště – cvičiště trhání Pražáčka

Cvičiště minování Sádlno

Ubytovací zařízení

Srubový tábor I

Srubový tábor II

Ubytovna „Statek Podvoří“

Nová kasárna Podvoří

Ubytovna „U blok Podvoří“

Ubytovna „Kipas Boletice“

Ubytovna „Ptákárna Boletice“

Sauna Boletice

Ubytovna „Statek Otice“

Ubytovna „Ztracenka“

Ubytovna „Boletice“

Ubytovna „Vyšný“

Logistická zařízení

Parkovací plochy a parky techniky

Přistávací plochy pro vrtulníky

Vojenská vlečka Polečnice

Protitanková střelnice Javoří

Střelnice bojových vozidel Jablonec

Je určena pro provádění střelb z lafetovaných zbraní bojových vozidel pěchoty a tanků, taktických cvičení s bojovou střelbou, společných a součinnostních cvičení s podporou druhů vojsk do stupně rota, střelb protitankovými řízenými střelami a pro střelbu z palubních zbraní vrtulníků. Plocha střelnice je 380 ha; její šířka je 1 800 m a maximální hloubka od 2 200 m do 5 000 m. Střelnice má osm pojezdových drah, které jsou dlouhé 700 m. Z nich je možné střílet ve dne i v noci, a to z místa, ze zastávek a za pohybu na pevné, pohyblivé nebo mizivé cíle v maximální vzdálenosti od 2 200 m do 5 000 m. Cílová plocha obsahuje pět kolejových terčových drah, 34 zvedáků terčů pro zbraně bojových vozidel a 50 zvedáků pro pěchotní cíle. Na střelnici je dále k dispozici učebna a odstavná plocha s přístřeškem pro pásová vozidla. V její týlové části se nacházejí sklady pro terčový materiál a ubytovací prostor pro obsluhu a řídicí orgány.

Střelnice bojových vozidel Podvoří

Slouží k provádění střelb ze zbraní bojových vozidel a střelb z ručních zbraní střelnými bojových vozidel, a to jak ve dne, tak v noci, na pevné, mizivé a pohybující se cíle. Dále je určena ke cvičení střelb protitankovými řízenými střelami na mizivé a pohybující se cíle ve vzdálenosti asi 2 500 m. Šířka střelnice je 400 m a délka pojezdových drah 300 m. Cílová plocha obsahuje sedm kolejových terčových drah, 49 zvedáků terčů pro zbraně bojových vozidel a 36 zvedáků terčů pro pěchotní cíle. Dále je na střelnici k dispozici učebna, odstavná plocha s přístřeškem a polní parkoviště. V týlové části jsou sklady pro terčový materiál a ubytovací prostor pro obsluhu a řídicí orgány.

Pěchotní střelnice Podvoří

Je určena k provádění střelb z ručních zbraní a ručních protitankových zbraní. Šířka střelnice je 30 m a maximální délka střelby 350 m. Střelnice je rozdělena na dva úseky, z nichž je možné střílet ve dne i v noci z místa na pevné a mizivé cíle. Cílová plocha obsahuje pět míst pro střílející, deset pevných terčů a čtyřicet zvedáků terčů.

Součinnostní střelnice Třebovice

Slouží k provádění taktických cvičení a taktických cvičení s bojovou střelbou do stupně rota s posilovými prostředky, k provádění takticko-odborných cvičení průzkumných, speciálních, výcvikových, podpůrných a zabezpečovacích jednotek a taktických cvičení výsadkových jednotek s vysazením z letounů nebo vrtulníků, dále je zde možné cvičit i střelbu z odstřelovačských pušek. Šířka střelnice je 750 m, maximální délka střelby 3 000 m. Cílová plocha obsahuje pět kolejových terčových drah a 150 cílů. Na střelnici je také k dispozici učebna a odstavná plocha. V týlové části se nacházejí sklady pro terčový materiál a ubytovací prostor pro obsluhu a řídicí orgány.

Protitanková střelnice Javoří

Je součástí součinnostní střelnice Brzotice a dělostřelecké střelnice Ondřejov a slouží ke cvičení střelb dělostřelectva a minometných baterií, k provádění taktických cvičení s bojovými ostrými střelbami v součinnosti s jednotlivými druhy sil i jako dopadová plocha pro vysazení z letounů nebo vrtulníků. Cílová plocha střelnice obsahuje pevné terče s možností přímé palby do 3 000 m.

Pěchotní střelnice Otice

Je vybudována pro provádění střelb z ručních zbraní a ručních protitankových zbraní a pro bojové střelby do stupně družstvo. Šířka střelnice je 400 m, maximální hloubka 1 100 m. Střelnice má tři úseky, z nichž je možné střílet ve dne i v noci z místa nebo za pohybu na pevné, pohybující se a mizivé cíle. Dále je na střelnici k dispozici odstavná plocha a týlový prostor. V týlové části jsou sklady pro terčový materiál a ubytovací prostor pro obsluhu a řídicí orgány. Součástí střelnice je také házeliště ručních granátů a bojová překážková dráha. Házeliště obsahuje okop s nakrytými úseky a stanovišti odhozu granátů, pozorovatelnu, výdejnu granátů a dopadovou plochu. Bojová překážková dráha umožňuje prověřování a prohlubování tělesné zdatnosti vojáků, je dlouhá 1 050 m, vede členitým terénem a voják při jejím zdolávání musí překonat 21 překážek různého charakteru.

Součinnostní střelnice Brzotice

Je určena k provádění taktických cvičení a taktických cvičení s bojovou střelbou do stupně prapor s posilovými prostředky. Dále slouží k takticko-odborným cvičením průzkumných, speciálních, výcvikových, podpůrných a zabezpečovacích jednotek a k taktickým cvičením pozemních jednotek s ostrou střelbou v součinnosti s letectvem. Je zde také možné provádět střelby z palubních zbraní letectva. Při taktických cvičeních s bojovou střelbou jsou zpravidla využívány i protitanková střelnice Javoří, střelnice bojových vozidel Jablonec, vodní cvičiště Loutka a dělostřelecká střelnice Ondřejov. Šířka střelnice je 700 m, maximální délka střelby 2 500 m. Cílová plocha obsahuje pět kolejových terčových drah a 250 cílů. Na střelnici je k dispozici také odstavná plocha. V týlové části se nacházejí sklady pro terčový materiál.

Řidičské cvičiště Kovářovice

Je využíváno k výcviku v řízení kolových vozidel a k taktické a odborně-taktické přípravě. Jeho výcviková plocha má rozlohu 190 ha a k dispozici jsou zde dvě výcvikové dráhy: první o délce 2,8 km a druhá o délce 2 km, které obsahují překážky dle podmínek cvičení. Dále se na cvičišti nachází učebna a odstavná plocha.

Cvikiště řízení bojových vozidel Dolany

Slouží k výcviku v řízení bojových vozidel, případně je využíváno k taktické a odborně-taktické přípravě. Plocha pro výcvik má rozlohu 250 ha a nachází se zde dvě výcvikové dráhy: první o délce 3 km a druhá o délce 5 km. Na cvičišti je k dispozici také učebna a odstavná plocha.

Dělostřelecká střelnice Ondřejov

Je určena pro taktická cvičení a taktická cvičení s bojovou střelbou na stupni čet, baterií a oddílů, pro výcvik v řízení palby dělostřelectva a pro provádění školních a zápočtových střelb přímou i nepřímou palbou na pevné cíle. Palebná postavení se nacházejí v prostorech Červený kopeček, Třebovice a Brzotice. Dopadové plochy jsou v prostorech Ondřejov, Hůrka-Vítěšovice, Mladoňov a Miššany.

Vodní cvičiště Loutka

Slouží k výcviku záchranných a vyprošťovacích skupin, ženijních jednotek s mostovými soupravami a přepravními prostředky (stavba mostového a přívozového přepraviště) a k výcviku v plavbě motorových člunů. Dále je určeno pro výcvik pozemních jednotek v překonávání vodních překážek hlubokým broděním do výše hladiny k hornímu okraji věže tanku, k výcviku v jízdě tanku pod vodou nebo plavání obrněných transportérů a bojových vozidel pěchoty. Vodní cvičiště obsahuje tři brody hluboké 1,7 m, 3 m a 4,3 m.

Cvičiště boj o osadu a stanoviště UN Ondřejov

Je určeno ke komplexnímu polnímu výcviku jednotek vysílaných do zahraničních misí OSN, k provádění taktických cvičení s použitím bojové techniky a střelby cvičnou municí při výcviku v boji o osadu jednotlivcem i jednotkou, takticko-odborných cvičení průzkumných, speciálních, výcvikových, podpůrných a zabezpečovacích jednotek se střelbou cvičnou a imitační municí a taktických cvičení výsadkových jednotek s výsadkem z vrtulníku. Nácvik boje o osadu je možné provádět jednotkami v síle roty a s přidělenými posilovými prostředky. Cvičiště obsahuje příjezdovou komunikaci, parkoviště, metodické cvičiště pro jednotlivce, osádku a družstvo a osadu s maketami 28 domů pro boj roty nebo praporu.

Ženijní cvičiště Ondřejov

Skládá se z cvičiště trhání Pražacka a cvičiště minování Sádlna a je určeno k provádění takticko-odborných cvičení ženijních jednotek, k výcviku v ostrém trhání a ostrém minování a likvidaci nalezené munice.

Lokalita Podvoří

Srubový tábor I.

Nachází se v lokalitě Podvoří a byl vybudován v roce 1978. Pro ubytování a další účely je zde postaveno 20 srubů (devět z nich bylo rekonstruováno). Celková ubytovací kapacita tábora je 180 osob.

Srubový tábor II.

Nachází se v lokalitě Podvoří. Pro ubytování a další účely je zde postaveno 19 srubů, které byly rekonstruovány v roce 1996. Celková ubytovací kapacita tábora je 300 osob.

Ubytovna „Statek Podvoří“

Je stavebně uzavřený, ale zastaralý jednopatrový objekt, v němž bylo zatím rekonstruováno pouze sociální zařízení. V ubytovně je zřízena polní ošetřovna, kinosál pro 200 osob, klubovna pro 20 osob, kuchyňka pro ohřev dovezené stravy a jídelna pro 40 osob. Celková ubytovací kapacita objektu je 120 osob.

Nová kasárna Podvoří

Byla dána do provozu v roce 1991 a slouží k ubytování štábů brigád a ředitelství cvičení. Jedná se o jednopatrovou budovu, v níž se nachází 20 ložnic s celkovou ubytovací kapacitou 63 osob. U vstupu do objektu je umístěno stanoviště dozorců. V přízemí budovy jsou zařízeny tři kanceláře, místnost řízení a klubovna. V patře je místnost s kovovými trezory k ukládání písemností, klubovna a jídelna pro 52 strážníků. Po celé budově je proveden rozvod telefonní sítě (do každé místnosti lze nainstalovat dva telefonní přístroje). Vytápění je centrální, ústředním topením se stálou obsluhou. V areálu ubytovny jsou také vybudovány tenisový a volejbalový kurt a čtyři přístavací plochy pro vrtulníky.

Srubový tábor

„Statek Podvoří“

Nová kasárna Podvoří

Ubytovna „U blok Podvoří“

Nachází se v těsné blízkosti nových kasáren a byla zrekonstruována v roce 2001. Zařízení slouží pro ubytování zabezpečovacích jednotek a jeho celková ubytovací kapacita je 70 osob. K zajištění stravování cvičících vojsk je v areálu ubytovny vybudován zděný kuchyňský modul s kapacitou 300 stravních dávek a kuchyně s jídelnou pro 150 osob.

„U blok Podvoří“

Ubytovna „Kipas Boletice“

Nachází se v bývalém statku, který byl zrekonstruován a přebudován na ubytovnu v roce 1987. V objektu je osm ložnic s celkovou ubytovací kapacitou 22 osob, společenská místnost, kuchyňka pro ohřev dovezené stravy a jídelna. Zařízení slouží k ubytování velitelství a štábů praporů.

Ubytovna „Ptákárna Boletice“

Je bývalý rodinný dům, který byl zrekonstruován a přebudován na ubytovnu v roce 1990. V objektu se nachází pět ložnic s celkovou ubytovací kapacitou dvanáct osob, kuchyňka pro ohřev dovezené stravy a společenská místnost s krbem a televizí. Zařízení je určeno pro ubytování velitelství a štábů praporů a brigád.

Sauna Boletice

Je samostatný ubytovací objekt, v němž se nacházejí dvě ložnice pro šest osob, společenská místnost s krbem a televizí, kuchyňka pro ohřev dovezené stravy a sauna s bazénem. Zařízení slouží k ubytování velitelství a štábů praporů.

Ubytovna „Boletice“

Je panelový dům se šesti původními byty typu 3+1, třemi byty typu 3+kk a třemi byty 2+kk. Zařízení má celkovou kapacitu 53 lůžek a ubytování je v něm zabezpečeno v plném rozsahu, včetně lůžkovin.

Ubytovna „Boletice“

„Kipas Boletice“

„Ptákárna Boletice“

Sauna Boletice

„Statek Otice“

Ubytovna „Statek Otice“

Je uzavřený samostatný objekt určený pro ubytování cvičících jednotek. V objektu se nachází 26 ložnic, které mají kapacitu od dvou do 24 osob, a kuchyně s jídelnou pro 150 strážníků. Celková ubytovací kapacita zařízení je 196 osob.

Ubytovna „Ztracenka“

Slouží k ubytování velitelství a štábů praporů a zahraničních návštěv. Jedná se o tři samostatné přízemní budovy, které byly zrekonstruovány v roce 1996. Každá z nich má vlastní sociální zařízení s teplou a studenou vodou a elektrické vytápění. Celková ubytovací kapacita zařízení je 19 osob. V prostřední budově se nachází umyvárna se sprchami, kuchyňka pro ohřev dovezené stravy a jídelna.

Ubytovna „Vyšný“ v Českém Krumlově

Je bývalá posádková ubytovna, která má celkovou ubytovací kapacitu 65 lůžek. Ubytovaní je zde zabezpečeno v plném rozsahu, včetně lůžkovin, v jednolůžkových a dvoulůžkových pokojích.

Ubytovna „Ztracenka“

Parkovací plochy a parky techniky

K zabezpečení parkování techniky cvičících vojsk jsou ve vojenském újezdu vybudovány tři polní parky – dva v prostoru Podvoří a jeden v prostoru Červený kopeček. Další parkovací plochy se nacházejí u jednotlivých výcvikových a ubytovacích zařízení.

Přistávací plochy pro vrtulníky

Ve vojenském újezdu je vybudováno dvanáct polních přistávacích ploch pro vrtulníky – v prostorech výcvikových a ubytovacích zařízení v lokalitách Jablonec, Loutka, Javoří, Kovářovice, Třebovice, Polná na Šumavě, Podvoří a Ondřejov.

Vojenská vlečka Polečnice

Jižní částí vojenského újezdu Boletice prochází železniční trať České Budějovice–Černý Kříž–Volary. Pro přesun vojsk do újezdu po železnici je na ní využívána železniční stanice Polečnice, kde se nachází vojenská vlečka s čelní rampou určenou pro vykládání a nakládání bojové a automobilní techniky cvičících vojsk.

Brdy

Vojenský újezd
Brdy

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Vojenský újezd Brdy leží v jihozápadní části Středočeského kraje, v okrese Příbram. Část jeho hranice kopíruje hranici Středočeského kraje s krajem Plzeňským (respektive hranici okresu Příbram se středočeským okresem Beroun a plzeňskými okresy Rokycany a Plzeň-jih). Aktuální rozloha újezdu je 26 009 ha. Výcviková zařízení se zde nacházejí ve výškách 600–800 m nad mořem; nejvyšším vrcholem území je Tok – 864,9 m nad mořem. Újezdní úřad sídlí na katastru vojenského újezdu Brdy – v těsném sousedství posádkové obce Jince, která se rozkládá na severovýchodním okraji újezdu, ale mimo jeho území.

Cílová plocha Jordán

Výlov Dolejšího padrtského rybníka

V současné době vojenský újezd Brdy zahrnuje pět katastrálních území: Baština, Hrachoviště, Kolvín, Těně a Záběhlá. Obydleny jsou zde pouze osady (sídelní útvary) Velcí a Kolvín a samoty (hájovery) Na hlině, Valdek, Okrouhlík a Octárna.

Podle stavu k 5. 9. 2006 je na území újezdu přihlášeno k trvalému pobytu 41 občanů. V ekonomicky aktivním věku je 32 osob a většina z nich je zaměstnána u státního podniku Vojenské lesy a statky České republiky – divize Hořovice. Více než dvě třetiny obyvatel žijí v sídelním útvaru Kolvín, zbytek v sídelním útvaru Velcí nebo na samotách. Veškerý bytový fond újezdu je ve vlastnictví státního podniku Vojenské lesy a statky ČR nebo Vojenské ubytovací a stavební správy Praha – Úsek správy nemovité infrastruktury Plzeň – provozní středisko 0110 Jince. Školství, zdravotnictví a další služby potřebné pro obyvatele újezdu se nacházejí v obcích bezprostředně sousedících s jeho územím. I když je zanedbatelné osídlení újezdu výrazným omezením možného rozvoje služeb pro jeho obyvatelstvo, bylo v sídelním útvaru Kolvín nově vybudováno veřejné osvětlení, rekonstruováno hřiště a stanice s točnou pro autobus a do sídelního útvaru Velcí zajíždí jedenkrát v týdnu pojízdná prodejna potravin soukromého podnikatele.

Všechny sídelní útvary i samoty vojenského újezdu jsou dosažitelné po místních účelových komunikacích. Hromadná autobusová doprava je zajišťována pouze z osady Kolvín, kam v rámci dopravní obslužnosti, respektive kvůli přepravě školních dětí na vyučování do Mirošova a zpět zajíždí spoj ČSAD autobusy Plzeň – linka Borovno–Rokycany.

Komunikaci a spolupráci s občany zabezpečuje Újezdní úřad vojenského újezdu Brdy. Každoročně se rovněž konají pravidelná setkání velitele posádky Jince, přednosty újezdního úřadu a náčelníka Střediska obsluhy výcvikových zařízení Brdy s představiteli měst a obcí bezprostředně sousedících s vojenským výcvikovým prostorem. Těchto jednání, případně i ukázek bojové ostré střelby se také účastní poslanci a senátoři Parlamentu České republiky.

Výměry ploch vojenského újezdu

Plochy využívané pro výcvik	3 023 ha
-----------------------------	----------

Plochy hospodářsky využívané	22 792 ha
------------------------------	-----------

z toho: výměra lesa	22 164 ha
---------------------	-----------

výměra zemědělské půdy	187 ha
------------------------	--------

výměra vodních ploch	183 ha
----------------------	--------

ostatní plocha (sídelní útvary, komunikace apod.)	258 ha
---	--------

Plochy ve vlastnictví restituentů	194 ha
-----------------------------------	--------

Celková plocha újezdu	26 009 ha
------------------------------	------------------

Počet obyvatel k 5. 9 2006

Sídelní útvar/samota	Celkem obyvatel	Muži	Ženy	Děti do 15 let
----------------------	-----------------	------	------	----------------

Kolvín	27	15	10	2
--------	----	----	----	---

Velcí	7	2	3	2
-------	---	---	---	---

Na hlíně	1	1	0	0
----------	---	---	---	---

Octárna	5	2	1	2
---------	---	---	---	---

Okrouhlík	1	1	0	0
-----------	---	---	---	---

Valdek	0	0	0	0
--------	---	---	---	---

Celkem obyvatel	41	21	14	6
------------------------	-----------	-----------	-----------	----------

Lovický zámek Tří Trubky

Hlavní subjekty působící na území vojenského újezdu

Újezdní úřad vojenského újezdu Brdy

- nadřízený stupeň: Sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO
- sídlo úřadu: Brdy

Středisko obsluhy výcvikových zařízení Brdy

- nadřízený stupeň: Ředitelství výcviku a doktrín Vyškov
- sídlo velitelství: Jince

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Hořovice

- nadřízený stupeň: ředitelství VLS ČR, s. p., Praha
- sídlo ředitelství divize: Hořovice

Provozní středisko 0110 Jince

- nadřízený stupeň: Vojenská ubytovací a stavební správa Praha, Úsek správy nemovité infrastruktury Plzeň
- sídlo střediska: Brdy

Posádková ošetrovna Jince

- nadřízený stupeň: Ředitelství logistické a zdravotnické podpory, Správa zdravotnického zabezpečení Hradec Králové
- sídlo místního pracoviště: Brdy

Vojenská hasičská jednotka Brdy

- nadřízený stupeň: Středisko obsluhy výcvikových zařízení Brdy
- sídlo jednotky: Brdy

Vojenská policie – služebna Velcí

- nadřízený stupeň: Velitelství Vojenské policie Tábor
- sídlo expozitury: Velcí

Budova újezdního úřadu

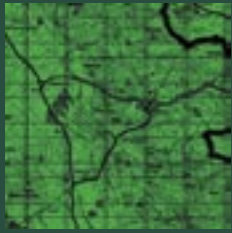
Dále na území újezdu působí například

- provozovatelé energetických, telekomunikačních a vodohospodářských zařízení
- Integrovaný záchranný systém ČR
- Policie ČR
- Český hydrometeorologický úřad
- Povodí Vltavy, s. p.
- Povodí Berounky, s. p.
- První středočeská vodárenská
- Svazek obcí pro vodovody a kanalizace Beroun

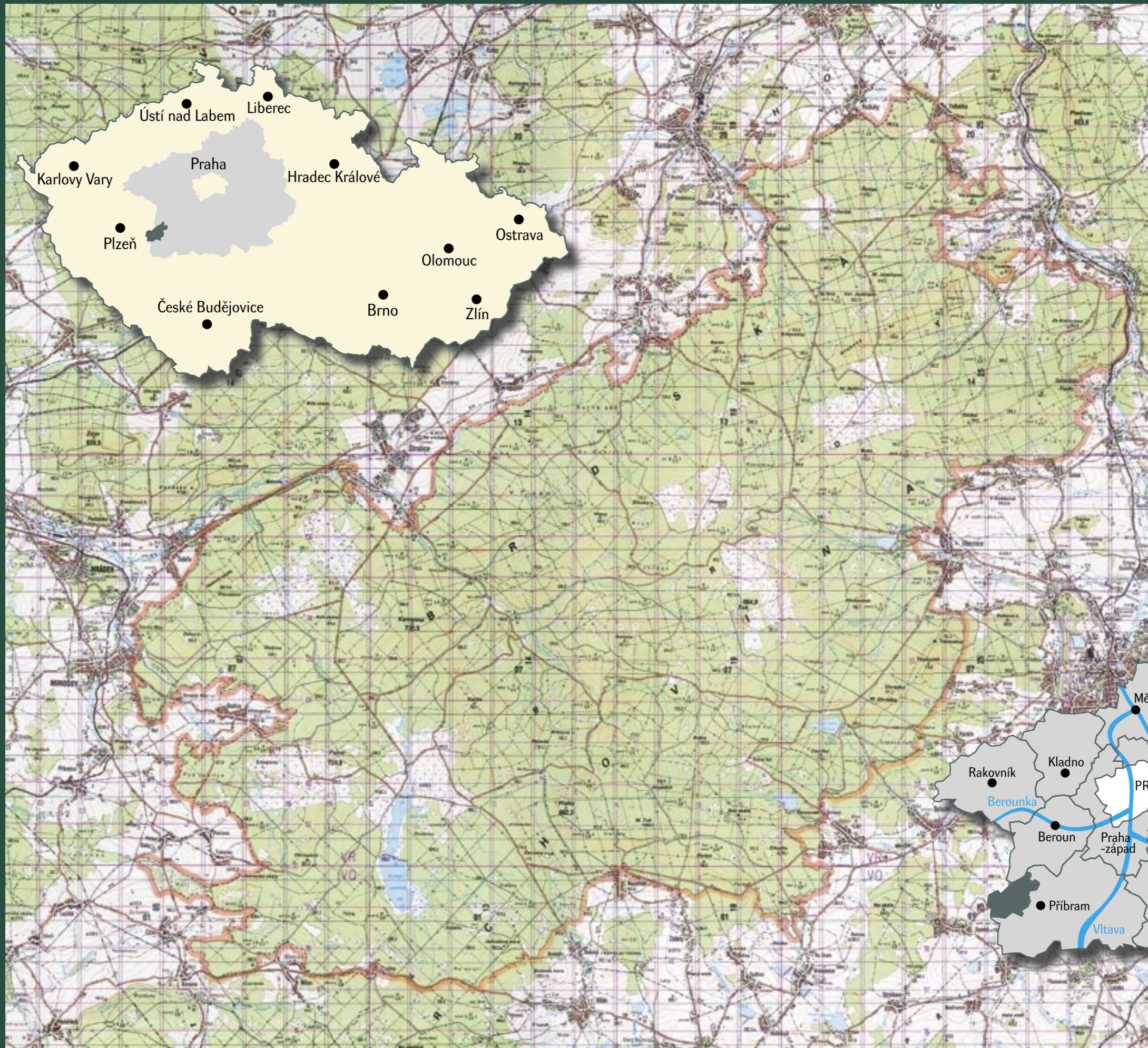
Cvičiště řízení bojových vozidel Bahna

Posádková obec Jince – místo dislokace Střediska obsluhy výcvikových zařízení Brdy a místních vojenských útvarů

PRO ORIENTACI

Hráz vodní nádrže Obecnice

Zimní cesta na Tok

Pohled z brdských svahů
směrem na Holoubkov

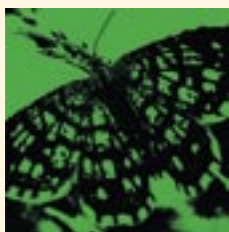

Cílová plocha Brda

Pohled z Padrtě
na trigonometr Praha

PŘÍRODA

Vojenský újezd Brdy se nachází v centrální části stejnojmenného pohoří, které je nejvyšším a nejstarším uprostřed Čech. Jeho nejvyšší vrchol Tok (864,9 m nad mořem) převyšuje i Milešovku. Nejnižším bodem újezdu je místo mezi obcí Dobřív a Ledným potokem (439 m nad mořem).

Teritorium vojenského újezdu je nedílnou součástí Brd, v níž se uplatňuje mohutnost lesního komplexu a mezoklimatická inverze plochých kotlin s průvodním jevem zvratu vegetačních pásem. Níže položené části spadají do klimatické oblasti mírně teplé až vlhké s ročním průměrem srážek 550–600 mm a průměrnou roční teplotou 7 °C. Nejvyšší centrální část Brd patří do oblasti chladné až vlhké s ročním úhrnným průměrem srážek nad 800 mm a průměrnou roční teplotou kolem 5,5 °C. První mrazový den bývá okolo 1. 10., poslední přibližně 10. 4. Sníh leží asi 70–80 dní v roce v průměrné maximální výšce 30–40 cm.

Mládě motáka lužního

Území vojenského újezdu Brdy přináleží do celku Brdské vrchoviny, podcelku Brdy, který má charakter členité vrchoviny s výškovou členitostí 200–300 m, pouze v okolí průlomu Litavky (ve východní hranici újezdu) má ráz ploché hornatiny s členitostí až 350 m. Pánev v okolí padrfských rybníků má charakter pahorkatiny s členitostí 100–150 m. Malá část východních okrajů újezdu náleží podcelku Příbramské pahorkatiny Brdské vrchoviny. Okrajové části území na západě patří do celku Švihovské vrchoviny. Pro reliéf Brd jsou charakteristické oblé vrcholy s širokými táhlými hřbety oddělenými široce rozevřenými úvalovitými údolími, a to většinou bez typické nivy, neboť jejich dna jsou zahalena balvanitými sutěmi. Slepence, křemence, tvrdé pískovce a buližníky vystupují ve vrcholových partiích v podobě skalních stupňů a kamýků a otevřenými balvanitými drolinami na úpatí. Geologický podklad území tvoří horniny starších prvohor (kambrium, ordovik, silur, devon).

Hydrograficky je území vojenského újezdu rozděleno do tří dílčích povodí hlavního toku. Převážná část území je odvodňována vodními toky na sever do Berounky, okrajové jižní části jsou odvodňovány do Otavy a do povodí Úslavy. Území újezdu zahrnuje 28 vodních toků a asi 30 nádrží a rybníků. Vodní toky můžeme v převážné části klasifikovat jako potoky, výjimečně bystřiny. Největší plochu újezdu odvodňuje Klabava (73 km²). Z vodních ploch mají hlavní význam Hořejší a Dolejší padrfský rybník. Údolní nádrže slouží jako místo akumulace pitné vody nebo vody užitkové a požární. Nejvodnatějším měsícem je březen, kdy vrcholí období jarního tání, nejnižší průtoky se naopak vyskytují od srpna do zimních měsíců.

Ojedinelými lokalitami pro faunu i flóru jsou cílové plochy. Jedná se vesměs o druhotně odlesněné plochy vyčleněné pro činnost armády. Tyto uměle vzniklé lokality nabízejí množství vhodných stanovišť pro mnoho živočichů, kteří by se zde za normálních okolností buď vůbec nevyskytovali, nebo by jejich počty byly podstatně nižší. To se týká některých druhů hmyzu, obojživelníků, plazů i ptáků. Obdobně zde mají ideální existenční podmínky kosatec sibiřský a další rostliny.

Krajinně-estetická funkce tohoto území je významná především z hlediska zachování původních společenstev flóry a fauny a nabývá na důležitosti zejména s ohledem na platnost evropských norem péče o prostředí v České republice.

Evropsky významná lokalita Hrachoviště

Jedná se o bezlesí o rozloze 62,83 ha, které se nachází uvnitř vojenského újezdu Brdy asi 8 km západně od obce Jince a zhruba 5 km jižně od města Hořovice v nadmořské výšce 500–550 m nad mořem. Lokalitu tvoří několik částí výrazně se lišících obhospodařováním (vojenské cvičiště, kosená louka, luční lada). Na plochách, kde probíhají vojenská cvičení, jsou četná místa bez vegetace a řada terénních prohlubní, kaluží a tůňek, ve kterých se drží voda a vyskytují rostlinné druhy žabník jitrocelový nebo zevar vzpřímený zanedbávaný. Značnou plochu tu zaujímají rozsáhlá bezkolencová lada s vtroušeným výskytem hořce hořepníku a místy i porosty kosatce sibiřského. Hlavním předmětem ochrany je zde však kuňka žlutobřichá.

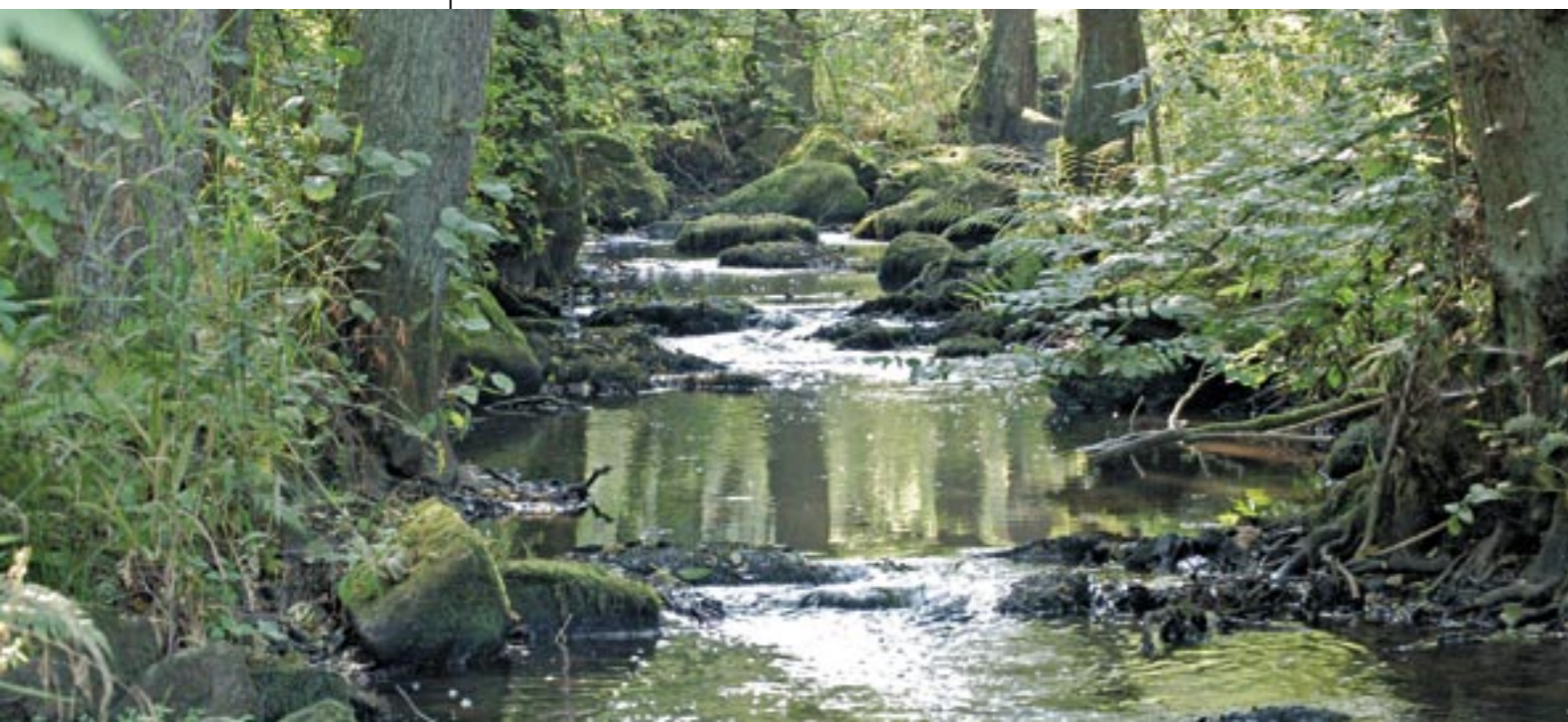
Kuňka žlutobřichá

Evropsky významná lokalita Ohrazenický potok

Tato lokalita o rozloze 1,6229 ha se nachází v nivě Ohrazenického (nebo také Pstruhového) potoka tekoucího v severní části Brd, asi 9 km severozápadně od města Příbrami. Jedná se o přirozený vodní tok s bohatě meandrujícím korytem, kamenito-písčitém dnem a mnoha hlinito-písčitémi náplavami, jehož proudné úseky jsou střídány tůňemi a který protéká lesním porostem s převahou smrčín, jejichž kořeny přesahují do koryta a vytvářejí úkryty pro charakteristickou vodní faunu pstruhového pásma. Horní, západní část lokality se nalézá v mírně zrašeliněných březinách na okraji dělostřelecké střelnice. V nižší části lokality potok protéká kulturními smrčinami, které se střídají s potočními olšinami. Ohrazenický potok (od Mlýnského rybníka ve Velcí k pramenům) představuje velmi vhodný biotop pro mihuli potoční – ta je zde hlavním předmětem ochrany.

Evropsky významná lokalita Felbabka

Jedná se o bezlesí o rozloze 11,3754 ha, mělké údolí mezi Podlužskou horou a vrchy jižně a jihovýchodně od ní, rozvodí mezi Podlužským potokem a bezejmenným přítokem Litavky tekoucím odtud na východ a horní část údolí drobného pravobřežního přítoku Podlužského potoka, nacházející se jihozápadně od obce Felbabka a 2,5 km jihovýchodně od města Hořovice. Biotop zájmového druhu zde tvoří kaluže na vojenském cvičišti. V trvalejších kalužích místy nalezneme vegetaci s převahou hvězdoše, na okrajích kaluží sítinu a orebinec. Hlavním předmětem ochrany je zde kuňka žlutobřichá.

Vodní nádrž Obecnice

Evropsky významná lokalita Octárna

Lokalita Octárna o rozloze 15,0656 ha se nachází ve východní části vojenského újezdu Brdy, 7 km severozápadně od města Příbrami v nivě potoka. Jedná se o přirozený vodní tok s velmi čistou a živinami chudou vodou, který protéká většinou lesem, jehož kořeny stromů přesahují do koryta a vytvářejí úkryty pro charakteristickou vodní faunu pstruhového pásma. Při nižším stavu vody dochází na obnaženém dně potoka k rozvoji vegetace. Les kolem lokality je zpravidla smrková kultura, místy se však vyskytují rašelinné a podmačené smrčiny. V dolní (tj. východní) části lokality nalezneme v lesním společenstvu olši lepkavou. Ve východní části lokality se nachází vodní nádrž Obecnice s rašelinnými okraji (nádrž byla vybudována v roce 1966 rozšířením rybníka Octárna a v současnosti je využívána pro pitnou vodu). V litorálech nádrže Obecnice byl v roce 1998 nalezen druh orobince *Typha shuttleworthii*, který byl do té doby považován v Čechách za vymřelý. Hlavním předmětem ochrany je zde však mihule potoční.

Tři mladí čermáči

Rákosník velký

Evropsky významná lokalita Ledný potok

Nachází se asi 10 km východně od města Rokycany, v hlubokém údolí s místy velmi svažnými břehy. Rozloha lokality je 1,6149 ha a jedná se vlastně o dva úseky dvou drobných vodotečí: Ledný potok od pramenů ke komunikaci Dobřív–Strašice a o potok Klabava od soutoku s Vlčím potokem u Strašic k výše uvedené komunikaci. Toky v těchto místech protékají převážně lesem a kořeny stromů přesahující do koryta vytvářejí překážky toku i úkryt pro charakteristickou vodní faunu pstruhového pásma. Úseky Ledného potoka a Klabavy (Padrfského potoka) na území vojenského újezdu Brdy představují velmi významné prostředí pro populace vranky obecné, která je zde hlavním předmětem ochrany.

Evropsky významná lokalita Padrfský potok

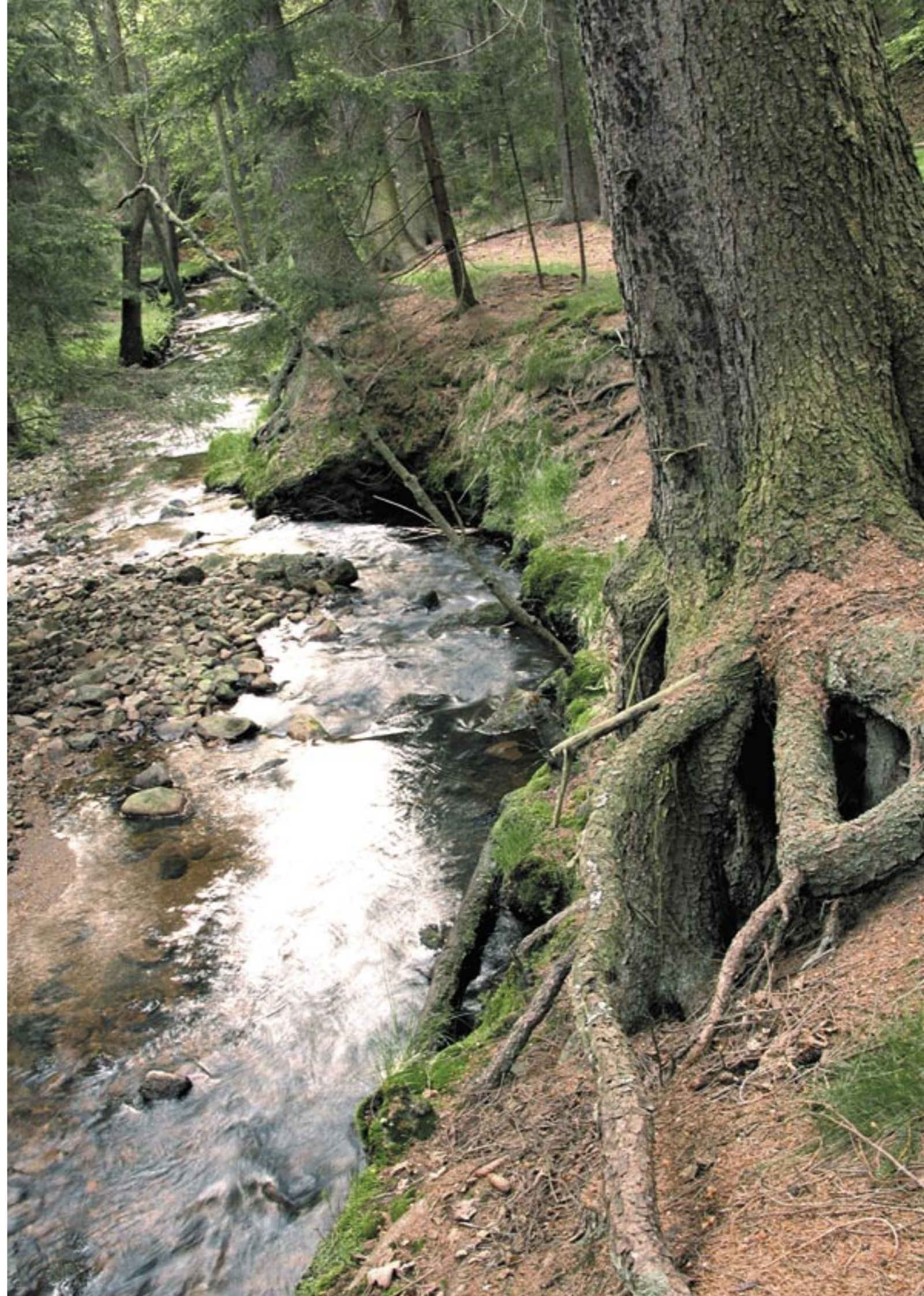
Lokalita o rozloze 45,1287 ha se nachází v Brdské vrchovině asi 14 km jihovýchodně od Rokycan a zahrnuje zhruba 7 km dlouhý úsek Padrfského potoka od Dolejšího padrfského rybníka po soutok s potokem Třítrubeckým. Ve své horní části protéká potok asi 2 km odlesněnou krajinou pod padrfskými rybníky. Jeho okolí je zde místy velmi podmáčené a je pokryto rozsáhlými porosty chrástice a vysokých ostřic. V ostřicových porostech se nacházejí pozůstatky nekosených pcháčovských luk a místy i dobře vyvinutá tužebníková lada. Zastoupena jsou zde také rašeliniště, kde se vyskytují ohrožené druhy rostlin. Nejpozoruhodnějším rostlinným druhem lokality je orobinec *Typha shuttleworthii*, který byl do nedávné doby považován v Čechách za vymřelý. Hlavním předmětem ochrany je zde však rak kamenáč.

Evropsky významná lokalita Mešenský potok

Mešenský potok je přítokem (pokračováním) Kornatického potoka, pravostranného přítoku řeky Úslavy a nachází se v západní části Brdské vrchoviny, asi 20 km jihovýchodně od Plzně. Bezprostřední okolí potoka tvoří lesní porosty – z části smrkové monokultury a z části vlhká až silně podmáčená olšina; širší okolí tvoří lesní porosty a kosené louky. Do koryta potoka proto zasahují kořenové systémy stromů, které poskytují velké množství úkrytů pro vodní živočichy. Hlavním předmětem ochrany je zde rak kamenáč. Ve vojenském újezdu Brdy leží pouze část této lokality o rozloze 1,0379 ha.

Červený potok se proplétá mezi kořeny brdských velikánů (následující strana)

Chráněný rak kamenáč

Padrťské rybníky

Dva největší brdské rybníky nesou své jméno po staré, dnes již neexistující železářské obci Padrť – *Dolejší padrťský rybník* a *Hořejší padrťský rybník*. Jejich založení je připisováno Florianu Gryspekovi z Gryspachu, který vlastnil mirošovské a rožmitálské panství od poloviny 16. století. Přímý doklad o založení obou rybníků však neexistuje, jako Hořejší a Dolejší Padrť je zmiňuje až urbář z roku 1565. Soustava rybníků je zhruba 180 ha veliká a je schopna zadržet přes 4 000 000 m³ vody. S nadmořskou výškou přes 630 m jsou nejvýše položenými rybníky ve středních Čechách a vedle Velkého Dářka patří k největším pramenným rybníkům v České republice. Dlouhá historie rybníků začala jejich využíváním k zadržení vody, která byla regulovaným odtokem vedena k pohonu hamrů, mlýnů, pily apod. Díky svojí kapacitě a zvláštnímu pánovitému tvaru nejbližšího povodí jsou rybníky schopny zadržet téměř každou přívalovou vodu i povodně. Za první republiky byly rybníky a jejich okolí také vyhledávaným místem k rekreaci – Pražané a Plzeňané sem jezdili na takzvaný letní byt a skauti zde měli vybudovaný tábor. V současné době nabývá na důležitosti použití poměrně kvalitní vody k vodárenským účelům. V neposlední řadě jsou padrťské rybníky a jejich okolí také zájmovým územím resortu ochrany přírody a krajiny.

Vodní plocha Hořejšího a Dolejšího padrťského rybníka spolu se zachovalými pobřežními porosty a podmáčenými okolními loukami umožňují hnízdění některých chráněných druhů ornitofauny – čápa černého, chřástala vodního a polního, rákosníka velkého, vodouše, písíka nebo žluvy šedé. Dále jsou rybníky domovem řady druhů kachen – březňáčky, poláka chocholačky, zrzožlávky a čírky. Vyskytují se zde například potápka roháč, lyska černá, volavka, labuť, racek, sluka lesní, bekasina otavní, ledňáček skorec a kvakoš noční, z dravců poštolka, jestřáb, káně, krahujec, ostříž lesní nebo orlovec říční, hnízdí zde moták pochop i moták pilich. Z obojživelníků tu žijí čolci, ropucha a skokani – ostroносý, hnědý, krátkonohý, zelený, z plazů ještěrka obecná a živorodá, slepýš, užovka obojková a zmije obecná. Dále se zde vyskytuje rak bahenní a v Padrťském potoce vranka i pstruh potoční. Na tahu jsou rybníky odpočinkovým místem pro divoké husy a vodouše bahenní, kropenaté, rudonohé a šedé. Ze širšího okolí pak zasluhují ochranu zbytky společenstev listnatého lesa s výskytem lýkovce jedovatého a jiné zvláštní květeny. Další zajímavostí je i skutečnost, že v lokalitě Kočka poblíž padrťských rybníků byla v kambrických břidlicích nalezena fosilie nejstaršího mnohobuněčného živočicha na našem území, který byl na počest profesora Kodymy nazván *Kodymirus vagans*. Vědci se domnívají, že se jedná patrně o nemořského živočicha. To indikuje, že část brdského kambria byla sladkovodní, nebo alespoň výrazně brakická, což není doloženo z žádného jiného místa na světě!

Dolejší padrťský rybník

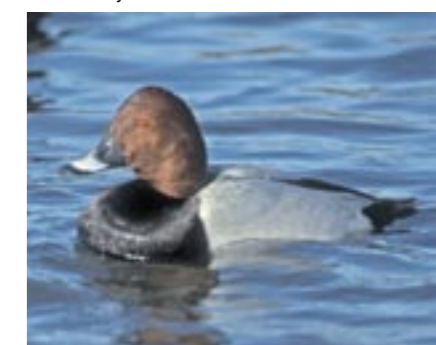

Kachny divoké

Ve vlhkých smrkových a bukových porostech na západních březích Hořejšího padrťského rybníka, kde má hnízdiště čápa černý, žila i čápice Kristýna, její potomci a další čápi, jimž naši ornitologové, kteří od 24. 7. 1995 sledují odlety a průběh cesty čápa černého do Afriky (Senegal, Mali, Maroko, Mauretánie atd.) a zpět, v rámci výzkumu umístili na záda „batůžek“ s miniaturní vysílačkou

Polák velký

Husa velká

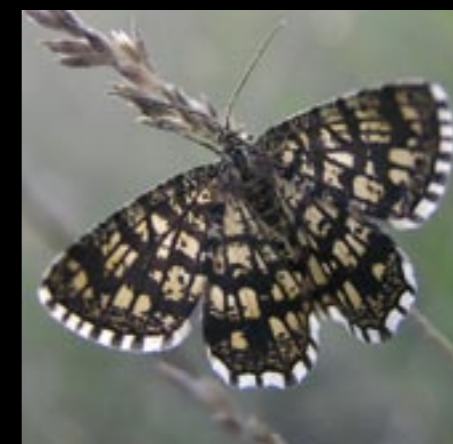

Rosnatka okrouhlá

Po zpřístupnění některých okrajových prostorů vojenského újezdu Brdy je možné vstoupit do ráje houbařů

Babočka admirál

Hnědásek

Otakárek ovocný
Babočka bílé C

HISTORIE

Nejstarší písemný doklad jména Brdy je z roku 1275 v latinském názvu jednoho ze správních celků Českého království – Podbrdská: „prouvincia Podbridye“. Nejvyšší vnitrozemské české pohoří má prastaré slovanské jméno: slovo „brdo“ totiž znamenalo obecně protáhlý zalesněný vrch – hřbet, celá soustava takových kopců se pak nazývala brda, v novějším tvaru brdy. Oblast Brd byla však osídlena již mnohem dříve. Například už v době bronzové se na vrchu Plešivci nedaleko Jinců nacházelo hradiště. Jelikož je tento kraj bohatý na rudy, těžila se zde a zpracovávala od nepaměti zejména železná ruda a vzácné kovy, má svou osobitou národopisnou historii čerpající především z dědictví hornické minulosti. V neposlední řadě jsou Brdy známé také svými přírodními krásami, za první republiky se proto staly i kolébkou skautského a trampského hnutí.

Zhruba od roku 1925 si trampové v Brdech stavěli své osady, někdy s poctivými sruby, jindy jen jako zapadlá místa se slavnostním ohništěm. Brdský tramping měl i své jedinečnosti – například zvláštní tvar ohniště. Brdští trampové je totiž nečistili od popela, a když bylo plné až po okraj, prostě jeho ochranný kruh navýšili řadou kamení. Někde tak bylo možné spatřit i ohniště vysoké více než 1,5 m. Mezi nejznámější osady a trampská společenství patřila *Brdská zimní armáda*, jejíž příslušníci dokázali v přírodě přežít i za těch nejhorších podmínek, bez ohledu na roční období. Důkazem je jejich přechod Brd v zimě 1929 a táboření u padřských rybníků. Svůj poslední tábor před nacistickým zrušením skautingu v létě 1939 měla u padřských rybníků i slavná *Vodní pětka*, jejíž členové stáli o několik let později u vzniku legendární odbojové *Zpravodajské brigády*.

Hrad Valdek od Malé Vísky

Vyřazená vojenská technika v cílové ploše Jordán

Od první poloviny 20. století jsou Brdy a jejich rozvoj úzce spjaty se zde vybudovaným vojenským výcvikovým prostorem. Začátek historie vojenského výcvikového prostoru můžeme datovat od 20. let minulého století, kdy se v nové československé armádě začaly zvyšovat stavy dělostřelectva a modernizovat jeho výzbroj. Přibýly i pluky těžkého dělostřelectva, jejichž zbraně měly dostřel až 20 km a ráží větší než 15 cm (do 30,5 cm). Tyto parametry už přesahovaly možnosti dosavadních vojenských cvičišť, a proto byla vojenská správa odpovědná za bojovou pohotovost armády nucena v krátkém čase vyhledat vhodná cvičišť pro ostrou střelbu dělostřelectva. Po pečlivém a rozličném průzkumu možných vlivů na krajinu i život obyvatelstva, po důkladném zvážení vojenských i finančních aspektů, za účasti zástupců ministerstev obrany, zemědělství a státního pozemkového fondu, byl pro Čechy vybrán jako nejvhodnější prostor v Brdech. I přes dostatečné a odůvodněné vysvětlení všech okolností, které vedly ke zřízení dělostřelecké střelnice v Brdech (byly výhodné pro vojenskou správu a současně vyžadovaly minimální státní výdaje), se v letech 1924–1925 proti tomuto rozhodnutí zvedla silná vlna protestů jednotlivců i různých organizací. Lidé se obávali, zda se nezhorší hydrologická funkce Brd, do jaké míry budou zachovány lesy, svérázná flóra a fauna, jestli nedojde k jejich poškozování, nebude docházet k velkým požárům, a tím i k ohrožení životů, zda bude zachován turistický ruch apod.

Projekt střelnice byl schválen v únoru 1926 a zanedlouho poté – ve smyslu zákona číslo 125 Sbírky zákonů a nařízení ze 14. 7. 1927, o organizaci politické správy – byla v Brdech založena dělostřelecká střelnice a zahájena realizace projektu. V Jincích bylo k 1. 4. 1928 zřízeno velitelství vojenského dělostřeleckého cvičiště a ředitelství vojenských lesních podniků, které později (24. 11. 1928) přesídlilo do Hořovic. Koncem roku 1929 začala výstavba rozsáhlých kasáren a v roce 1930 byla postavena obytná budova pro vojenské gážísty u nádraží v Jincích. Současně probíhalo i kácení lesa pro vybudování cílových ploch – jako první byla v roce 1930 dána do užívání cílová plocha Jordán, pak bylo dokončeno vykácení plochy Brda a zahájena příprava cílové plochy Tok. Zároveň se také uskutečnila četná jednání zdejších správních orgánů se zástupci vojenské správy a byly vyřizovány námitky a spory. Na základě těchto jednání pak Okresní úřad v Hořovicích vydal v roce 1930 vyhlášku, kterou obyvatelstvo v okolí střelnice informoval o bezpečnostních opatřeních při střelbách, a pro Zemské vojenské velitelství Praha povolení k užívání brdské střelnice.

Dále bylo rozhodnuto, že do Brd bude umístěno i cvičiště pro pěchotu a některé další druhy zbraní. Vybrán byl prostor v západní části středních Brd v kotlině zvané Bahna jižně od vrchu Vlč. Dne 22. 5. 1935 bylo uděleno povolení k používání polní pěchotní střelnice v katastru obce Dobřívka a v květnu 1936 se uskutečnilo jednání o další pěchotní střelnici u Strašic. V roce 1935 byla na cílové ploše Jordán také zahájena stavba zkušebního železobetonového pěchotního srubu III. odolnosti.

Cvičiště řízení bojových vozidel Bahna

V době druhé světové války byla brdská dělostřelecká střelnice v rukou fašistů. V Jincích sídlilo velitelství divize, doplňovaly se tu jednotky určené k odjezdu na frontu nebo tu odpočívaly po bojích na východní frontě. Vojenské lesní podniky (Heeresforstantes Brdy – Wald in Horschowitz) měly sídlo i nadále v Hořovicích. Prostor střelnice s názvem „Truppenübungsplatz Kammwald“ byl přísně střežen, z čehož lze dovodit, že měl pro okupanty velký význam. Využíván byl zřejmě obdobně jako před válkou – pro výcvik dělostřelců, letců, pěchoty i jiných druhů vojsk a pro zkoušky různých zbraní. Mnohé plány také prozrazují, že zde mělo být vybudováno letiště nebo dlažbou zpevněná komunikace. Na vrchu Praha si Němci zřídili významné spojovací středisko telefonicky propojené s ústředními orgány protektorátu i říše a odposlouchávací zařízení. Na vrcholku hory tak vzniklo několik dřevěných věží vybavených anténami a na jejím západním úpatí skupina kasárenských budov pro obsluhu a ostrahu, elektrickou energii sem dodávalo vedení vysokého napětí až z Bukové. V roce 1940 se okupanti rozhodli, že území vojenské střelnice rozšíří. Do konce roku 1941 se proto museli až na malé výjimky vystěhovat obyvatelé Přední a Zadní Záběhlé, Padrti, Kolvína, Skořice, Štítova, Mytě a další. V roce 1942 byl v prostoru dnešní střelnice Kolvín-sever postaven pracovní tábor, údajně pro ruské válečné zajatce. Jeho obyvateli se však stalo až několik tisíc lesních dělníků z celého tehdejšího protektorátu, kteří v brdských lesích likvidovali obrovské polomy způsobené během zimy 1941–1942 vichřicí a sněhovou kalamitou. Téměř do konce roku 1943 pomocí narychlo zbudovaných lesních železnic sváželi dřevo k novým pilám v Mirošově a zpracovávali ho pro německý průmysl ve firmách Fischer (Kolvín) a Reschop (Skořice). V roce 1945 byl tábor rozebrán ruskými vojáky a odvezen na Sibiř.

Po celou dobu války působilo v Brdech a jejich okolí také silné odbojové a partyzánské hnutí. Již na jaře 1939 byla na okraji cvičiště v Rožmitále pod Třemšínem založena odbojová skupina, kterou vedl lesní inženýr František Lízl. Po jejím sloučení s ilegální skupinou Jaroslava Pompla z Voltuše, vznikla odbojová skupina *Rudá stráž*. Dalšími významnými osobnostmi odboje byli například hajný Königsmark a jeho syn, kteří ukrývali partyzány. V noci z 28. na 29. 4. 1942 se do oblastí mezi vesnicemi Věšín a Padrt snesly dvě paraskupiny československých vojáků zformované v Anglii – roje *TIN* a *INTRANSITIVE*, jejichž hlavním posláním bylo doplnit bojovníky, kteří měli zlikvidovat říšského protektora Reinharda Heydricha. Atentátu se přímo zúčastnil rotný Jaroslav Švarc z roje *TIN*. V okolí Hostomic od jara 1945 operoval paradestantní oddíl plukovníka Bogdana P. Boguna. V jineckém regionu působila sovětská paradestantní skupina *Smrt fašismu*, rozvědká 4. ukrajinského frontu kapitána Jevgenije A. Olesinského (ta se 11. až 12. 5. 1945

zapojila i do operace u Slivice, která bývá označována jako poslední střetnutí druhé světové války v Evropě). Přímo na území dělostřelecké střelnice pak operoval oddíl Vasilu P. Majského (Ščors), který byl vysazen v noci 25. 3. 1945 poblíž Zadní Záběhlé. Později byl po zradě udavače obklíčen nacisty a zlikvidován. Po vypuknutí Pražského povstání 5. 5. 1945 se skupinka mužů ze Záběhlé vypravila na vrch Praha, aby Němce přesvědčila složit zbraně. Ti však vyjednavče zajali a lesního technika Václava Kreidla z Kolvína, který se pokusil uprchnout, zastřelili. Ještě před příchodem Sovětské armády však celá osádka Prahy své stanoviště opustila a uprchla směrem na západ. Dnes památku sovětských i našich partyzánů připomíná v kraji řada pomníků.

Rokem 1945 a obnovou československé armády se střelnice v Brdech začala užívat jako před válkou, ale na větší ploše. Na základě dekretu prezidenta Beneše o konfiskaci majetku nepřátel a zrádců národa (číslo 12/1945 Sb. z 21. 6. 1945) přešel do vlastnictví státu velkostatek Hořovice a od něj připadly ke střelnici lesy v katastrálních územích Hořovice, Jince, Ohrazenice, Hrachoviště, Křešín, Chaloupky, Hvozdec, Malá a Velká Víška (od té doby je součástí vojenského prostoru i zřícenina hradu Valdek). Na protilehlé straně byla střelnice rozšířena o část polesí Míšov.

Historii vojenského újezdu Brdy lze datovat od nabytí účinnosti zákona číslo 169/1949 Sb., o vojenských újezdech – tj. od 16. 6. 1949. Dnem 1. 6. 1950 byl na území dělostřelecké střelnice v Brdech zřízen vojenský újezd se sídlem újezdního úřadu v Jincích. Celková výměra újezdního úřadu v té době činila 20 676,50 ha.

V roce 1952 byla na dělostřelecké střelnici ve vojenském újezdu provedena první ukázka dělostřeleckého útoku za účasti tehdejších stranických a státních orgánů. V témže roce bylo rovněž rozhodnuto o rozšíření vojenského újezdu o území obcí Velcí, Hrachoviště, Přední a Zadní Záběhlá, Padrt a Kolvín – tj. na celkovou rozlohu 26 101 ha; hranice újezdu byla vytýčena dne 5. 11. 1952. Původní obyvatelé (zhruba 1 250 osob) byli poté vystěhováni, za zestátněné nemovitosti byla poskytnuta náhrada a obce (s výjimkou Velcí) byly srovnány se zemí. Celé území bylo zahrnuto pod okres Hořovice (po zrušení malých okresů přešel celý újezd pod okres Příbram). Dále byla v 50. letech minulého století brdská střelnice v prostoru Bahna nově určena i pro výcvik tankistů, byla zřízena radarová stanice na vrchu Praha, ukončena výstavba nových kasáren pro velitelství vojenského výcvikového prostoru v Jincích nebo vybudována tábořiště Valdek, Obecnice a další. Protože v okrajových částech vojenského újezdu došlo k výstavbě nových sídlišť (Kvaň, Nepomuk, Dobřív, Jince a Teslíny), byly z vojenského prostoru vyčleněny; snížila se tak jeho výměra (na 26 038 ha) i počet obyvatel (na 150).

Současná technika Armády České republiky – 152mm samohybná kanonová houfnice vzor 77 DANA a 122mm raketomet vzor 70 GRAD

Od roku 1968 byl na území vojenského újezdu – v kasárenském areálu Borovno-Míšov – dislokován útvar sovětské armády. Byly zde skladovány ostré hlavice pro raketové komplety 311. těžké dělostřelecké brigády dislokované v Jincích. Po odchodu sovětské armády v roce 1990 nebyl tento objekt již vojensky využíván.

Od roku 1977 byly používány plně elektrifikované protitankové střelnice na Padrti a Kolvínu-jih a od roku 1978 i pěchotní střelnice Velcí. V roce 1984 byl uveden do provozu muniční sklad Velcí, který byl určen zejména ke skladování dělostřelecké munice pro cvičící vojska, a to i pro případný válečný výcvik.

V 90. letech minulého století se objevují opět návrhy na úplné zrušení, nebo alespoň podstatné zmenšení rozlohy vojenského prostoru, vyhlášení chráněné krajinné oblasti (centrální a jižní Brdy) a zpřístupnění Brd široké veřejnosti. Dne 4. 5. 1992 byla zaregistrována společenská organizace Svaz vyhnanců z Brd s cílem obnovení vysídlených obcí Kolvín, Padrt, Záběhlá a uplatnění restitučních práv. Tyto záležitosti byly v následujících letech řešeny až na nejvyšších úrovních resortu obrany, ve vládě i v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Nakonec bylo rozhodnuto, že vojenský újezd Brdy zůstane zachován. Toto rozhodnutí podporuje i ministerstvo životního prostředí, protože vyčlenění území pro vojenské účely jej uchránilo před škodlivými vlivy civilizace a daří se zde vzácným rostlinám i divoké zvěři.

V letech 1999–2000 byla v rámci společného projektu ministerstev obrany, životního prostředí a dopravy a spojů České republiky na vrchu Praha postavena nová 47 m vysoká věž. Na ní byl mimo jiné umístěn americký meteorologický radar EEC typu DWSR-2501C pro sledování meteorologických jevů do 256 km od stanice. Získané údaje přispívají ke zkvalitnění předpovědí počasí Českého hydrometeorologického ústavu, včetně včasné výstrahy a přesnější a rychlejší informace pro orgány řízení letového provozu, respektive Povětrnostní ústředí AČR. Výška zařízení antény je 916,2 m a podobný meteo-radar se v České republice nachází pouze ve Skalkách u Protivínova na střední Moravě. Od roku 1999 byly také na pokusné letecké střelnici Jordán prováděny zkušební lety, včetně zkoušek palubních leteckých zbraní a zařízení pro shazování leteckých pum, nově vyvíjeného víceúčelového lehkého bojového letounu L-159 ALCA (Advanced Light Combat Aircraft). Poté co se Česká republika stala členem Severoatlantické aliance (12. 3. 1999), by mohlo v budoucnu přinést rozvoj regionu využití vojenského újezdu v Brdech pro NATO.

Pohled směrem na Holoubkov

Historické, přírodní, vojenské a technické zajímavosti

Lovecký zámeček Tři Trubky („U tři jelenů“)

Zbytky zaniklých středověkých staveb

– zřícenina hradu Valdek

– stopy zaniklého hrádku Drštka

– základy zaniklého benediktinského kláštera a klášterního kostela sv. Jana Křtitele na Teslíně

Paleontologická lokalita Kočka

Geologické a botanické lokality

– Jindřichova skála

– Hřebeny

– Kolvínské louky

– Klobouček

– Koníček

– Vystrkov

Vojenské a technické zajímavosti

– pevnost Jordán – zkušební železobetonový pěchotní srub III. odolnosti

– radarová věž na vrchu Praha

– letiště Hejlák

Zřícenina hradu Valdek

Hrad Valdek byl vybudován v polovině 13. století na místě původního dřevěného hradiště z roku 1100 na západním skalnatém výběžku vrchu Berance nad Červeným potokem. Prvním držitelem hradu byl významný rod Buziců, z nichž byl asi nejznámější Vilém Zajíc z Valdeka. Ve 14. století získali Valdek Běškovci z Běškova, kteří zde byli roku 1346 obléháni vojskem Děpolda z Ryžemberka. Pak jsou až do 15. století osudy hradu neznámé. Počátkem 15. století Valdek vlastnil král Václav IV., který ho posléze zastavil Janu z Lestkova. Po jeho smrti hrad často měnil majitele a jeho význam stále upadal, až ho v roce 1509 získal Kunata Pešík z Komárova. Jeho dědici však na udržování a opravy hradu neměli dost prostředků a přestali ho obývat. Protože se Václav Pešík z Komárova zúčastnil českého stavovského povstání proti Habsburkům, byl v roce 1623 celý jeho majetek, včetně tehdy již pustého hradu Valdeka, zabaven a prodán. Valdek se tak stal součástí hořovického panství. S ním roku 1626 přešel do rukou Martiniců, poté byl v majetku hrabat z Vrbna a nakonec knížat z Hanau. Zasluhou Viléma z Hanau byl hrad koncem 19. století opraven a tak zabráněno jeho úplné zkáze. Za první republiky měl Valdek v péči *Klub českých turistů*. Ten jej v rámci svých možností udržoval a v roce 1933 u něj dokonce otevřel turistickou chatu. V té době se hrad ještě nacházel mimo prostor dělostřelecké střelnice a byl kdykoli přístupný široké veřejnosti. Klíče (bez průvodce) byly k dispozici na požádání v protější myslivně za vstupné jednu korunu a dvacet haléřů za osobu. Uvnitř vojenského prostoru se hrad ocitl až po rozšíření střelnice v roce 1947. Roku 1998 vznikla *Nadace na záchranu Valdeka*, která díky pochopení Okresního úřadu Příbram obdržela na nejnútnejší opravy, a to zejména hradní věže, 100 000 korun.

Lovecký zámek Tři Trubky

Dřevěný zámek, na svou dobu přepychově vybavený honosným loveckým zařízením, nechal zbudovat na soutoku Padrfského a Třítrubeckého potoka v letech 1888–1890 tehdejší majitel okolních lesů Josef Colloredo-Mansfeld. Bezprostřední okolí zámku bylo upraveno jako lesní park – mezi jeho vzrostlými jehličnany zvlášť vynikají exempláře cypřišku Lawsonova, nejmohutnějším stromem je však nádherná douglaska rostoucí jako dvoják. V roce 1928 od velkostatku Zbiroh zámek spolu s okolními lesy vykoupila vojenská správa. Jeho hlavní budova byla pak využívána pro ubytování významných hostů ministerstva národní obrany. Například ve dnech 26. až 27. 4. 1930 byl v zámku ubytován prezident Tomáš Garrigue Masaryk, který se přijel podívat na zahájení střebech v nově otevřené dělostřelecké střelnici, a v roce 1938 v něm přespal prezident Edvard Beneš, když 13. 7. přihlížel zkouškám zbraní vyvíjených pro tehdy budované a v Brdech zkoušené pevnosti. Za druhé světové války byl zámek zmodernizován ústředním topením a vybaven elektrickými spotřebiči, které byly napájeny elektrickým proudem z vlastní vodní elektrárničky posílené dieselagregátem. Také zde byl kvůli neshodám s Adolfem Hitlerem internován polní maršál Walter von Brauchitsch, bývalý vrchní velitel pozemních vojsk (1943–1945).

Myslivna u zámku Tři Trubky

Vojenské opevnění Jordán

Kořeny historie zkušebního pěchotního srubu CE Jordán je nutné hledat ve 30. letech minulého století, kdy se po nástupu nacistů k moci v sousedním Německu vláda Československé republiky rozhodla, že nechá vybudovat – po vzoru francouzské Maginotovy linie – systém stálého vojenského opevnění podél státní hranice. Dne 20. 3. 1935 ministr národní obrany Bohumír Bradáč schválil zřízení rady pro opevňování a ředitelství opevňovacích prací, jehož zkratka ŘOP se posléze stala základem pro označení některých opevnění – ŘOPÍK, a na území dělostřelecké střelnice Brdy byly v létě téhož roku zahájeny ověřovací a zkušební práce. Nejprve byly vyrobeny zkušební železobetonové prvky (desky) připomínající obrovské mlýnské kameny a na cílové ploše Brda se prováděly zkoušky jejich pevnosti a odolnosti proti dělostřeleckým granátům. Na základě výsledků těchto zkoušek byly pak na Jordánu vybudovány dva lehké objekty vzor 36 pro cvičné postřelování k vyzkoušení účinnosti čelní palby (na hranicích Československé republiky jich bylo později postaveno 900). V polovině roku 1936 byla na cílové ploše Jordán dokončena stavba zkušebního a cvičného jednostranného těžkého opevnění – zkušebního železobetonového pěchotního srubu III. odolnosti s krycím označením CE, nazý-

vaného také jako zkušební pěchotní srub CE. V jeho blízkosti byly ještě vybudovány dva lehké objekty vzor 37 pro zkoušky boční palby – ověřování systému armování a celkové odolnosti (v obranných liniích jich bylo později postaveno 10 000). Srub byl částečně přízemní, částečně patrový a měl jedinou střeleckou místnost, která byla vyzbrojena protitankovým poloautomatickým kanonem vzor 36 ráže 4,7 cm spřaženým s těžkým kulometem vzor 37. Ve vedlejší kulometné střílně bylo umístěno jeho dvojce – další těžký kulomet. V pozorovacím pancéřovém zvonu a dvou týlových střílnách se nacházely tři lehké kulometry vzor 26. Zkoušky zkušebního pěchotního srubu CE Jordán byly zahájeny na jaře 1937 a týkaly se nejprve zejména jeho vnitřního vybavení a zbraní. V létě téhož roku byla provedena zkouška odolnosti, která se skládala z postřelování objektu zbraněmi různé ráže – od nižších až po tu nejtěžší, kterou byl tehdy moždíř ráže 30,5 cm vzor 16 Škoda. Objekt byl zkoušen dělostřelectvem i z palebných postavení na Brdě, aby se ověřila pravděpodobnost zásahu v horském terénu, kde je přesnost palby ovlivňována prouděním vzduchu ve větší míře než v rovině. Zároveň tak byla navozena podobnost

s hraničním opevněním. Protože zkoušky měly také prokázat vliv střelby na psychiku živých tvorů, byly ve srubu při jeho postřelování umístěny slepice, husy a koza – zvířata byla zásahy pouze poplašena. Podle výsledků těchto zkoušek bylo pak na hranicích Československé republiky postaveno 262 těžkých opevnění (těžkých pěchotních srubů). Po jejich ukončení byl srub opraven a až do roku 1939 byl kromě provádění ostrých střelb z lafetovaných zbraní a zkoušek účinků dělostřeleckých i dalších zbraní používán k výcviku speciálních pevnostních jednotek. Během války a krátce po osvobození byly zkušební srub i lehké objekty v jeho okolí znovu postřelovány a téměř zničeny. V roce 1948 byl objekt opraven a na přelomu 50. a 60. let i přezbrojen novou protitankovou zbraní. Později se o renovaci dobového stavu a vybavení zkušebního pěchotního srubu CE Jordán zasloužil Klub vojenské historie (dříve Svazarm) Volduchy, který se už od roku 1970 zajímal o oživení starých vojenských tradic. Jeho členové v roce 1988 srub na Jordánu včetně nejbližšího okolí vyčistili, zrekonstruovali a v interiéru vytvořili jakési malé muzeum. Veřejnosti tak byl poprvé zpřístupněn 30. 9. 1988. Po roce 1990 byl tento objekt využíván také k ukázkám boje v opevnění v rámci akcí *Bahna* a „zahrál si“ i v několika filmech. Dnes je však opuštěn a nijak se nevyužívá.

Fotografie z výcviku dělostřelců na brdské střelnici ve 30. letech minulého století – výstřel z lehké houfnice vzor 14/19

Bahna – Den pozemního vojska AČR

Zvláštním fenoménem vojenského újezdu Brdy a české armády je akce *Bahna – Den pozemního vojska AČR*, která vstoupila do povědomí nejen všech příslušníků naší armády, ale zejména široké veřejnosti. Jak již napovídá její název, koná se pravidelně každý rok v části vojenského prostoru Brdy nazývané Bahna, nedaleko bývalé posádky Strašice. První ročníky této akce pořádaly vlastně nevojenské zájmové organizace a až později se k nim přidala armáda. V následujícím přehledu je stručně shrnuta jejich historie až po současnost.

- První ročník akce Bahna – setkání a závod majitelů historických vozidel – se uskutečnil v roce 1990 a zúčastnilo se ho dvanáct vystavovatelů a startujících.
- V následujícím roce 1991 se na strašickém tankodromu setkali majitelé vojenských historických vozidel již ve čtyřikrát větším počtu.
- V roce 1992 se řady spolupořadatelů akce rozšířily o 1. tankový pluk ze Strašic a Military Car Club Plzeň. Tento ročník se již nazýval *Velká Bahna* a byl doplněn o ukázky výcviku jednotek pozemního vojska a boje o opevnění Jordán.
- Bahna 1993 přilákala zhruba 5 000 diváků, kteří měli možnost shlédnout, co dokáže současná bojová technika ve srovnání s historickou.
- Bahna 1994 organizoval inspektor pozemního vojska AČR a měla charakter mezinárodní branně-sportovní soutěže. Součástí programu byla také mezinárodní soutěž majitelů vojenských historických vozidel.

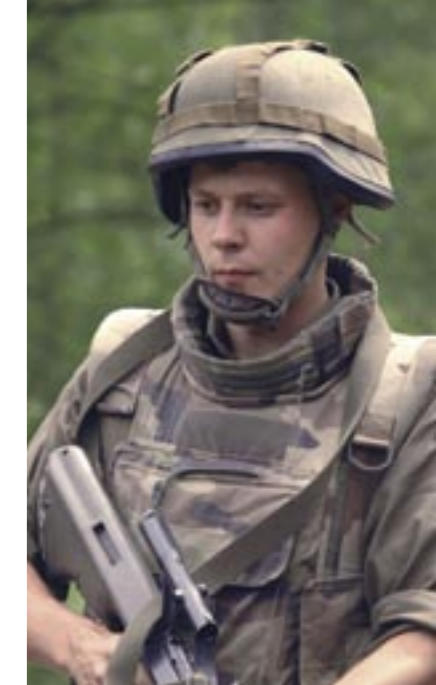
■ V roce 1995 jsme si připomínali 50. výročí ukončení druhé světové války, a tak byla do programu akce Bahna zařazena pod názvem „Sraz na demarkační čáře“ mezinárodní soutěž malých vojenských terénních vozidel. Dále zde byla představena současná výzbroj a zabezpečovací technika pozemního vojska AČR a jednotky mechanizovaného vojska především například vedení obranného boje, výcvik průzkumných a výsadekových jednotek nebo činnost padákového výsadku.

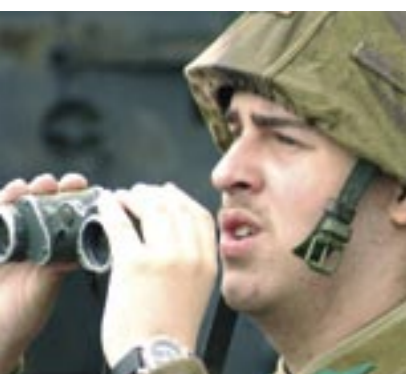
■ Bahna 1996 – Den pozemního vojska AČR se pro změnu konal na střelnici Kolvín a provázelo ho deštivé počasí. Co vydrží maskáče i vojáci od 1. armádního sboru a 4. brigády rychlého nasazení, mohly tisíce diváků posoudit právě při ukázkách různých druhů bojového výcviku. Jedním z nových prvků zde bylo například slaňování z vrtulníku z výšky 40 m. Pak následovalo defilé historické a soudobé bojové techniky před hlavní tribunou a nakonec byl odstartován závod téměř 150 vojenských historických vozidel.

■ Ročník 1997 byl opět vynikajícím setkáním milovníků vojenských historických vozidel a ukázkou současné vojenské techniky. Rozbahněný terén již tradičně prověřil sílu starých, novějších i nejmodernějších vojenských vozidel.

■ Bahna 1998 organizovalo velitelství pozemního vojska AČR a zahrnovala nejen mezinárodní soutěž majitelů vojenských historických vozidel, ale i setkání klubů a společností vojenské historie. Hlavní atrakcí programu byly tedy ukázky z vojenské historie (například vojenského umění z let 1200–1300 a 1500–1580, z období třicetileté války, napoleonských vojsk, rakouských jednotek za prusko-rakouské války v roce 1866, z války Severu proti Jihu, rakousko-uherských jednotek za první světové války nebo boje za druhé světové války) a vystoupení americké armády.

■ Desátého – jubilejního ročníku – setkání fandů a milovníků militárií Bahna 1999 se zúčastnilo přes 30 000 návštěvníků. Program byl doslova nabit ukázkami z vojenské historie, současnou bojovou technikou a tvrdým výcvikem příslušníků speciálních jednotek. K vidění byla tentokrát i Hradní stráž ČR, která předvedla slavnostní střídání stráží. Poprvé také na stožárech vedle tribuny kromě české vlajky a standartu pozemního vojska a Hradní stráže zavlála vlajka NATO.

■ Bahňům 2000 předcházely velkolepé oslavy 55. výročí osvobození Plzně americkou armádou a ukončení druhé světové války v Evropě. Zhruba 35 000 návštěvníků mohlo obdivovat historickou i současnou vojenskou techniku, ukázky z činnosti pozemních sil AČR nebo soutěž historických vojenských vozidel. Do akce se rovněž zapojili příslušníci armády USA (například s tankem Abrams a transportérem Bradley) a Bundeswehru (s tankem Leopard).

■ Následujícího dvanáctého ročníku Bahna 2001 se opět zúčastnili příslušníci armád NATO (Francouzi s tankem Leclerc, Američané s vrtulníkem AH-64 Apache, Nizozemci a další). Atraktivní podívanou byl seskok výsadkářů 4. brigády rychlého nasazení, ukázka MUSADO, defilé tankové a mechanizované techniky pozemních sil a soutěž více než 160 posádek motocyklů, terénních aut a obrněné techniky i ukázka z vojenské historie – epizoda z dukelské operace.

■ Deštivé počasí neodradilo od účasti na Bahnech 2002 ani téměř 40 000 návštěvníků, ani tehdejšího českého prezidenta Václava Havla. Kromě zahraničních ukázek si zde velkou pozornost zasloužil náš modernizovaný tank T-72.

■ Zcela odlišný ráz počasí změnil Bahna 2003 spíše na „Prašna“. Akce se kromě pozemních sil účastnily jednotky sil územní obrany, specializovaných sil a Vojenské policie i letci s rojem bitevníků L-159 a bitevních vrtulníků Mi-24.

■ Bahna 2004 byla zahájena salvou ze samohybných kanonových houfnic vzor 77 DANA ráže 152 mm a přeletem letadel a vrtulníků. Pak začal „koncert“ historické i nejmodernější techniky pozemních a speciálních sil, letectva, Vojenské policie, vojenských hasičů apod. Skvělá byla i vystoupení vojáků a členů historických klubů. Zajímavé ukázky připravili zástupci zahraničních armád – tentokrát z USA, Rakouska, Polska a Francie. Akci shlédlo téměř 50 000 diváků a v den jejího konání se na ní podílelo 800 vojáků.

■ Bahna 2005 byla součástí oslav 60. výročí ukončení druhé světové války v Evropě a zúčastnilo se jich nejvíce zahraničních účastníků v jejich dosavadní historii. V rámci tradičních defilé historické a současné bojové techniky se zde poprvé představily průlety i nové nadzvukové letouny Jas-39 Gripen.

■ Na Dni pozemních sil – Bahna 2006 se vedle příslušníků AČR, klubů vojenské historie a aktivních záloh prezentovali zástupci ozbrojených sil Slovenska, Německa, Rakouska a Velké Británie. Novinkou v programu byla pak hodinu a půl trvající kombinovaná dynamická ukázka společných sil AČR.

Akce Bahna je charakteristická tím, že se zde setkává historická a současná vojenská technika

VOJENSKÉ VYUŽITÍ

Hlavní určení vojenského výcvikového prostoru

výcvik jednotek dělostřelectva, včetně bojových ostrých střelb

výcvik jednotek AČR a ozbrojených složek ČR ve střelbě z ručních zbraní

výcvik jednotek pasivních sledovacích systémů a elektronického boje

plnění úkolů výzkumné a zkušební činnosti

výcvik aktivních záloh

plnění úkolů bojového stmelení rozvinovaných a vytvářených jednotek

výcvik složek integrovaného záchranného systému

komerční využití zahraničními jednotkami

Výcviková a ubytovací zařízení

Výcviková zařízení

Dělostřelecká střelnice

Střelnice bojových vozidel Kolvín a Padř:

– střelnice bojových vozidel Padř

– střelnice bojových vozidel Kolvín-Sever

– střelnice bojových vozidel Kolvín-Jih

Letecká zkušební střelnice Jordán

Střelnice bojových vozidel Bahna 1000

Tankostřelecké cvičiště 400 Bahna

Pěchotní střelnice Velcí

Pistolová střelnice Jince

Broková střelnice Velcí

Pěchotní střelnice Bahna

Pěchotní střelnice Kolvín-Jih

Házeliště ručních granátů Brda

Házeliště ručních granátů Bahna

Trhací jáma Brda

Cvičiště řízení bojových vozidel Bahna

Ostré střelby 122mm raketometů vzor 70 GRAD

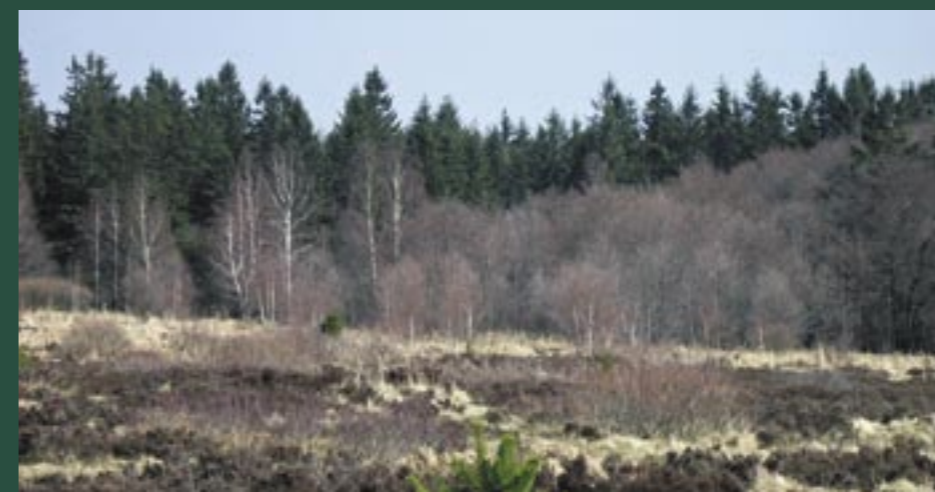
Ubytovací zařízení

Výcvikové zařízení Valdek

Polní tábořiště (šest odlesněných ploch)

Cílová plocha Jordán

Cílová plocha Brda

Dělostřelecká střelnice

Rozkládá se prakticky po celém území vojenského zařízení Brdy a je určena k bojovým střelbám dělostřeleckých jednotek, útvarů a svazků. Maximální délka střelby je 21 km. Na střelnici (jako jediné v ČR) lze také současně provádět přímou střelbu z dělostřeleckých i protitankových zbraní. Střelnice má tři cílové plochy: Brda, Jordán a Tok. Na nich je možné provádět pozemní bojové střelby, trhání ženijní munice, ničení nevybuchlé dělostřelecké munice a na cílové ploše Jordán i letecké bombardování (trhací jámy a letecká zkušební střelnice jsou součástí dělostřelecké střelnice). Přímou střelbu lze provádět z pěti palebných postavení a nepřímou střelbu z 24 palebných postavení. Na střelnici se mohou používat kanony, houfnice, raketomety, minomety, kulomety, pancéřovky, protitankové řízené střely a lafetované zbraně. Pro značkování činnosti protivníka, imitaci cílů dělostřeleckých paleb je k dispozici systém rádiové imitace (OCP-70) řízený z řídicího pultu na pozorovatelně Hřebený.

Střelnice bojových vozidel Kolvín a Padrť

Je určena ke střelbám protitankových, dělostřeleckých a protiletadlových útvarů a jednotek na pozemní cíle – a to z odkrytých palebných postavení na pevné a pohyblivé cíle ve dne i v noci při osvětlení cílových ploch a jednotlivých cílů, z pojezdových drah pro lafetované zbraně na pásových a kolových vozidlech a ze zakrytých palebných postavení. Tvoří ji tři relativně samostatné střelnice bojových vozidel – Padrť, Kolvín-Sever a Kolvín-Jih. V současné době jsou střelnice bojových vozidel Kolvín-Sever a Padrť zakonzervovány a využívá se pouze pěchotní střelnice Kolvín-Jih.

Střelnice bojových vozidel Padrť umožňuje manévr bojové sestavy ze střelnice Kolvín-Jih nebo samostatné plnění úloh povolenými druhy zbraní, respektive střelbu z místa i za pohybu ve dne i v noci. Skládá se z řídicí věže, čtyř strojoven, dvou trafostanic, tří pojezdových a devíti terčových drah, lze použít i pojezdné navijáky. Maximální dostřel je 2 500 m. Palebná postavení jsou Padrť 1, Padrť 2, Padrť 3A a 3B.

Střelnice bojových vozidel Kolvín-Sever není elektrifikována, má čtyři pojezdové dráhy pro terče a terčový manévr je možný za použití pojezdných navijáků P-V3S VLASEC (čtyři cívkové s lany dlouhými 3,5 km). Maximální dostřel je 1 200 m. Skládá se z řídicího stanoviště, dvou objektů v cílové ploše, osmi drah a palebných postavení.

Střelnice bojových vozidel Kolvín-Jih má terčový manévr imitace ovládaný centrálně z věže, lze zde použít i pojezdné navijáky. Ovládnutí cílů je prováděno z jednotlivých objektů na cílové ploše. Střelnice se skládá z řídicí věže, pěti strojoven, dvou trafostanic, čtyř pojezdových a devíti terčových drah. Maximální dostřel je 2 500 m. Součástí této střelnice je také pěchotní střelnice, která využívá část jejích zařízení (řídicí věže, elektrického rozvodu).

Letecká zkušební střelnice Jordán

Je určena k činnosti letectva proti pozemním cílům a k provádění zkoušek nově vyvíjených pum, neřízených leteckých raket a kanonů. Povolena je zde střelba z palubních zbraní raketami vzduch–země i výcvik bombardování cvičnými a tříštivými pumami do hmotnosti pumy 100 kg. Cílová plocha letecké střelnice Tok je využívána k bombardování cvičnou municí ze stoupání. Na cílové ploše Jordán jsou prováděny zkoušky nově vyvíjených leteckých pum nebo nařízených leteckých raket a kanonů. Dále je zde povolena ostrá střelba z leteckých kanonů, nařízených střel vzduch–země, bombardování cvičnou municí do ráže 100 kg, střelba a bombardování cvičnou municí i pozemní střelba z lafetovaných leteckých zbraní (kanony, raketomety) zem–zem. Řídicí stanoviště je v betonovém krytu na kótě 793,4 Houpák. Při bombardování ostrými pumami je používáno řídicí stanoviště na pozorovatelně Hejlák (kóta 689,5).

Střelnice bojových vozidel Bahna 1000

Slouží ke cvičení střelby z tanků, bojových vozidel pěchoty, jejich lafetovaných zbraní a protitankových řízených střel. Jsou zde tři pojezdové dráhy dlouhé 700 m a od sebe vzdálené asi 100 m – jejich povrch je šterkový, točny jsou zpevněny žulovými kostkami. Maximální dostřel na pevný terč je 1 800 m a na pohyblivý 1 300 m. Střelbu je možné provádět z místa, za krátkých zastávek a za pohybu na pevný i pohyblivý terč. V týlové části střelnice se nachází řídicí věž, sklad terčů, dílna pro drobné opravy a ubytovací prostor pro obsluhu. V současné době je tato střelnice zakonzervována a nevyužívá se.

Tankostřelecké cvičiště 400 Bahna

Je určeno k průpravným cvičením střelby z tanků – a to z místa, za krátkých zastávek a za pohybu, ve dne i v noci, z univerzálních houpaček a jedné dráhy. Střelecký výcvik z bojových vozidel pěchoty se provádí ze tří palebných postavení do vzdálenosti 400 m. Cvičiště je vybavené automatickými a otáčivými zvedáky mizících cílů, čelními i bočními terčovými kolejovými drahami a univerzálními houpačkami. Dále je zde vybudována řídicí věž, pomocná pracoviště a 400 m dlouhá pojezdová dráha pro střelbu jednoho tanku vloženou hlavní ráže 7,62 mm nebo 14,5 mm a kulometem ráže 7,62 mm na zhruba 1 000 m ve dne i v noci. Postupně by mělo dojít k utlumení činnosti střelnice a po provedení nejnútnejší údržby bude zakonzervována.

Pěchotní střelnice Velcí

Je určena pro výcvik jednotlivců a jednotek všech druhů vojsk, včetně jednotek speciálních, ve střelbě z ručních zbraní (pistole a revolvery všech ráží, malorážka, samopal, univerzální kulomet, ruční protitankové zbraně a odstřelovačské pušky). Šířka střelnice je asi 25 m, střelbu lze provádět do vzdálenosti 350 m. V týlové části střelnice se kromě řídicí věže nachází také dílna pro drobné opravy, místo pro čištění zbraní, příjezdová komunikace a parkoviště. Do budoucna by měla být střelnice vybavena novou technologií – rádiem ovládanými terči.

Pistolová střelnice Jince

Slouží k výcviku jednotlivců a jednotek všech druhů vojsk, včetně speciálních, ve střelbě z ručních zbraní (pistole a revolvery všech ráží, malorážka). Střelba se provádí vestoje i vleže na pevné papírové terče do vzdálenosti 50 m. Po vybudování nové kryté střelnice v objektu kasáren v Jincích bude výcvik na této střelnici ukončen a zařízení bude demonstrováno.

Broková střelnice Velcí

Nachází se severovýchodně od pěchotní střelnice Velcí a je určena ke střelbě z brokovnice do velikosti broku 2,5 mm. Je dlouhá 250 m a jsou na ní vybudována čtyři střelecká stanoviště, dřevěný kryt pro rozhodčího a vysoká a nízká věž dřevěné konstrukce pro vrhání asfaltových holubů. Vrhací zařízení je dálkově ovládáno.

Pěchotní střelnice Bahna

Je určena pro výcvik jednotlivců a jednotek všech druhů vojsk, včetně speciálních, ve střelbě z ručních zbraní (pistole, revolvery všech ráží, malorážka, samopal, kulomet, odstřelovačské pušky, ruční protitankové zbraně). Její šířka je 20 m a střelbu lze zde možné provádět do vzdálenosti 200 m. Střelnice byla využívána zejména útvary posádky Strašice, v současné době se však její další využití nepředpokládá – je navrhováno její zrušení a následné zalesnění.

Pěchotní střelnice Kolvín-Jih

Slouží k výcviku jednotlivců a jednotek všech druhů vojsk, včetně speciálních, ve střelbě z ručních a pěchotních zbraní (pistole, revolvery všech ráží, malorážka, samopal, univerzální kulomet, odstřelovačské pušky, ruční protitankové zbraně). Střelnice je ovládána z řídicí věže. Její šířka je 60 m, střelbu lze provádět do vzdálenosti 400 m. K využití je zde deset stanovišť pro střelbu z pistole na pevné cíle nebo deset stanovišť pro střelbu ze samopalu na pevné cíle a pět stanovišť pro střelbu ze samopalu na mizivé cíle. V týlové části střelnice se nachází řídicí věž, příjezdová komunikace s parkovištěm a prostory pro ubytování vojsk. V budoucnu by měla být střelnice vybavena novou technologií – rádiem ovládanými terči.

Pěchotní střelnice Velcí

Pistolová střelnice Jince

Broková střelnice Velcí

Pěchotní střelnice Bahna

Pěchotní střelnice Kolvín-Jih

Házeliště ručních granátů Brda

Je určeno k výcviku vyvedených vojsk, vojsk posádky i jiných složek ozbrojených sil České republiky v házení útočných, obranných, univerzálních nebo cvičných ručních granátů. Je zde povoleno házení ručního útočného granátu (RG-4), ručního obranného granátu (RG-F1), univerzálního ručního granátu vzor 86 (URG 86) a cvičných nebo redukováných granátů uvedených typů. Na házelišti je vybudována pozorovací věž, kryt pro cvičící, kryt výdejny ručních granátů, kryt pro dozorčího lékaře a zapisovatele, dopadová plocha s figurami, zděná stěna pro házení RG-4, okopy pro řídicího úseku a házejícího a spojovací zákopy.

Házeliště ručních granátů Bahna

Slouží k výcviku vyvedených vojsk, vojsk posádky i jiných složek ozbrojených sil České republiky v házení útočných, obranných, univerzálních nebo cvičných ručních granátů. Je zde povoleno házení ručního útočného granátu (RG-4), ručního obranného granátu (RG-F1), univerzálního ručního granátu vzor 86 (URG 86) a cvičných nebo redukováných granátů uvedených typů. Součástí házeliště jsou pozorovací věž, kryt pro cvičící, kryt výdejny ručních granátů, kryt pro dozorčího lékaře a zapisovatele, dopadová plocha s figurami, zděná stěna pro házení RG-4, okopy pro řídicího úseku a házejícího a spojovací zákopy. Toto výcvikové zařízení zatím nemá kolaudaci, nikdy se nepoužívalo.

Cvičiště řízení bojových vozidel Bahna

Slouží k výcviku řidičů a obsluh tanků, bojových vozidel pěchoty, pásových a kolových obrněných transportérů i dalších druhů vozidel, také je zde možné provádět výcvik v taktické přípravě čet a rot. Zařízení se skládá z řídicí věže s učebnou, výchozí čáry, parkoviště, polního autoparku a dvou okruhů: jednoho (I. okruhu) pro pásová vozidla a dalšího (II. okruhu) pro kolová vozidla. Velitelské stanoviště (řídicí věž) je vybaveno spojovacím prostředkem R-123, signálním světlem pro noc a praporky, k dispozici je zde i popis jednotlivých cvičení a jejich hodnocení. Dále se v areálu cvičiště nachází rozvodna k ovládní elektrických částí, sklad nářadí, ubytovna obsluhy a kancelář správce.

Trhací jáma Brda

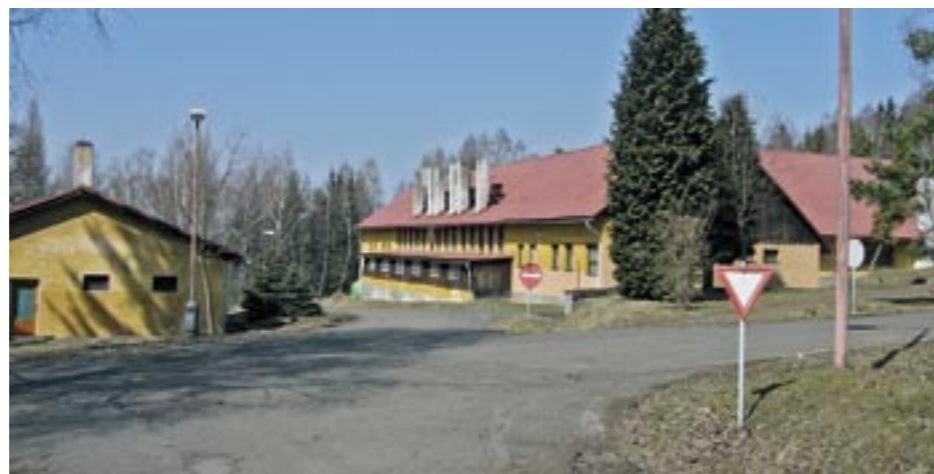
Je určena k likvidaci nevybuchlé dělostřelecké munice a ženijního náloživa. Činnost, průměrnou hmotnost trhací nálože a největší povolené množství munice, které lze ničit jedním výbuchem, definuje předpis Vševojsk-16-20 a ničení musí provádět pyrotechnik.

Výcvikové zařízení Valdek

Je možné ho využít pro ubytování menších jednotek a útvarů, které provádějí ve vojenském újezdu Brdy polní výcvik. V oploceném areálu výcvikového zařízení se nachází několik samostatných zděných budov – a to jednak objekty pro ubytování 42 osob a jeden objekt, kde lze krátkodobě ubytovat i 80 osob, jednak kuchyňský blok a budova, v níž je společné sociální zařízení. Samostatnou součástí výcvikového zařízení je také hotel s kapacitou 40 lůžek, vlastním sociálním zařízením a kuchyní s jídelnou. V areálu může parkovat pouze omezené množství vozidel. Výcvikové zařízení nemá sice v plné míře vytvořené potřebné logistické zázemí a je zastaralé, vyžaduje rekonstrukci a modernizaci, ale svou funkci plní.

Polní tábořiště

Pro pobyt jednotek vyvedených do vojenského výcvikového prostoru lze využít i šest odlesněných ploch, které jsou vhodné pro výstavbu stanového polního tábořiště, včetně zřízení polního parku techniky.

Vojenský újezd
Březina

Březina

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Území vojenského újezdu Březina se nachází v Jihomoravském kraji, v okrese Vyškov – asi 10 km severně od hlavního centra regionu Vyškova. Jeho rozloha je 15 817 ha; ve směru sever–jih je dlouhý téměř 20 km a jeho šířka ve směru východ–západ je 5 až 15 km. Východní hranice se nacházejí ve výškách 450–550 m nad mořem. Nejvyšším vrcholem újezdu je bezejmenná kóta s výškou 645,4 m nad mořem nacházející se severovýchodně od osady Drahany. Újezdní úřad vojenského újezdu sídlí mimo jeho území v Posádkovém domě armády ve Vyškově.

V současné době je vojenský újezd rozdělen na šest katastrálních území: Doubrava u Březiny, Kotáry, Osina, Pulkava, Stříbrná u Březiny a Žbánov. Enklávu uvnitř újezdu tvoří katastrální území obce Podivice. Osídleno je zde pouze pět samot – hájenek, z nichž jsou trvale obydleny pouze tři. Stávající bytový fond je ve správě státního podniku Vojenské lesy a statky České republiky – divize Plumlov a nebude dále rozšiřován, pouze je zajišťována jeho údržba a opravy.

Dle stavu k 31. 12. 2005 je na území vojenského újezdu trvale přihlášeno šest obyvatel v ekonomicky aktivním věku. Obyvatelé újezdu využívají zdravotnická zařízení, prodejny potravin i spotřebního zboží, restaurace, veřejné knihovny, kulturní zařízení, pošty a další služby na civilním území – v obcích vzdálených asi 300 až 500 m od jejich sídelních útvarů – hájenek. Vzhledem k velmi nízkému počtu obyvatel trvale žijících na území újezdu i z důvodu dislokace jejich bydlišť (hájenek) pouze několik set metrů od obcí, které přímo sousedí s hranicemi újezdu a mají dostačující občanskou vybavenost i dostupné sociální služby, není problematika sociálních služeb a občanské vybavenosti samotného vojenského újezdu Březina aktuální a nebude ani v budoucnu řešena.

Přístup na území vojenského újezdu a doprava mezi jeho jednotlivými lokalitami je možná pouze po komunikacích II. a III. třídy nebo po účelových komunikacích a lesních cestách. Výkon státního dozoru nad místními účelovými komunikacemi provádí Újezdní úřad vojenského újezdu Březina se všemi povinnostmi a právy příslušejícími orgánu státní správy. Železniční doprava není na území újezdu provozována. V nejbližším okolí vede železniční trať Českých drah – trasa: Brno–Vyškov–Kojetín–Přerov. Pro potřeby vojsk je v omezené míře využívána vojenská železniční vlečka, která je situovaná vně areálu kasáren Dědice a zhruba jeden kilometr od jižní hranice újezdu. S územím újezdu je spojena komunikací se zpevněným živicičným povrchem.

Hájenka u Podivic

Hájenka Osina

Vojenský újezd Březina 121

Výměry ploch vojenského újezdu

Plochy výcvikových a ubytovacích zařízení	2 992 ha
Plochy hospodářsky využívané	12 825 ha
z toho: výměra lesa	12 446 ha
výměra zemědělské půdy	103 ha
výměra vodních ploch	29 ha
ostatní plocha (sídelní útvary, komunikace apod.)	247 ha
Celková plocha újezdu	15 817 ha

Počet obyvatel k 1. 1. 2006

Sídelní útva/samota	Celkem obyvatel	Muži nad 15 let	Ženy nad 15 let
Hájenka Osina	4	2	2
Hájenka u Křenůvek	1	1	0
Hájenka u Podivic	1	1	0
Hájenka Doubrava	0	0	0
Hájenka Brněnka	0	0	0
Celkem obyvatel	6	4	2

Hlavní subjekty působící na území vojenského újezdu

Újezdní úřad vojenského újezdu Březina

- nadřízený stupeň: Sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO
- sídlo úřadu: Vyškov

Středisko obsluhy výcvikových zařízení Březina

- nadřízený stupeň: Ředitelství výcviku a doktrín Vyškov
- sídlo velitelství: nachází se asi 100 m od vjezdu přes jižní hranici vojenského újezdu ve směru od Vyškova

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Plumlov

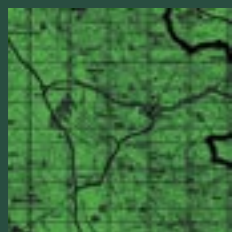
- nadřízený stupeň: ředitelství VLS ČR, s. p., Praha
- sídlo ředitelství divize: Plumlov

Posádkový dům armády ve Vyškově
– sídlo újezdního úřadu

Velitelství Střediska obsluhy
výcvikových zařízení Březina

124

PRO ORIENTACI

125

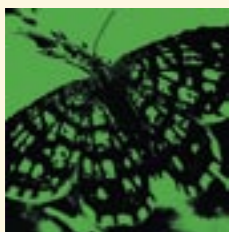
Vodní nádrž Lávky

Přehrada Myslejovice

Vodní nádrž Hrubá louka

PŘÍRODA

Vojenský újezd Březina leží v Drahanské vrchovině, respektive v její severní části, která jako geomorfologický celek spadá pod Brněnskou vrchovinu. Jihovýchodní hranice vojenského újezdu je lemována Vyškovskou bránou, jihozápadní hranice pak přechází do Moravského krasu – největší a nejvýznamnější krasové oblasti České republiky.

Teritorium vojenského újezdu je oblastí pramennou, a tak z vodohospodářského hlediska územím nevýznamným. K významnějším vodním tokům, do nichž ústí většina drobných potoků a říček újezdu, patří Hloučela, Drahanský potok (Brodečka) nebo Malá a Velká Haná. Celé území je však protkáno řadou rybníků a protipožárních nádrží (Orálek, Zadní Lipová, Jandovka, Osina, Osinka, Želivka a další). Největší vodní plochou újezdu je vodní nádrž na Drahanském potoce – Myslejovická přehrada, která slouží k výcviku vojsk.

Srna

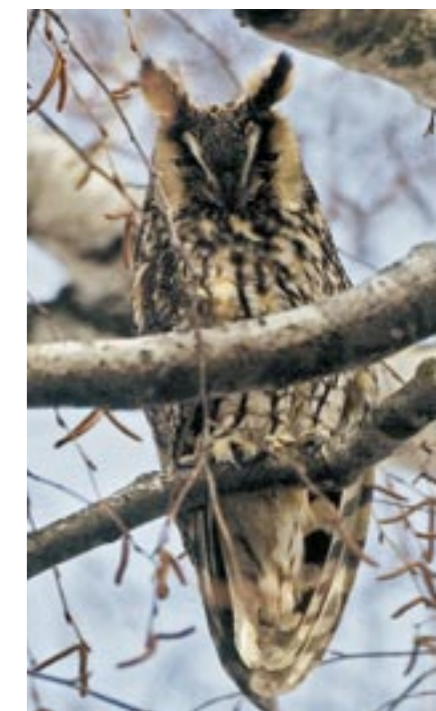

Hyl obecný

Kokořík

Kalous ušatý

Sasanka hajní

Prstnatec májový

Sněženko podsněžník

Z ekologického hlediska je území újezdu velice stabilní – s minimálním poškozením přírody a krajiny, s tendencí neustálého zlepšování. Celkový stav zdejší přírody a krajiny je velmi vysoce hodnocen. Protože vojenský újezd Březina není začleněn do evropské soustavy Natura 2000, není na jeho teritoriu navržena ptačí oblast ani evropsky významná lokalita, ani se na něm nenachází žádné zvláště chráněné území. Přesto zde z hlediska přírodní rozmanitosti objevíme řadu rostlinných a živočišných druhů, které určitě stojí za pozornost.

V severní části vojenského újezdu, ve vyšší nadmořské výšce se nacházejí původní staré bukové porosty, v jižní části převládá smíšený a jehličnatý les zastoupený převážně smrkem obecným, borovicí lesní, modřínem opadavým, douglaskou tisolistou a jedlí bělokorou. Kromě druhů rostlin typických pro Drahanskou vrchovinu rostou na území újezdu i druhy rostlin chráněných a ohrožených – například bublinatka jižní, hvozdík pyšný, hořec hořepník, kosatec sibiřský, kostřava ametystová, mečík střechovitý, prstnatec májový, pryšec hranatý, lýkovec jedovatý, mochna bílá, medovník meduňkolistý, hadí mord nízký, vemeník dvoulistý, violka bahenní, mařinka vonná, pstroček dvoulistý, okrotice dlouholistá, úpolín evropský, kyčelnice devítilistá, jaterník podléška, sasanka hajní, lilie zlatohlavá, chrastavec křovištní, hladýš pruský, jetel alpský, sněženko podsněžník, zapalice žlufochovitá, česnek medvědí, prvosěnka vyšší, zvonečník hlavatý, srpice barvířská, ostřice stinná, kozinec dánský, kapradinka celolistá, bělozářka větvitá, bradáček vejčitý, hrachor širolistý, jedle bělokorá, jmelí bílé listnáčové, kakost krvavý, krušík bahenní a další. Lesy vojenského újezdu jsou vyhledávanou lokalitou milovníků hub. Je možné zde najít celou řadu hřibů, kozáků, bedlí, holubinek, ryzců, lišek obecných nebo křemenáče osikového a březového i chráněný hřib královský.

Rybník Prokop

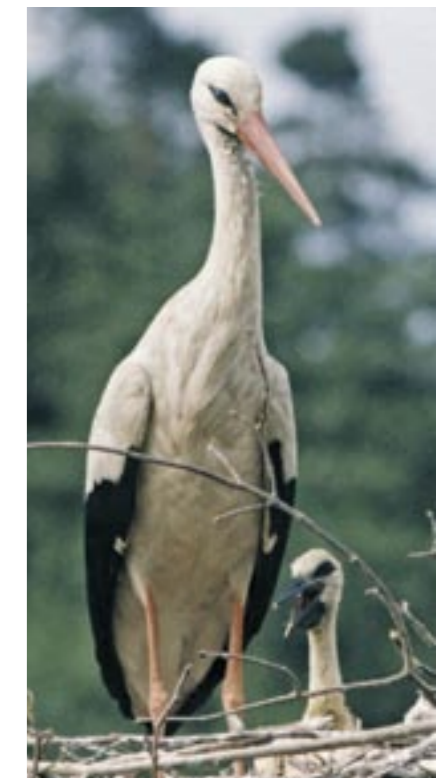

Z ptáků lze na území újezdu spatřit čápa černého, skřivana lesního, strakapouda malého, bramborníčka černohlavého, sluku lesní, holuba doupňáka nebo hřivnáče, kukačku obecnou, lejska malého, strakapouda velkého, datla černého, žlunu zelenou, krkavce velkého, různé sýkory (koňadru, modřinku, uhelníčka, parukářku, babku), pěnkavu obecnou, hýla obecného, různé druhy pěnic, strnada lesního, červenku obecnou, kosa černého, drozda zpěvného, sojku obecnou, čížka lesního, střízlíka obecného, skorce vodního, čápa bílého, konipasa bílého, ledňáčka říčního a další.

Ze šelem a dravců zde můžeme obdivovat například kunu lesní i skalní, jezevce lesního, lišku obecnou, káně lesní, poštolku obecnou, ještřába lesního, krahujce obecného, včelojeda lesního či orlovce říčního, ze sov pak kalouse ušatého, puštíka obecného, sýčka obecného a dokonce i výra velkého nebo sovu pálenou.

Ze zvěře spárkaté se na území újezdu vyskytuje srnec obecný, jelen evropský, prase divoké a ve velmi malé populaci i daněk skvrnitý a muflon evropský. Ze zvěře drobné lze spatřit zajíce a bažanta.

Z dalších živočichů pak ještě určitě stojí za zmínku zmijska obecná, užovka obojková či užovka hladká, ještěrka obecná, slepýš křehký, mlouk skvrnitý, rosnička zelená, skokan hnědý nebo ropucha obecná, z motýlů pak například babočka paví oko, babočka osiková, babočka admirál či lišaj smrtihlav. Také zde nalezneme největšího českého brouka – roháče obecného.

Čáp bílý

HISTORIE

Kulturní památky, které se nacházejí na území újezdu, jsou vázány na historické osídlení Dražanské vrchoviny. Žádná z nich však nemá vyhlášeno (evidováno) ochranné pásmo a na území újezdu není také žádné památkově chráněné území. Osudy dnes již zpravidla zaniklých sídlišť jsou spjaty s většími politickými a hospodářskými centry regionu – městy Vyškov, Plumlov, Prostějov, Boskovice a dalšími. Obec Podivice je uváděna v soupisu Olomouckého biskupství již v roce 1131. Středověké hrady, hradíště a osady, jako je Smilov, Starý Plumlov, Vícov, Melice a další, pocházejí zpravidla ze 13. nebo 14. století a většinou zanikly zřejmě během husitských válek.

Vojenský výcvikový prostor Březina (dříve vojenský výcvikový tábor Dědice) vznikl na základě zákona číslo 63/1935 Sb., o vyvlastnění k účelům obrany státu, ze dne 18. 4. 1935. Plány ke zřízení vojenských zařízení ve východní části Dražanské vrchoviny – pěší, dělostřelecké a letecké střelnice a cvičišť pro tankové jednotky, pěchotu, dělostřelectvo i další druhy vojsk dislokované na střední Moravě (velitelství sboru Brno) existovaly již od roku 1933. S jejich realizací se však začalo až v listopadu 1935, kdy bylo zřízeno Velitelství výcvikového tábora v Dědicích u Vyškova. Zajímavé je, že při zřízení vojenského výcvikového tábora nedošlo k vysídlení žádné osady.

Vzniklý vojenský výcvikový tábor byl koncipován převážně jako dělostřelecká střelnice. Ženijní stavby výcvikových zařízení byly ze dřeva a zeminy – využil se zde materiál, dřevo z vykáčených ploch zdejších lesů. Provozní rota střelnic byla ubytována na záměčku Ferdinandsko. Pro cvičící jednotky měla ve vojenském prostoru vzniknout tři tábořiště lehčího typu, a to na Kozí horce u Hamilton (pro dva pěší pluky a jeden dělostřelecký oddíl), jihozápadně od Plumlova (pro jeden pěší pluk a dva dělostřelecké oddíly) a jihozápadně od Drahan (pro dělostřelecký oddíl a jednu pěší rotu). Celková ubytovací kapacita tábořišť byla plánována na 6 000 vojáků a 600 koní. Dále zde měly být vybudovány tankové remízy, garáže, parkoviště, polní letiště atd. Z plánovaných objektů se však do roku 1939 uskutečnila pouze výstavba tankových remíz na Úpalí a kasáren pro přechodné ubytování na Kozí horce.

Od roku 1938 tento výcvikový prostor posloužil k posílení polního výcviku a bojové připravenosti jednotek československé armády, která se systematicky připravovala k obraně republiky proti nastupujícímu německému fašismu. Probíhala zde intenzivní polní příprava – střílelo se z různých typů kanonů, kulometů, protitankových zbraní, velkorážních protiletadlových kulometů a tankových zbraní, bylo prováděno bombardování a ostré střelby letectva, uskutečňoval se výcvik tankistů, pěšáků, dělostřelců i dalších druhů vojsk.

Podepsáním mnichovského diktátu (29. 9. 1938) došlo k přímé okupaci pohraničních území Československa Německem. Za necelý půlrok poté – 15. 3. 1939 – začaly jednotky německé armády obsazovat zbylé území Čech a Moravy; Vyškov obsadily v deset hodin dopoledne. Wehrmacht převzal vojenský výcvikový tábor Dědice v rozestavěném stavu i s plány ministerstva národní obrany na jeho dokončení, proto pokračoval v jeho dobudování a využití. Vojenský prostor byl asi dvojnásobně rozšířen: od Vyškova až k Blansku a od Račic až k Plumlovu. Násilně bylo vystěhováno 33 osad a obcí Dražanské vrchoviny s téměř 20 000 českými obyvateli. V některých osadách byli následně ubytováni němečtí vojáci, na jiné se vedla dělostřelecká palba (tak byly ze sedmdesáti procent zničeny obce Rychtářov, Studnice, Pařezovice a další). S využitím protektorátních stavebních dělníků i válečných zajatců vybudovala německá komandatura v pásmech na Dražanské vrchovině systém dělostřeleckých pozorovatelů a železobetonových

ský výcvikový prostor Dědice obnoven v původních hranicích z roku 1935. Do zničených osad a vesnic Dražanské vrchoviny se vrátili jejich původní obyvatelé. Vojenský výcvikový prostor v té době sloužil k polnímu výcviku naší armády, jako výcviková základna armádního sboru s velitelstvím v Brně. Dislokace vojenských jednotek ve Vyškově se však často měnila. K postupné změně ve využití vojenského výcvikového prostoru došlo již v roce 1947, kdy bylo do Vyškova přesunuto tankové učiliště z Milovic.

Na základě § 8 odstavce 1 a 2 zákona číslo 169/1949 Sb., o vojenských újezdech, vznikl z vojenského výcvikového prostoru Dědice *vojenský újezd Březina*. Jeho správním orgánem se stal újezdní úřad, který zahájil výkon vnitřní správy na území újezdu 15. 11. 1952. V létě následujícího roku byly vytyčeny jeho hranice. Současné platné hranice vojenského újezdu jsou stanoveny zákonem číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Takticko průpravné cvičiště
Červený domek

hnacích stanic. Na různých terénních vyvýšeninách si fašisté rovněž postavili symboly svého „jistého“ vítězství – například na Hanáckém vrchu nedaleko Prostějoviček stál zhruba dvacet metrů vysoký pomník „Vítězství německých vojsk u Stalingradu“. Ve vojenském prostoru se slaďovala činnost dělostřelectva a letectva. Dále byly dostavěny kasárny na Kozí horce, kde byly umístěny dvě praporčické školy wehrmachtu – jedna pro velitele tanků a druhá pro velitele transportérů. Vojenské jednotky německé armády byly drženy v izolaci od místního civilního obyvatelstva, absolventi praporčických škol po půlročním výcviku odcházeli rovnou na frontu.

V roce 1944 působilo na Vyškovsku také několik odbojových skupin – například Olga nebo Jermak. Skupina Jermak byla vysazena na hranici vojenského prostoru v blízkosti osady Račice, odtud se v důsledku pronásledování nejprve přesunula do prostoru Studnice a Žárovice a pak na Boskovicko a Kunštátsko. Jejím úkolem byla zpravodajská, diverzní i organizátorská činnost odboje.

Po roce 1945 předala sovětská armáda vojenský prostor u Vyškova československé armádě a podle usnesení vlády Československé republiky ze dne 18. 6. 1945 byl vojen-

Po reorganizaci armády v roce 1950 se vojenský újezd Březina stal polní výcvikovou základnou vojenského školství ve Vyškově. Zároveň byla vytvořena zabezpečovací jednotka vojenského výcvikového prostoru, která zajišťovala obsluhu výcvikových zařízení, chod polního výcviku, střeleb, prováděla uzavírání bezpečnostních okruhů a řadu dalších prací. V následujících letech pak vojenský újezd procházel složitým obdobím budování nové výcvikové základny, včetně generálních oprav komunikací, výstavby přehrady u Myslejo-ovic a dalších náročných zařízení – například chemického terénního pracoviště Kamenná chaloupka pro praktický výcvik specialistů chemického vojska. Po vzniku Vysoké vojenské školy pozemních vojsk ve Vyškově řídil využívání výcvikových zařízení na území vojenského újezdu její velitel – rektor.

Po zrušení vojenského újezdu Ralsko a po vzniku samostatné České republiky (1. 1. 1993) se na území vojenského újezdu Březina přesunula část výzkumné a vývojové základny Armády České republiky. Dne 1. 9. 1996 vznikla Vojenská akademie ve Vyškově a využívání výcvikových zařízení ve vojenském újezdu od tohoto data organizoval její velitel. V současné době plánuje a řídí rozvoj výcvikových zařízení ve vojenských újezdech Ředi-

telství výcviku a doktrín Vyškov, které vzniklo k 1. 7. 2003 a je nadřízeným stupněm pro střediska obsluhy výcvikových zařízení (SOVZ) dislokovaná ve všech vojenských újezdech.

Vzhledem k tomu, že vojenský újezd Březina leží v těsné blízkosti Ředitelství výcviku a doktrín, které je pilířem přípravy vojenských profesionálů AČR, i v blízkosti vojenských škol, jsou jeho území a výcviková zařízení intenzivně využívána k základnímu, zdokonalovacímu a odbornému výcviku posluchačů vojenských škol a vojenských profesionálů, případně specialistů spojeneckých armád NATO.

Výcviková zařízení újezdu zabezpečují potřeby základního i zdokonalovacího výcviku a v současné době probíhá jejich postupná modernizace. Pro ubytování cvičících vojsk je vybudován polní srubový tábor, který má kapacitu 280 osob, nebo lze využít volné ubytovací kapacity v areálu kasáren ve Vyškově. Jedinečností vojenského újezdu Březina je polygon pro výzkum a základní i zdokonalovací výcvik chemických specialistů (profesionálů) Armády České republiky a výcviková zařízení přizpůsobená pro zabezpečení výcviku vojenského školství.

Historické a kulturní zajímavosti

Barokní lovecký zámek Ferdinandsko – nemovitá kulturní památka registrovaná Ministerstvem kultury ČR

Zřícenina středověkého hradu Horní Melice (zanikl pravděpodobně v 15. století za husitských válek)

Zřícenina středověkého hradu Vícov zvaného Ježův hrad (zanikl pravděpodobně v 15. století za husitských válek)

Hradiště Obrova noha

Zřícenina středověkého hradu Smilov – Smilovo hradisko (zanikl pravděpodobně v 15. století během husitských válek)

Zřícenina středověkého hradu Starý Plumlov zvaného Drahaus (pochází ze druhé poloviny 13. století a zanikl již v první polovině 14. století)

Archeologická naleziště se stopami po starém keltském osídlení v severní části újezdu

Zámeček Ferdinandsko

Lovecký barokní zámeček Ferdinandsko nechal postavit v roce 1757 olomoucký biskup kardinál Ferdinand Julius Troyer. Ten se narodil v roce 1698 v Brixenu, olomouckým biskupem se stal roku 1745 a je znám zejména tím, že na územích biskupství poddaným zavedl řadu sociálních reforem (například v roce 1747 zrušil robotu ve Švábenicích). Stavba zámečku Ferdinandsko úzce souvisí s přenesením letního sídla Olomouckého biskupství do Vyškova v důsledku požáru kroměřížského zámku v roce 1752. Protože velkou osobní vášní kardinála byl lov, nechal na území biskupských lesů v okolí Vyškova vybudovat tři lovecké zámečky, které nazval podle svého jména – a to dnes již neexistující dřevěný zámeček Juliusburg (Juliánov) u Odrůvek, zámeček Troyerstein (Trojerov) v dnešní obci Rychtářov a Ferdinandsruhe – Ferdinandův klid, zámeček Ferdinandsko, nacházející se na území vojenského výcvikového prostoru. Architektonická koncepce zámečku Ferdinandsko je jednoduchá: ve střední části budovy byla původně kaple zasvěcená patronovi lovců svatému Eustachovi, v bočních křídlech se nacházelo ubytování – v prvním poschodí pro hosty a v přízemí pro jejich lovecké doprovody. Současně se stavbou zámečku vznikla i budova nedaleké myslivny a další stavby nacházející se v jeho okolí. Po Troyerově smrti byl zámeček využíván jen příležitostně – až do roku 1935 zde pracovala jedna z lesních správ biskupského polesí.

Kamenná chaloupka

Jandova bouda

Lovecká chata Zbanovský žleb

Lovecká chata u Krumsína

VOJENSKÉ VYUŽITÍ

Hlavní určení vojenského výcvikového prostoru

výcvik v základní a zdokonalovací přípravě specialistů profesionálů

výcvik žáků a posluchačů vojenských škol

výcvik Britského výcvikového týmu (BMATT CEE)

výcvik v překonávání vodní překážky

výcvik jednotek radiační, chemické a biologické ochrany AČR a států NATO

příprava jednotek vysílaných do misí OSN

výzkumná a zkušební činnost na terénních pracovištích Vojenského opravárenského podniku 026 (VOP-026) Šternberk, s. p. – divize Vojenský technický ústav ochrany (VTÚO) Brno a divize Vojenský technický ústav pozemních vojsk (VTÚ PV) Vyškov

plnění úkolů bojového stmelení rozvíňovaných a vytvářených jednotek

výcvik složek Integrovaného záchranného systému

výcvik jednotek a specialistů zahraničních armád

Takticko průpravná cvičiště Červený domek

Výcviková a ubytovací zařízení

Výcviková zařízení

Střelnice bojových vozidel Ferdinandsko

Pěchotní střelnice Ferdinandsko

Tankostřelecké cvičiště 100

Dělostřelecká střelnice Kotáry

Střelecké cvičiště bojových vozidel

Cviciště řízení bojových vozidel Věspěrk

Automobilní cvičiště Česlava

Takticko průpravná cvičiště Červený domek

Cviciště ostrého trhání a minování Pulkava, Hanácká louka a Svatá Anna

Ženíjní metodické cvičiště

Vodní cvičiště Myslejovice

Univerzální výcvikový trenažér Koloseum

Polygon pro výcvik chemických specialistů Kamenná chaloupka

Zkušební terénní okruh

Ubytovací zařízení

Srubový tábor

Cviciště řízení bojových vozidel Věspěrk

Sřelnice bojových vozidel Ferdinandsko

Je určena pro výcvik ve střelbě ze zbraní bojových vozidel (z místa a za pohybu, ve dne i v noci), z protitankového raketového kompletu a ručních zbraní (granátometu a pistole) nebo pro výcvik v pozorování, řešení střeleckých úloh a řízení palby bojových vozidel. Sřelnice je rozdělena na dvě části – „A“ a „B“.

Část „A“ se rozkládá na ploše 132 ha a střelba plnou ráží zde může být prováděna na vzdálenosti 1 400 m, 1 500 m a 2 200 m. Součástí této části sřelnice je úsek rektifikace a nastřelení až pro deset bojových vozidel, tři pojezdové dráhy s pěti točnami dlouhé 700 m, cílová plocha s osmnácti zvedáky mizivých cílů ve vzdálenosti od 400 m do 900 m, otočná terčová zařízení ve vzdálenosti od 650 m do 2 200 m, kolejové dráhy ve vzdálenosti 900 m, 1 200 m a 2 200 m. V týlové části se nachází muniční výdejna, odmašťovací stanice a parkoviště pro kolová a bojová vozidla, které jsou vybaveny venkovním osvětlením.

Část „B“ má rozlohu 75 ha a střelbu ze zbraní bojových vozidel je zde možné provádět na vzdálenosti do 1 050 m. Její součástí je úsek rektifikace a nastřelení pro tři bojová vozidla, tři pojezdové dráhy se třemi točnami dlouhé 400 m a úsek pro střelbu z ručních zbraní, cílová plocha s terčovými zařízeními ve vzdálenosti od 280 m do 700 m, otočná terčová zařízení ve vzdálenosti od 600 m do 1 050 m, kolejové dráhy ve vzdálenosti 600 m a 800 m. V týlové části se nachází muniční výdejna, provozní objekt (s učebnou, kanceláří technického pracovníka – vedoucího sřelnice, skladem, dílnami elektrikářů, ubytováním pro obsluhu a sociálním zařízením) a parkoviště kolových a bojových vozidel s venkovním osvětlením.

Pěchotní sřelnice Ferdinandsko

Je určena k provádění průpravných cvičení střelby, cvičení střelby jednotlivců a jednotek z ručních zbraní, ručních protitankových zbraní, bojových střelb družstva a házení ostrých granátů. Nachází se 2 km severozápadně od zámečku Ferdinandsko a lze na ní současně organizovat zaměstnání spojené se střelbou pro dvě až tři čety (při bojových ostrých střelbách družstva jen pro jednu četou). Sřelnice se skládá z osmi úseků určených pro výcvik: úseku pro střelbu z ručních protitankových zbraní; úseku pro střelbu z kulometu; úseku pro střelbu ze samopalů; úseku pro bojové ostré střelby družstva; úseku pro nastřelování zbraní; úseku pro střelbu z pistole, samopalů a brokovnice; úseku pro házení cvičných ručních granátů; úseku pro házení ostrých ručních granátů.

Pěchotní sřelnice Ferdinandsko

Tankostřelecké cvičiště 100

Skládá se ze tří samostatných pracovišť – tankostřeleckého cvičiště (TSC 100), malorážkové sřelnice a tunelové sřelnice.

TSC 100 se užívá ke střeleckým nácvikům z malorážky (ve dne i v noci) a ke zdokonalování znalostí o zbraních a munici. Výcviková kapacita sřelnice je čtyři kusy techniky na houpačkách s možností nácviku střelby na 100 m. Cílovou plochu sřelnice tvoří plastický stůl s terčovými dráhami (s osazením čtyř bočních terčových drah) a dvacet zvedáků. Dále se na cvičišti nachází rektifikační plocha s možností připojení tří bojových vozidel a pojezdová dráha s obratištěm.

Malorážková sřelnice slouží ke střelbě ze vzduchovky, malorážkové pušky, malorážkové pistole, velkorážné pistole a rychlopalné pistole, k průpravným cvičením ve střelbě z malorážky a malorážkové pistole (ve dne i v noci, na vzdálenost 50 m), ke zdokonalovacím střelbám vojáků z povolání v rámci velitelské přípravy, zájmové střelbě a soutěžím ve sportovní střelbě. Sřelnice má dvě části: puškovou část (dvacet stanovišť s možností střelby vstoje, vkleče a vleže; cílová plocha s pevnými, výsuvnými, mizivými a pohyblivými terči) a pistolovou část (dvanáct stanovišť s odkládacími stoly; cílová plocha s pevnými terči a dvě zařízení pro rychlopalbu).

Tunelová sřelnice je určena k výcviku ve střelbě ze služební pistole na pevný a mizivý cíl, ke zdokonalovací střelbě vojáků z povolání v rámci velitelské přípravy i soutěžím ve sportovní střelbě. Skládá se ze šesti stanovišť (samostatných boxů) s odkládacím stolem a cílové plochy s pevnými a mizivými terči. Je vybavena osvětlením pro střelbu v noci.

Dělostřelecká střelnice Kotáry

Je určena pro střelby dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení, k výcviku dělostřelectva v palebné službě a obsluze zbraňových systémů v taktické přípravě. Cílová plocha střelnice se nachází 7 km severovýchodně od zámku Ferdinandsko a provádí se zde střelba z CP-34 do upravené plochy s maketami (v jiných prostorech je střelba z CP-34 zakázána). Pro střelbu ze zakrytého palebného postavení jsou na střelnici vybudována dvě palebná postavení (Tři jedle a Stříbrná) a čtyři pozorovatelní. Střelnice (její cílová a dopadová plocha) není elektrifikována.

Střelecké cvičiště bojových vozidel

Je dlouhé 3 000 m, široké 600 m a umožňuje výcvik až s deseti bojovými vozidly. Skládá se ze dvou úseků: „A“ – pro střelecké nácviky ze zbraní bojových vozidel pěchoty a tanků; „B“ – pro nácvik střelby z ručních zbraní ze země a ze střelení obrněných transportérů nebo bojových vozidel pěchoty. Na obou úsecích je možné střílet pouze cvičným střelivem.

Cvičiště řízení bojových vozidel Věspěrk

Slouží ke komplexnímu výcviku v řízení bojových vozidel, tanků a obrněných transportérů (kromě překonávání vodních překážek). Nachází se v jižní části vojenského újezdu, podél komunikace Dědice–Ferdinandsko, na ploše 200 ha – jeho délka na pravé straně komunikace je až 6 km, na levé straně až 4 km. Součástí cvičiště jsou i učebny s trenažéry a úsek komunikace pro výcvik řízení vozidel v proudu (koloně), který je dlouhý až 3 km.

Automobilní cvičiště Česlava

Je určeno k provádění základního a zdokonalovacího výcviku v řízení automobilů, včetně výcviku na trenažérech, výuky pravidel silničního provozu a získávání návyků a dovedností v řízení vozidel ve zvláštních ztížených podmínkách. Cvičiště tedy zahrnuje komunikace, plochy a umělé překážky, učebny se simulační technikou a trenažéry. Jeho vnitřní okruh je dlouhý 3 km, vnější okruh 5 km.

Takticko průpravná cvičiště (TPC) Červený domek

Slouží k zabezpečení taktického výcviku převážně metodou nácviku a průpravných cvičení. Rozkládají se na ploše 250 ha podél páteřní komunikace 4 km severně od posádky Vyškov a tvoří je pět dílčích cvičišť: TPC-1 – pro výcvik v boji s obrněnými cíli protivníka; TPC-2 – východiště k útoku; TPC-3 – ochrana proti zápalným látkám (jeho součástí je bojová dráha); TPC-4 – opěrný bod mechanizované čety; TPC-5 – opěrný bod tankové čety.

Cvičiště ostrého trhání a minování Pulkava, Hanácká Louka a Svatá Anna

Cvičiště *Pulkava* umožňuje souběžný výcvik na několika různých pracovištích řízených jedním řídicím výcvikem. Je rozděleno na pět ploch: pro trhání dřeva (odpalování náloží o hmotnosti do 10 kg), odpalování náložek (o maximální hmotnosti do 1 kg v papírovém obalu), odpalování rozbušek (časových rozněcovačů, bleskovicových nebo elektrických roznětných sítí bez náložek), minování (ostrým materiálem) a trhání hornin do hmotnosti náloží 10 kg. Na vymezených plochách může provádět výcvik až 50 osob.

Cvičiště *Hanácká louka* je rozděleno na tři plochy: pro trhání a ničení min (k ničení použitých min do celkové hmotnosti trhaviny 25 kg), pro trhání hornin (ke zřizování okopů a krytů při maximální hmotnosti nálože na jeden roznět 55 kg) a pro ukázkou účinků speciálního ženijního náloživa (na ocelových a železobetonových prvcích do hmotnosti jedné nálože trhaviny 17 kg o celkové hmotnosti 55 kg). Kapacita cvičiště při souběžném výcviku je 30 až 50 osob.

Cvičiště *Svatá Anna* má jednu plochu, která je určena pro odpalování rozbušek, náložek (v papírovém obalu do 1 kg) a roznětných sítí (s náložemi do 2 kg) a nácvik základních prací s ostrými trhavinami. Výcviková kapacita cvičiště je maximálně 45 osob (na 15 cvičících je určen jeden řídicí trhavací prací).

Ženíjní metodické cvičiště

Je určeno k provádění ženíjní odborné přípravy. Skládá se z devíti dílčích pracovišť: opevňování, vojenské cesty, maskování, zatarasování a odtarasování, trhací práce (cvičný materiál), vojenské mosty, výcvik se zemními stroji, cvičiště pil a cvičiště pro úpravu vody. Jednotlivá pracoviště mají kapacitu maximálně 30 osob; celková kapacita cvičiště je až tři čety (cca 90 osob).

Vodní cvičiště Myslejovice

Umožňuje výcvik v řízení bojových vozidel jízdou pod vodou a v plavbě obrněných transportérů a bojových vozidel, provádění taktických cvičení s překonáváním vodní plochy, výcvik záchranných a vyprošťovacích skupin, nakládání a vykládání techniky na přepravní prostředky a jejich přepravu přes vodní plochu. Cvičiště se nachází na Drahanském potoce. Hráz jeho vodní plochy je sypaná, vysoká 10 m a dlouhá 100 m, korunu má širokou 6,5 m; celková zatopená plocha je 11,4 ha. Dále jsou zde vybudovány dva brody se zpevněnou vozovkou široké 12 m a dlouhé 130 m a 230 m. Součástí cvičiště je také provozní budova, která umožňuje sezónní ubytování 30 osob, a parkoviště pro pásovou a kolovou techniku.

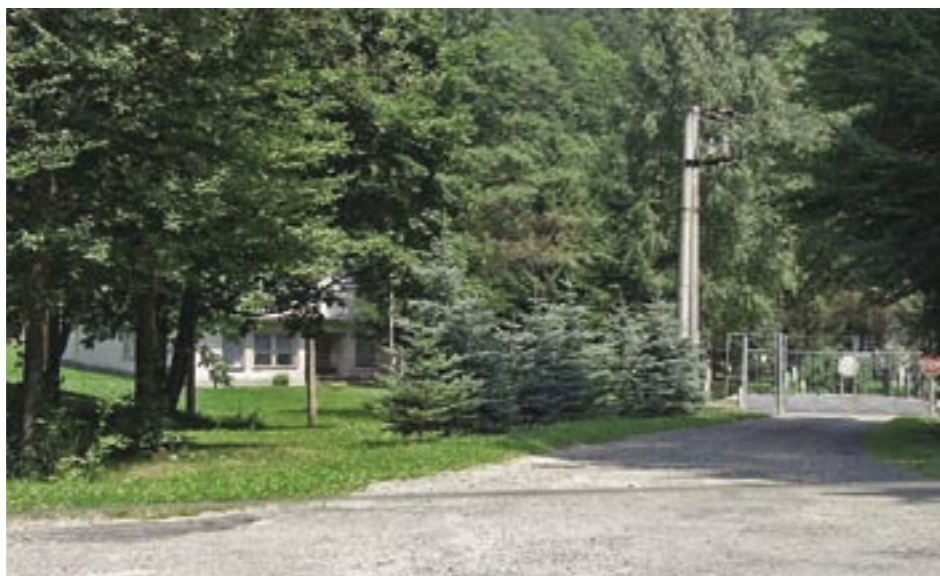
Univerzální výcvikový тренаžér Koloseum

Slouží k simulačnímu výcviku výsadkových a průzkumných jednotek, pilotů a osádek bojových a dopravních vrtulníků, jednotek rychlého nasazení, okamžité reakce a zvláštního určení, mírových sil, Vojenské policie, pátracích a záchranných skupin letectva, záchranných praporů a Integrovaného záchranného systému i chemických, ženíjních, spojovacích, logistických a vybraných zdravotnických jednotek. Trénažér poskytuje efektivní výcvikové postupy od počátečního nácviku dílčích a jednoduchých prvků přes zvládnutí náročných a komplexních činností a jejich permanentní trénink až po dosažení naprosté dokonalosti a týmové sladění. Simulační výcvik dovoluje kromě zvládnutí pohybových a technických výsadkových dovedností a pozemních taktických činností také postupné a bezproblémové překonávání strachu z výšek a hloubek, posilování odvahy a jistoty a úspěšné zvládnutí výsadkových činností potenciálně saturovaných zvýšenými individuálními riziky.

Polygon pro výcvik chemických specialistů Kamenná chaloupka

Je určen k výcviku chemických i jiných odborností jednotek Armády České republiky nebo zahraničních ozbrojených sil s bojovými otravnými látkami. Výcvik a provoz na polygonu zabezpečuje Vojenský opravárenský podnik 026 Šternberk, státní podnik – divize Vojenský technický ústav ochrany Brno.

Srubový tábor

Nachází se jeden kilometr severovýchodně od zámku Ferdinandsko a slouží k polnímu ubytování vyvedených jednotek v letním období. Tvoří ho čtrnáct srubů; každý z nich je určen pro 20 osob. Celková ubytovací kapacita zařízení je tedy 280 lůžek. Tábor je plně elektrifikován a ozvučen vnitřním i vnějším rozhlasovým zařízením. Osvětlena jsou i parkoviště pro kolovou a pásovou techniku. Pro přípravu stravy slouží varna s výdejnou a jídelnou, jejíž kapacita je 80 osob při jedné směně. V roce 2006 zde byla postavena čistička odpadních vod.

Takticko průpravná cvičiště
Červený domek

Zkušební terénní okruh – brodiště

Vojenský újezd
Hradiště

Hradiště

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Vojenský újezd Hradiště (veřejnosti známý spíše jako Doupov) je největším výcvikovým prostorem Armády České republiky; jeho rozloha je 33 161 ha. Újezd se nachází v nejzápadnější části České republiky – na území Karlovarského kraje, v Doupovských horách. Celou svou rozlohou spadá do okresu Karlovy Vary; severovýchodní okraj újezdu tvoří hranici mezi krajem Karlovarským (okresem Karlovy Vary) a krajem Ústeckým (okresy Chomutov a Louny). Vojenská výcviková zařízení se nacházejí v nadmořských výškách 400–800 m; nejvyšším vrcholem území je Hradiště (dříve také Hradní hora nebo Burgstadtlberg) – 933,8 m nad mořem.

Újezdní úřad vojenského újezdu Hradiště sídlí přímo v hlavním centru regionu – Karlových Varech, které jsou nejznámějším českým lázeňským městem. Území újezdu však ještě donedávna patřilo k nejméně známým oblastem České republiky kvůli vysokému stupni utajení všech údajů o vojenském výcvikovém prostoru.

Albeřice

Vodárna Obrovice

Bražec

Samotný vojenský újezd zahrnuje pět katastrálních území: Doupov u Hradiště, Bražec u Hradiště, Radošov u Hradiště, Tureč u Hradiště a Žďár u Hradiště. Celkem se zde nachází osm sídelních útvarů (Albeřice, Bražec, Lučiny, Dolní Lomnice, Bukovina, Svatobor, Malý Hlavákov a Obrovice) a sedm samot (Dolní Valov, Javorná, Činov, Korunní, Ořkov, Sklárna a Střelnice), v nichž podle statistických údajů k 31. 12. 2005 žije 615 obyvatel.

Újezdní úřad vojenského újezdu Hradiště plní úkoly obecního úřadu v úzkém spojení s občany žijícími na území újezdu. Spolupráce s občany vychází z připomínek a návrhů přednesených na veřejných schůzích, které se konají dvakrát do roka v sídelních útvarech Bražec, Albeřice, Lučiny a Dolní Lomnice. Jelikož se újezdní úřad nachází mimo vojenský újezd, má podle plánu činnosti jednou do měsíce vyhrazeny úřední dny pro občany v sídelních útvarech Bražec a Albeřice.

V sídelních útvarech vojenského újezdu není v současné době provozováno žádné pracoviště České pošty, školské ani zdravotnické zařízení. Tyto a další služby mohou jeho obyvatelé využívat pouze v obcích nebo městech sousedících s újezdem. V sídelních útvarech Albeřice, Bražec a Dolní Lomnice je zajištěn alespoň prodej základních potravin a drogistického zboží. V největších sídelních útvarech Bražec a Albeřice je zřízena veřejná knihovna, působí zde místní organizace tělovýchovné jednoty, které shromažďují fotbalisty, a v sídelním útvaru Bražec i místní sdružení Českého svazu žen. V Posádkovém domě armády v Albeřicích nebo kulturních domech v sídelních útvarech Lučiny a Bražec organizuje újezdní úřad ve spolupráci s místními společenskými organizacemi kulturní a osvětové práce s občany i různé další společenské akce – například vítání nových občánků, posezení s místními důchodci, zájmové kroužky, karnevaly, mikulášské nadílky a vánoční besídky s divadelním představením pro děti, plesy či koncerty.

Přístup na území vojenského újezdu a doprava mezi jednotlivými lokalitami je možná pouze po silničních komunikacích. Území vojenského újezdu není přímo přístupné po železnici ani na něm není provozována žádná funkční železniční trať. Výkon státního dozoru nad všemi komunikacemi provádí újezdní úřad se všemi povinnostmi a právy příslušejícími orgánu státní správy.

Do větších sídelních útvarů vojenského újezdu je zajištěno spojení hromadnou autobusovou dopravou, která je dotovaná Ministerstvem obrany ČR a Krajským úřadem Karlovarského kraje. V ostatních případech (protože jde o malé sídelní útvary – samoty) by bylo zavedení hromadné dopravy neekonomické.

Vojenský újezd Hradiště 159

Výměry ploch vojenského újezdu

Plochy využívané pro výcvik	17 015 ha
Plochy hospodářsky využívané	16 146 ha
z toho: výměra lesa	12 606 ha
výměra zemědělské půdy	2 282 ha
výměra vodních ploch	33 ha
ostatní plocha (sídelní útvary, komunikace apod.)	1 225 ha
Celková plocha újezdu	33 161 ha

Počet obyvatel k 1. 1. 2006

Sídelní útvar/samota	Celkem obyvatel	Muži	Ženy	Děti do 15 let
Albeřice	115	46	50	19
Bražec	268	112	98	58
Bukovina	23	10	10	3
Činov	3	2	1	0
Dolní Lomnice	75	39	31	5
Dolní Valov	2	1	1	0
Javorná	1	1	0	0
Korunní	6	2	4	0
Lučiny	76	31	30	15
Malý Hlavákov	13	4	6	3
Borovice	10	7	2	1
Ořkov	2	1	1	0
Sklárna	0	0	0	0
Střelnice	4	1	1	2
Svatobor	17	7	8	2
Celkem obyvatel	615	264	243	108

Hlavní subjekty působící na území vojenského újezdu

Újezdní úřad vojenského újezdu Hradiště

- nadřízený stupeň: Sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO
- sídlo úřadu: Karlovy Vary

Středisko obsluhy výcvikových zařízení Hradiště

- nadřízený stupeň: Ředitelství výcviku a doktrín Vyškov
- sídlo velitelství: Radošov

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Karlovy Vary

- nadřízený stupeň: ředitelství VLS ČR, s. p., Praha
- sídlo ředitelství divize: Karlovy Vary

Provozní středisko 0344 Radošov

- nadřízený stupeň: Vojenská ubytovací a stavební správa Praha (USNI Plzeň)
- sídlo střediska: Radošov

Posádková ošetrovna Radošov

- nadřízený stupeň: Ředitelství logistické a zdravotnické podpory, Správa zdravotnického zabezpečení Hradec Králové
- sídlo místního pracoviště: Radošov

Vojenská hasičská jednotka Dlouhá

- nadřízený stupeň: Středisko obsluhy výcvikových zařízení Hradiště
- sídlo jednotky: Dlouhá

Vojenská policie – služebna Radošov

- nadřízený stupeň: Velitelství Vojenské policie Stará Boleslav
- sídlo expozitury: Radošov

Karlovarské minerální vody

- ředitelství: Karlovy Vary
- stáčírna: Kyselka

Karlovarská Korunní Kyselka

- ředitelství a stáčírna: Korunní Kyselka

Firma Zitas-TKO, s. r. o.

- ředitelství: Karlovy Vary
- lokalita skládky: Činov

Skládka v Činově

Vojenské lesy a statky ČR, s. p.

– divize Karlovy Vary má lesní správy v Dolní Lomnici se sídlem v Lučinách (s osmi lesními úseky), v Klášterci nad Ohří (se sedmi lesními úseky) a ve Valči (s osmi lesními úseky). Dalšími subjekty divize jsou Správa pily Bočov a Zemědělská správa Bražec (se čtyřmi středisky – v Bražci, Albeřicích, Malém Hlavákově a ve Svatoboru).

Karlovarské minerální vody a Karlovarská Korunní Kyselka

čerpají a stáčí do prodejních balení minerální a stolní vodu.

Firma Zitas-TKO, s. r. o.,

provozuje skládku tuhého komunálního odpadu v Činově, který leží v katastrálním území sídelního útvaru Bražec u Hradiště. Podle geomorfologického členění patří lokalita skládky k západní části Doupovských hor. Je situována na západních a jihozápadních svazích vrchu Podkova, v širokém mísovém uzávěru mělkého erozního údolí. Pata skládky je v nadmořské výšce 620 m, horní část cca 670 m nad mořem. Okolí skládky tvoří převážně pastviny a mokřiny bez souvislého lesního porostu. Na skládce probíhá jímání skládkového plynu, který je využíván k výrobě elektrické energie, a je zde zřízena kompostárna.

Svatobor

Budova újezdního úřadu v Karlových Varech

Areál Střediska obsluhy výcvikových zařízení Hradiště v Radošově

Albeřice

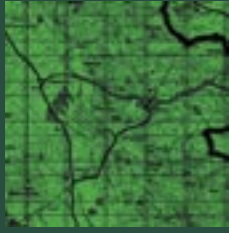

Lom u Albeřic

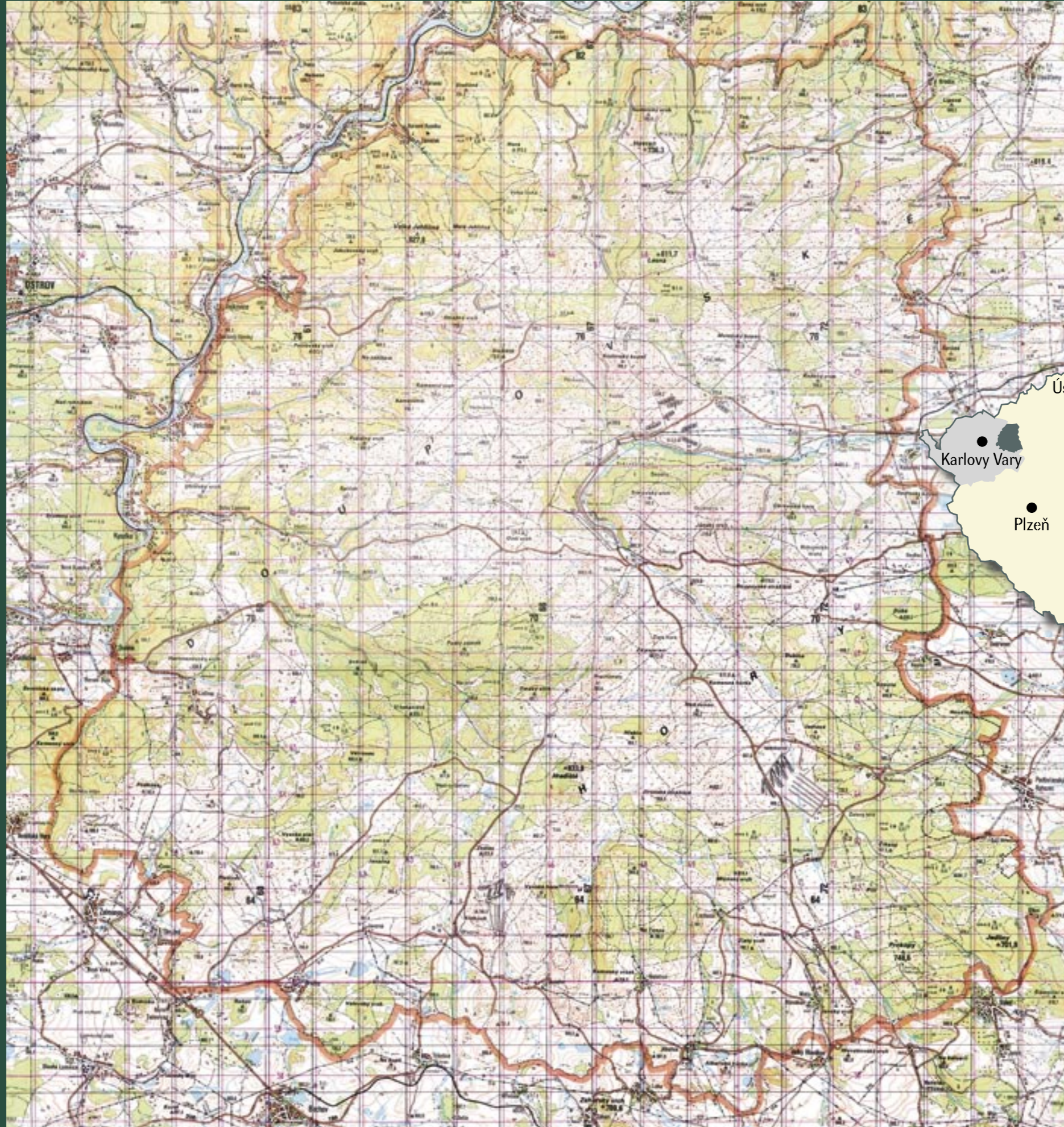

Trmovský a Jánský vrch
Panorama nad obcí Doupov

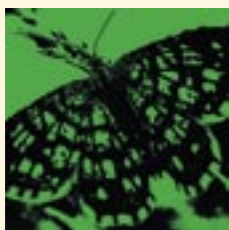

PRO ORIENTACI

Doupovské hory
v proměnách čtyř ročních období

PŘÍRODA

Doupovské hory vznikly třetihorní vulkanickou činností jako mohutná sopka – tzv. strato-vulkán, mají tedy zhruba kruhovitý tvar. Leží na pravém břehu řeky Ohře, jen velmi malá část mezi Ostrovem nad Ohří a Perštejnem zasahuje i na břeh levý. Zároveň jsou vklíněny mezi Sokolovskou a Mosteckou pánev. Svým severním okrajem se dotýkají Krušných hor, z jihu jsou ohraničeny Karlovarskou vrchovinou a Plzeňskou hornatinou. Plochá sopečná hornatina Doupovských hor tvoří jednotný horský celek, který vznikl rozčleněním mohutného třetihorního stratovulkánu o průměru 30 km a který zaujímá plochu asi 650 km² (Doupovský bioregion má rozlohu 674 km²).

Geomorfologicky se Doupovské hory dělí na tři celky: Hradišfskou hornatinu, Jehličenskou hornatinu a Rohozeckou vrchovinu. Nadmořská výška vojenského újezdu se pohybuje od 500 do 934 m nad mořem, průměrná pak činí 600 m. Průměrná roční teplota je 6 °C, což společně s půdním typem s mělkým profilem a značnou členitostí terénu nevytváří vhodné podmínky pro intenzivní zemědělství. Maximální teploty dosahují v létě 31 °C, minimální v zimě -30 °C. Velmi vysoký je výskyt mlh. Absolutní maximální sněhová pokrývka se pohybuje od 60 do 120 cm.

Lokalita Huseň

Lom u Albeřic

Hornatina Doupovských hor je především pramennou oblastí. Prameniště tvoří několik stružek, které jsou zřetelné v době dešťů nebo tání jarního sněhu. Vodní toky protékající vojenským újezdem Hradiště patří do povodí severního moře. Převážná část újezdu leží v povodí Ohře a dále v povodí Vltavy. Významným tokem je právě řeka Ohře, která sice není součástí újezdu, ale na severu a západě obtéká v těsné blízkosti jeho hranici. Největším tokem vojenského újezdu je potok Liboc, do něhož přitékají potoky Žďárský a Luční. Mezi další významné toky patří například Lomnický potok, Lomnice nebo Blšanka. Horniny na území vojenského újezdu jsou málo propustné, což snižuje nebezpečí kontaminace podzemních vod. K ochraně povrchových vod vybudovala vojenská správa řadu čistíren odpadních vod.

Původní vegetační kryt Doupovských hor tvořily převážně květnaté bučiny, jejichž poměrně rozsáhlé zbytky se zachovaly až do dnešní doby. Přirozená vegetace byla však ještě před vznikem vojenského újezdu podrobena intenzivnímu tlaku ze strany člověka, protože tato oblast byla kulturní zemědělskou krajinou s hustou sítí vesnic – poměr lesa a bezlesí a jejich vzájemné rozložení jsou v hrubých rysech po staletí víceméně shodné. Dnes je pro toto území zejména v centrální části nejtypičtější mozaika travinnobylinných společenstev, porostů keřů, listnatých lesíků a remízů, které vznikly sukcesí na opuštěných a neobhospodařovaných původních zemědělských plochách. Na místech, kde byly dříve vesnice, můžeme nalézt zpustlé sady s přestárlými ovocnými stromy. Zdejší bukové porosty – tzv. ječmenková bučina – jsou v České republice raritou. Jejich výjimečnost spočívá v tom, že se již několik let vyvíjejí zcela přirozeným způsobem, bez negativních vlivů člověka.

Zvonek

Z hlediska ekologického i přírodovědného je území Doupovských hor výjimečně zachovalé a hodnotné, což je dáno nejen jeho vulkanickým původem, výskytem četných minerálních pramenů, reliéfem terénu i druhovým bohatstvím flóry a fauny, ale také maximálním snížením negativních vlivů civilizace v posledních desetiletích. Výzkum, který zde byl prováděn ve druhé polovině osmdesátých let minulého století, konstatoval, že negativní vlivy výcviku vojsk jsou omezeny na poškozování jen malých ploch a ty se dokáží rychle regenerovat. Ačkoliv je to zvláštní, většinou doupovského území vojenský režim prospěl, protože udržel přírodu mimořádně dobře zachovalou. Doupovsko dnes patří mezi jedenáct nejvzácnějších a ekologicky nejhodnotnějších území střední Evropy a jako takové si plně zaslouží od současné generace citlivý přístup, hodnocení a návrh budoucí revitalizace. Zcela právem byl vojenský újezd Hradiště vyhlášen územím se zvláštním režimem (oblast klidu) a v současné době je jedním z mála území České republiky, která mají zachovaný původní ráz krajiny. Zároveň jsou zde reálné podmínky pro udržení vysoké úrovně kvality životního prostředí. Jsou zde realizována různá opatření – například asanační a rekultivační práce, neprovádějí se meliorace, čímž jsou vytvářeny předpoklady pro zachování mokřadů, na vodních tocích a v jejich bezprostředním okolí jsou prováděny pouze práce spojené s údržbou koryt atd. Odstraňování komunálního odpadu a ekologické zátěže provádějí vybrané firmy, které jsou smluvně vázány i na neprodleném započítání likvidace následků ekologické havárie.

Jánský vrch s rozhlednou

Doupovské hory jsou rovněž jedním z významných území České republiky z hlediska výskytu řady zvláště chráněných a ohrožených druhů ptáků. Mezi charakteristické a zároveň i nejvýznamnější ptáččí druhy této oblasti patří potápka černokrká, čap černý, včelojed lesní, moták pochop, luňák červený, tetřívka obecná, chřástal polní, bekasina otavní, sluka lesní, holub doupňák, výr velký, žluna šedá, datel černý, křepelka polní, krutihlav obecný, pěnice vlašská, bramborníček hnědý, lejsk malý, strnad luční, hýl rudý, skřivan lesní, fuhýk obecný, ořešník kropenatý a krkavec velký. Celkem zde hnízdí 148 ptačích druhů.

Vojenský újezd Hradiště je tedy i podle odborníků, kteří provádějí výzkum přírodního bohatství tohoto území, krajina s cennými biotopy, výskytem zvláště chráněných druhů rostlin i živočichů a s celou řadou přírodně blízkých lokalit. Tento stav byl zachován na základě stávajícího využívání a hospodaření ve vojenském újezdu. Ochranu takto významného území řeší zákon číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dále byl pro oblast Doupovských hor vypracován „Územní plán vojenského újezdu Hradiště“, v němž jsou vyznačeny všechny objekty důležité z hlediska ochrany přírody a objekty spadající pod ochranu kulturních památek. Na území újezdu se také nachází řada ochranných pásem vodních zdrojů minerálních vod.

Odkvetlý koniklec

Lokalita Žďár

Koniklec na Humnickém vrchu

Cesta nad Kyselkou

Národní přírodní památka Skalky skřítků

Nachází se na katastrálním území Svatobor a její rozloha je 8,5 ha. Hlavním předmětem ochrany jsou zde pseudokrasové dutiny vytvořené ve vulkanické brekcii na západním okraji Doupovských hor.

Národní přírodní památkou Skalky skřítků prochází turistická trasa

Hyalit

Přírodní památka Valeč

Nachází se na katastrálním území Tureč a má rozlohu 576,74 ha. Hlavním předmětem ochrany je zde rozsáhlé naleziště četných minerálů (světové naleziště hyalitu aj.).

Evropsky významná lokalita Hradiště

Jedná se o plochu sopečnou hornatinu, která tvoří Doupovské hory a má rozlohu 33 159,0685 ha. Jejím nejnižším bodem je hladina Ohře u Kadaně (asi 280 m nad mořem) a nejvyšším vrchol Hradiště (934 m nad mořem). Mezi významná stanoviště, která jsou zde hlavním předmětem ochrany, patří mimo jiné smíšené jasanovo-olšové lužní lesy a eurosibiřské stepní doubravy. Mezi chráněné živočišné druhy náleží hnědásek chrastavcový, kuňka ohnivá, losos atlantský a modrásek bahenní; z rostlin je chráněn koniklec otevřený. Dalšími významnými druhy flóry jsou hvozdíček pyšný ozdobný, vstavač mužský, zvoneček hlavatý, prorostlík dlouholistý, prstnatec bezový, krušík bahenní, kozinec dánský, pcháček bělohlavý, třemdava bílá, pětiprstka žežulník, bazanovec kytkovitý, růže galská a kosatec sibiřský. Ze zdejší zajímavé fauny lze dále jmenovat například užovku stromovou, užovku podplamatou, ještěrku zelenou, mloka skvrnitého, skokana rašelinného, zmiji obecnou, chřástala polního, čápa černého, výra velkého, bramboříčka černohlavého, hýla rudého, bekasinu otavní, tetřívka obecného, luňáka hnědého, pěnici vlašskou, strakapouda prostředního, krutihlava obecného nebo lejska malého.

Zmije obecná

Lokalita Hradiště

Bukový les

Žebetínka

Ptačí oblast Doupovské hory

Má rozlohu 63 116,49 ha a hlavním předmětem ochrany je zde populace čápa černého, včelojeda lesního, výra velkého, motáka pochopa, chřástala polního, lelka lesního, žluny šedé, datla černého, pěnice vlašské, fuhyka obecného, lejska malého a jejich biotopy.

Ťuhýk obecný

Mlynařík dlouhoocasý

Holub hřivnáč

Čáp černý

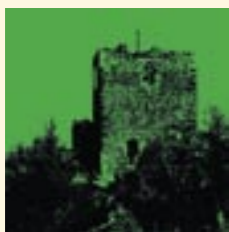

Tyto pestrobarevné květy nevykvetly v botanické zahradě, ale ve vojenském prostoru

Vhodné přírodní podmínky jsou základním předpokladem pro život mnoha druhů hmyzu

HISTORIE

Vzhledem k nadmořské výšce Doupovských hor by se zdálo, že území dnešního vojenského újezdu Hradiště nebylo pro osídlení příliš vhodné. K rozsáhlejšímu osidlování a zároveň i odlesňování zdejší krajiny došlo až ve 12. století. Ve středověku vedly Doupovskem také dvě důležité obchodní cesty z Prahy do Německa.

V polovině 17. století bylo území dnešního vojenského újezdu rozděleno mezi dvanáct panství: Doupov, Ždár, Klášterec, Mašfov, Vintřívov, Krásný Dvůr, Kysinek (včetně panství Andělská Hora i s osmi vesnicemi bývalého jemnického újezdu), Věrušičky, Nepomyšl, Valeč, Luka a Semtěž.

Kostel v Lochotíně – jaro 2006

Hrobka u Korunní Kyselky

Až do roku 1945 bylo Doupovsko krajem obydleným téměř výhradně Němci. Statistické údaje z doby před první světovou válkou vykazují 99,8–100 % německy mluvícího obyvatelstva, sčítání z roku 1921 udává pro soudní okres Doupov 99,6 % obyvatel národnosti německé, 0,2 % české a 0,2 % židovské. Ve 30. letech minulého století žilo v celé oblasti celkem 7 263 obyvatel, z toho 98,7 % Němců. Výrazné změny v osídlení Doupovska nastaly po druhé světové válce, kdy došlo k odsunu německého obyvatelstva. V letech 1950 až 1954 bylo v souvislosti s vytvořením vojenského výcvikového prostoru toto území téměř úplně vysídleno.

Hlavním zdrojem obživy místních obyvatel bylo zemědělství – především dobytkářství, píceňářství a práce v lese. Proslulé bylo například zdejší včelařství nebo pěstování výborné odrůdy horského „doupovského“ ovsa vhodného pro suché a lehké (kamenité) půdy. Nad průměrem tehdejší doby byl na Doupovsku zejména chov hovězího dobytka, ovcí a drůbeže. Významným přírodním bohatstvím kraje byly pak také minerální prameny. Nejznámější z nich představují vývěry alkalické kyselky v Kyselce (pramen Mattoni) a v Klášterci nad Ohří, zemité kyselky v Korunní nebo uhlíkové kyselky v Obrovicích.

Budova v Žbletíně s pramenem minerální vody

Pohled na Sedlec a Tureč

Kulturní památky v prostoru vojenského újezdu jsou vázány na historické osídlení Doupovska. Jejich současný stav tedy souvisí s historickým vývojem oblasti, a to především s vytvořením vojenského výcvikového prostoru po roce 1953. Ten vznikl na katastru dnes již zcela zaniklých nebo částečně zaniklých obcí Tureč, Radošov, Ždár, Doupov a Bražec, kde se ještě do roku 1953 nacházelo celkem 65 obcí a osad a v nich nejméně 15 kostelů, dva zámky, klášter, řada kaplí a kapliček, tři hotely, 87 hostinců, 36 mlýnů, 16 pil, pivovar, lázně i několik lomů na dobývání tzv. zelené – kadaňské hlíny. Ovšem už brzy po vzniku vojenského výcvikového prostoru zde proběhla bez jakéhokoliv zdokumentování první vlna demolic nemovitých památek. Po vystěhování místních obyvatel byly budovy bořeny při nácvicích bojové činnosti, větší církevní stavby byly používány jako sklady, a proto chátraly. Tak bylo postupně zlikvidováno i více než 2 600 domů využívaných dříve k bydlení. Další umělecké památky mizely většinou bez dokumentace neznámo kam. Podle informací pamětníků byl například mobiliář z kostelů Doupovska rozvážen po celém území tehdejší Československé republiky. Karlovarské muzeum si převzalo některé archeologické sbírky muzea v Doupově, několik drobnějších dřevěných plastik z období pozdní gotiky a renesance i nejcennější gotickou plastiku neznámého mistra z doby kolem roku 1480, tzv. Doupovskou madonu, ze zdejšího kostela.

Dnes se tedy na území vojenského újezdu nacházejí pouze archeologické lokality, evidované nemovité kulturní památky a ostatní historické stavby. Archeologickými lokalitami jsou Buková kaple (Buchenkapelle – kaple P. Marie Čenstochovské) nedaleko od zaniklého města Doupova, středověké tvrziště Malá Pila, zámek, klášterní kostel svatě Alžběty a hřbitovní kostel svatého Wolfganga v Doupově. Mezi nejvýznamnější nemovité

kulturní památky patří zejména kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Svatoboru a kostel svatého Michala v Bukovině. Ostatními historickými stavbami jsou například kostel, fara a barokní dům na návsi v Lochotíně nebo pohřební kaple Zedwitzů za Doupovem. V současné době jsou tyto památky značně zdevastované, pobořené a chátrají.

Vojenský újezd Hradiště byl zřízen na základě zákona číslo 169/1949 Sb., o vojenských újezdech. Jeho hranice byly vytyčeny podle rozhodnutí tehdejšího Krajského národního výboru v Karlových Varech ze dne 27. 8. 1953 a na základě rozhodnutí vlády Československé republiky číslo 161-4-9/6 z roku 1950. V době svého vzniku byl vojenský újezd vytvořen na teritoriu čtyř okresů tehdejšího Karlovarského kraje, ale už v roce 1960 bylo celé jeho území převedeno ke Karlovým Varům.

Historické a kulturní zajímavosti

Archeologické lokality

- středověké tvrziště Malá Pila
- Doupov – město, zámek, klášterní kostel svaté Alžběty, hřbitovní kostel svatého Wolfganga a Buková kaple (Buchenkapelle)
- hrad Klenštejn
- Neuhaus (umělá zřícenina ze 17. století)
- Stráž nad Ohří (pravěká lokalita na kótě 440)
- Žďár (zámek postavený na místě tvrze ze 13. století)
- Tvrziště pod Pustým zámkem
- Holenice (kaple)

Nemovité kulturní památky

- pohřební kaple Zedtwitzů u Doupova
- kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Svatoboru
- kostel svatého Michala v Bukovině
- Březina – hradiště na Stolové hoře
- tzv. Hradiště Jírov (zbytky hradu ze 13. století)
- Bražec – Kostelní Horka (tvrz, zaniklý kostel se hřbitovem)
- středověké tvrziště Maleš
- tvrziště Zakšov
- Prachometry – hradiště Pustý zámek (vyvýšené opevněné tvrziště)

Další nemovité památky

- kostel (kolem kterého byl hřbitov), fara a barokní dům na návsi v Lochotíně

Zřícenina hradu Andělská Hora se nachází v těsné blízkosti hranic vojenského újezdu, ale již mimo jeho prostor – je tedy volně přístupná. Z kuželovitého vrchu, na němž hrad stával, je nádherná vyhlídka na Doupovské hory, Krušné hory, Tepelskou vrchovinu a Slavkovský les. Hrad, původně nazývaný Engelsburk, zřejmě založili páni z Rýzmburka již před rokem 1390. V 15. století jej vlastnili například císař Zikmund, rod Šliků, rod knížat z Plavna a kolem roku 1430 i známý válečník Jakoubek z Vřesovic. Roku 1469 hrad dobylo po delším obléhání vojsko Jiřího z Poděbrad a v první polovině 17. století ho vydrancovali Švédové. Poté byl částečně opraven a v roce 1621 prodán Heřmanu Černínovi z Chudenic. Roku 1718 hrad zcela vyhořel a byl ponechán svému osudu. Dodnes se zachovaly pouze dvě vstupní brány, nádvoří, zříceniny velkého paláce a torzo obytné budovy.

Doupov

Významným centrem regionu a sídlem majitelů zdejšího panství byl Doupov (dříve také Dúpov, Kaupow, Tuppaw nebo Duppau), který se nacházel na mírném svahu uprostřed Doupovských hor, na dně kráteru bývalého starovulkánu, v nadmořské výšce 578 m.

Na svém počátku byl Doupov sídlem vladyckého rodu Doupovců z Doupova. Ti si zde zřejmě již ve 12. století vybudovali tvrz a později (asi ve druhé polovině 14. století) i městečko. Původně česká oblast se brzy začala poněmčovat, hlavní národnostní zlom však nastal až po vyplenění Doupovska křižáky za husitských válek a následném dosídlení zdejšího území Němci. Zhruba v polovině 15. století získali doupovské panství Žďárští ze Žďáru, kteří si je poté (koncem 15. století) rozdělili na dvě části: tvrz s polovinou Doupova a panství tvořily jednu část a zbývající polovina Doupova s příslušným počtem vesnic další část. V první polovině 16. století získal část doupovského panství s tvrzí Bohuslav Strachota z Kralovic a druhou část Jan Mašfovský z Kolovrat. Když Bohuslav Strachota zemřel, prodali poručníci sirotků v roce 1523 jeho část Doupova Janu Ježkovi ze Strojetic a ten ji po pěti letech postoupil Hugovi z Leisneku. V roce 1546 Hugo z Leisneku koupil od bratrů Mašfovských druhou polovinu městečka s vesnicemi a tím panství zase spojil. Od poloviny 16. století Doupov vlastnili Šlikové, protože Hugova dcera Brigita se provdala za Albertina Šlika z Holejče. Ten však musel pro nepřízeň panovníka odejít ze země a o panství se nemohl starat. Správy majetku se ujal až v roce 1562 jejich jediný syn Krištof a po něm jeho syn Albín. Za Šliků se dovršilo dosídlení území německými osadníky a Doupov dosáhl velkého rozkvětu. Krištof Šlik potvrdil Doupovu stará městská práva a obdaroval je dalšími výhodami, nechal ve městě postavit radnici (1579) a doupovskou tvrz přestavět (kolem roku 1580) na renesanční zámek, který byl barokně upraven v letech 1665–1670.

Rodinná hrobka Zedtwitzů s poměrně zachovanými klenbami a sloupy oken

Třicetiletá válka přinesla panství nejen změnu majitele, ale i zpuštění nebo úplné zničení řady vesnic. Protože se protestant Albín Šlik zapojil do stavovského povstání, musel po prohrané bitvě na Bílé hoře (1620) uprchnout ze země a jeho majetek byl zabaven a prodán císařskému důstojníkovi Vilémovi z Verduga. Roku 1698 Vilémův synovec František Josef Julius z Verduga postoupil zadlužené panství hraběti Gottfriedovi z Lützau. Verdugové ani páni z Lützau neuznali doupovským měšťanům jejich stará privilegia, a tak o ně museli znovu bojovat. Jednání skončila pro Doupov vítězně až roku 1745, kdy se z něj stalo město oddělené od panství a všechny jeho povinnosti k vrchnosti byly stanoveny na roční poplatek 300 zlatých. Po hraběti z Lützau (od roku 1780) vlastnili Doupovské panství knížata Colloredo-Mansfeldové, poté krátce kníže Hohenlohe-Bartenstein, pak znovu až do roku 1842 Colloredové a po nich hraběnka Gabriela z Dietrichsteina. Od roku 1845 patřilo panství hraběti Eugenu Černínovi z Chudenic a od roku 1858 až do konce druhé světové války rodině Zedtwitzů. Té však patřili již jen velkostatky, protože v roce 1850 se obce staly samostatnými správními jednotkami.

Od druhé poloviny 19. století do roku 1939 bylo v Doupově sídlo okresního soudu, berního úřadu, četnické stanice a alodionálního panství ve výměře 1 563 ha, jehož posledním majitelem byl hrabě Zedtwitz. V první polovině 20. století byla vybudována železniční trať mezi Vilémovem a Doupovem a město se napojilo na elektrické vedení z kadaňské elektrárny. Nemohla zde pochopitelně chybět pošta, záložna, spořitelna, škola, ordinace lékaře, lékárna či veterinář ani dva hotely, restaurace, mlýny, palírna a parní pila; vyráběly se tu například sodovky a limonády nebo šindele a bedny. Až do poloviny minulého století stával na horním konci Doupovského náměstí farní rokokový kostel Nanebevzetí Panny Marie z poloviny 18. století. Mramorový náhrobek hraběte Ferdinanda Verduga uvnitř kostela však pocházel z roku 1672, protože zde dříve stával starý farní kostel z roku 1361. Nad kostelem se nacházel čtyřkřídlý zámek s věží a přílehlou zahradou, jehož poslední přestavba pocházela z roku 1723. Uprostřed západní strany náměstí stála radnice. Náměstí zdobily čtyři kamenné plastiky svatých v lipové aleji. Na jihovýchodním okraji města byl situován konvikt piaristů s gymnáziem (původně založený jako jezuitská kolej roku 1773) a kostelem svatě Alžběty z roku 1769. Přibližně půl hodiny chůze na severozápad stávala tzv. Buchenkapelle – kaple Panny Marie Čenstochovské. Nedaleko ní, naproti na malém pahorku, stojí ještě i dnes novogotická hrobka rodiny Zedtwitzů z 19. století.

K dramatickým a výrazným změnám ve vývoji tohoto území došlo po roce 1945. Okres Doupov již nebyl nikdy obnoven; jeho území bylo nejdříve začleněno k okresu Kadaň v Karlovarském kraji a od roku 1953 je součástí vojenského újezdu. Dnes zůstal z Doupova pouze zbytek lipové aleje z bývalého náměstí, několik schodů původně vedoucích ke klášterní kapli, cypřiše na bývalém hřbitově, budova skladiště hospodářského družstva ze začátku 20. století na bývalém nádraží, zbytky zdi valchy (Valkmuhle), hrobka Zedtwitzů a starý buk u bývalé Buchenkapelle.

VOJENSKÉ VYUŽITÍ

Hlavní určení vojenského výcvikového prostoru

polní výcvik jednotek a útvarů AČR, účelová vyvedení k plnění taktických cvičení, taktických cvičení s bojovou střelbou, společných a součinnostních cvičení

výcvik protiletadlových jednotek krátkého dosahu AČR i NATO, včetně střelb

výcvik jednotek pasivních sledovacích systémů a elektronického boje

výcvik jednotek připravujících se do mírových misí

výcvik aktivních záloh

výcvik záchranných praporů

plnění úkolů bojového stmelení rozvinovaných a vytvářených útvarů

výcvik složek Integrovaného záchranného systému

výcvik speciálních jednotek Policie ČR

komerční využití jednotkami NATO

Okolí Mětikalova

Výcviková, ubytovací a logistická zařízení

Výcviková zařízení

Součinnostní střelnice Žďár

Pěchotní střelnice Plešivec

Střelnice bojových vozidel Mětikalov

Proiletadlová střelnice a střelnice bojových vozidel Březina

Cvičiště řízení bojových vozidel Tureč

Ženíjní cvičiště Brodce

Výcvikový trenažér Jakub

Ubytovací a logistická zařízení

Ubytovna Dlouhá

Ubytovací areál Tureč

Ubytovací zařízení Mětikalov – ubytovny Hájenka a Jeseň

Ubytovací zařízení Obrovice

Tábořiště Sedlec

Mycí zařízení Tureč a vojenská vlečka Podbořany

Posádkový dům Albeřice

Vodárna Obrovice

Součinnostní střelnice Žďár

Má rozlohu 1 200 x 3 000 m a je určena pro bojové střelby mechanizovaných jednotek v součinnosti s jednotkami druhů vojsk a letectvem. K řízení střelby a výcviku byla zrekonstruována a zmodernizována řídicí věž Pila. Na střelnici je vybudováno šest terčových pojezdových drah. Nově nainstalované zvedáky umožňují rozmístění terčového manévru podle jakýkoliv požadavků cvičících vojsk. Terčové pole je částečně zmodernizované, ovládané pomocí počítače. V blízkosti střelnice se nacházejí přistávací plochy pro vrtulníky.

Pěchotní střelnice Plešivec

Je provozována od roku 1972 a zabezpečuje cvičení střelby ze všech druhů ručních zbraní a házení ručních granátů. Její terčové pole je zmodernizované, ovládané pomocí počítače s využitím stávajících zvedáků terčů (ESTZ XV4).

Sřelnice bojových vozidel Mětikalov

Má rozlohu 2 200 x 1 000 m a je určena pro ostré střelby z bojových vozidel pěchoty a tanků. Byla dobudována v roce 1971 a v roce 1988 byla částečně upravena pro střelbu z tanků. V současné době má v provozu tři pojezdové dráhy pro střelbu z místa i za pohybu na terčové pole ovládané počítačem. Řídící věž je po rekonstrukci. V týlové části střelnice se nacházejí sklady a ubytovací prostor pro obsluhu a řídicí orgány, jehož kapacita je 96 míst.

Protiletadlová střelnice a střelnice bojových vozidel Březina

Má rozlohu 2 500 x 1 000 m a zabezpečuje střelby jednotek vyzbrojených protiletadlovými kanony nebo protiletadlovými raketovými komplety blízkého dosahu a střelby z bojových vozidel pěchoty. Sřelnice je v provozu od roku 1974, má tři pojezdové dráhy dlouhé 500 m, dvě dráhy dlouhé 400 m, zabudovaný systém vyhodnocování protiletadlové střelby KOBOS a mobilní imitátor vzdušného cíle. V letech 2002–2003 byla provedena modernizace dálkového ovládní pojezdových drah, anténního pole a osvětlení přípravné a palebné čáry. Bezpečnostní zóny střelnice jsou zpracovány i na protiletadlové rakety používané armádami NATO.

Ženíjní cvičiště Brodce

Cviviště zabezpečuje výcvik v ostrém trhání a minování a je rozděleno na *technickou část* (s výdejnou ostré ženíjní munice a pracovištěm pro kontrolu a výdej ostré ženíjní munice) a *výcvikovou část* (s místem pro adjustaci protitankových min a prostorem pro kladení jednotlivých protitankových min a pro zřizování protitankových minových polí).

Výcvikový trenažér Jakub

Je komplexní výcvikové zařízení pro nácvik a trénink činností spojených s překonáváním svislých překážek a výkony ve výškách. Je tedy určen k přípravě jednotek speciálních vojenských odborností, jejichž profesní výkon předpokládá nezbytnou úroveň tělesných a psychických dispozic pro činnosti ve výškách (záchrannářské, průzkumné a výsadkové jednotky, policie, hasiči, speciální bezpečnostní služba a další odbornosti s nároky na práci ve výškách). Trenažér se nachází se v prostoru ubytovacího areálu Tureč, jeho základní rozměry jsou 10 x 10 x 10 m a má kompletní logistické zajištění.

Cviviště řízení bojových vozidel Tureč

Používá se pro výcvik v řízení pásových a kolových vozidel. Dráhu má dlouhou 6 km a pro výcvik řízení v proudu je k dispozici komunikace dlouhá 15 km.

Ubytovna Dlouhá

Má celkovou ubytovací kapacitu 200 osob. Součástí zařízení je i výdejna stravy. V části objektu je umístěna vojenská hasičská jednotka.

Ubytovací areál Tureč

Má celkovou ubytovací kapacitu přes 210 osob. Skládá se ze dvou zděných budov pro 110 osob a dvou srubů pro 90 osob. Dále je jeho součástí budova jídelny s výdejnou stravy a ekologicky zabezpečené parkoviště pro kolovou a pásovou techniku.

Ubytovací zařízení Mětikalov – ubytovny Hájenka a Jeseň

Mají celkovou ubytovací kapacitu 110 osob a jsou vhodné pro ubytování vojsk vyvedených do prostoru nedaleké střelnice bojových vozidel – ubytovna Jeseň pro cvičící vojska a ubytovna Hájenka pro ubytování řídicí skupiny.

Ubytovací zařízení Obrovice

Je samostatný zděný dvoupodlažní objekt vhodný zejména k ubytování řídicí skupiny pro taktická cvičení na součinnostní střelnici Žďár. Zařízení je po rekonstrukci a jeho celková ubytovací kapacita je 18 osob.

Tábořiště Sedlec

Slouží k rozvinutí polního tábora, včetně velitelských a logistických zařízení, pro zhruba 900 osob. Tábořiště je ze dvou třetin ohraničeno třímetrovým ochranným valem a má zavedené elektrické osvětlení. Kapacita parkovací zpevněné plochy je 100 kusů kolové techniky. Parkovací panelová plocha má kapacitu 50 kusů pásové techniky.

Mycí zařízení Tureč

Slouží k celoročnímu mytí kolové a pásové techniky; jeho součástí je mimo jiné i zařízení pro mytí podvozků a umývárna vozidel. Dále patří k areálu Tureč například tanková cesta nebo vojenská vlečka Podbořany, která se už nachází mimo území újezdu, ale je od ní vybudovaná přímá komunikace do vojenského výcvikového prostoru.

Posádkový dům armády v Albeřicích

Vznikl rekonstrukcí bývalého objektu státního podniku Vojenské lesy a statky ČR. Je v něm zřízena prodejna základních potravin pro místní obyvatele, klubovna a společenský sál, kde se konají tiskové konference, koncerty i další kulturní a společenské akce. Posádkový dům armády také slouží jako obřadní síň újezdního úřadu a volební místnost při volbách.

Ubytovna Dlouhá

Ubytovací areál Tureč

Ubytovna Hájenka

Ubytovací zařízení Obrovice

Ubytovna Jeseň

Tábořiště Sedlec

Mycí zařízení Tureč

Posádkový dům Armády v Albeřicích

Letecké záběry
vojenského újezdu Hradiště

Vojenský újezd
Libavá

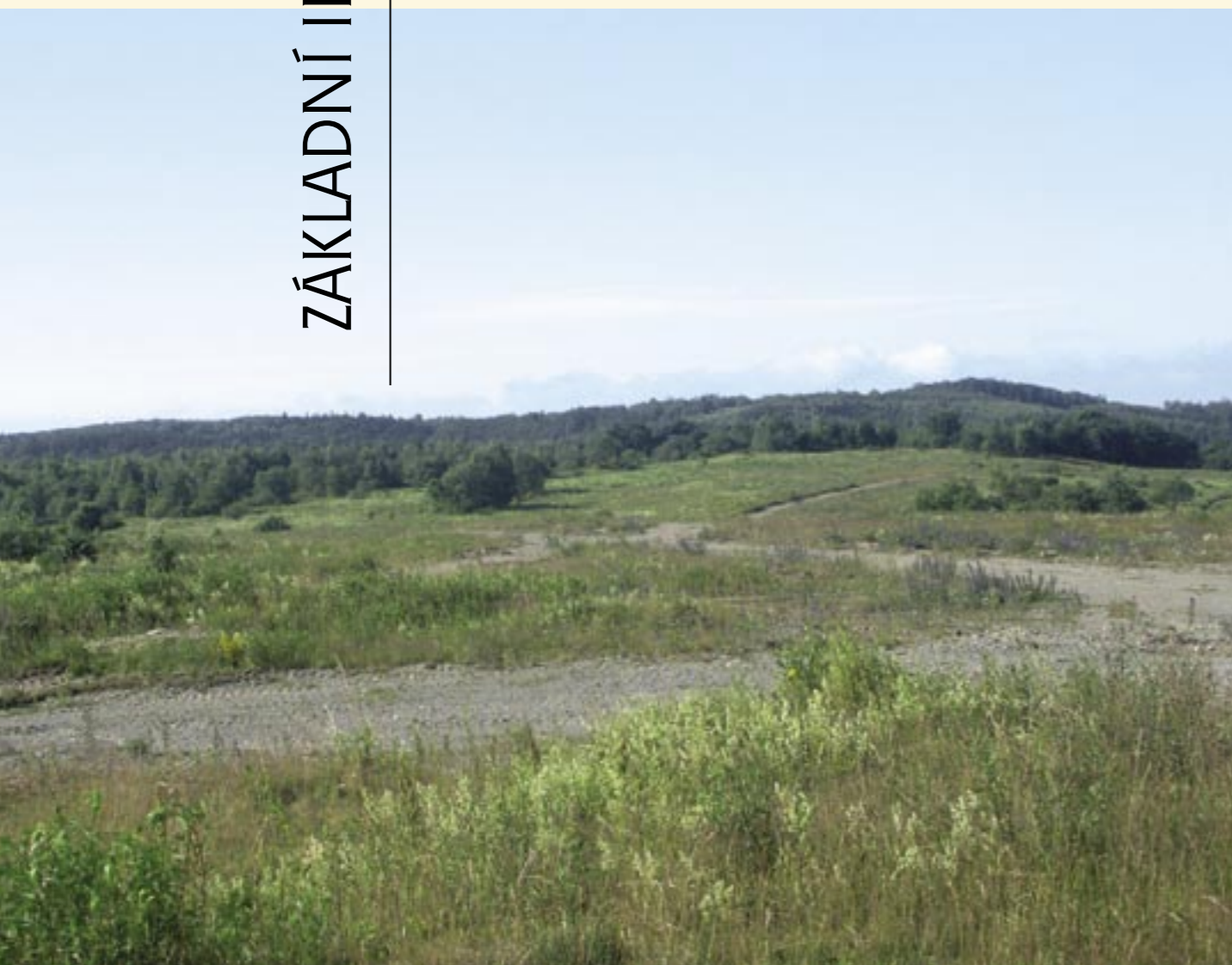
Libavá

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Vojenský újezd Libavá se nachází v severovýchodní části České republiky, v Olomouckém kraji – asi 25 km severovýchodně od města Olomouce. Svoji rozlohou 32 724 ha je druhým největším vojenským újezdem České republiky. Vojenská výcviková zařízení se nacházejí v nadmořských výškách 500–650 m; nejvyšším vrcholem území je Chlum – 705,7 m nad mořem. Újezdní úřad vojenského újezdu sídlí přímo na jeho území v sídelním útvaru Město Libavá.

Samotný vojenský újezd zahrnuje pět katastrálních území: Město Libavá, Velká Střelná, Rudoltovice, Čermná u Města Libavá a Slavkov u Města Libavá. Osídleny jsou zde pouze sídelní útvary: Město Libavá, Heroltovice, Kozlov, Slavkov a Luboměř pod Strážnou, v nichž žije podle stavu k 1. 1. 2006 celkem 1 174 obyvatel.

Město Libavá

Ve všech sídelních útvarech újezdu jsou v provozu prodejny potravin se smíšeným zbožím, ve Městě Libavá a Kozlově i pohostinská zařízení (restaurace). V největším sídelním útvaru a správním středisku vojenského újezdu Město Libavá se nachází poštovní úřad, služebna Policie České republiky a Posádkový dům armády. Kulturní domy jsou vybudovány v sídelních útvarech Luboměř pod Strážnou a Slavkov. Základní zdravotní péči místnímu obyvatelstvu poskytují v sídelních útvarech Město Libavá a Heroltovice Posádková ošetrovna Libavá. Civilní zdravotnické zařízení se na území újezdu nenachází, zdravotnické i další služby mohou obyvatelé újezdu využívat v obcích a městech bezprostředně sousedících s jeho územím.

Základní škola, včetně školní družiny a stravovny, je zřízena v sídelních útvarech Město Libavá (1.–9. ročník) a Kozlov (1.–4. ročník); mateřská škola v sídelních útvarech Město Libavá (dvě oddělení), Kozlov (jedno oddělení) a Luboměř pod Strážnou (jedno oddělení). Zřizovatelem školských zařízení je Krajský úřad Olomouc, kterému náklady na jejich provoz hradí ze svého rozpočtu formou dotací Ministerstvo obrany České republiky. Děti z ostatních sídelních útvarů dojíždějí do základních škol v okolí újezdu. Ve Městě Libavá mohou děti navštěvovat také základní uměleckou školu – výuku hry na klavír, kytaru nebo flétnu. Dále zde působí házenkářský klub starších žáků, skautský oddíl či fotbalový klub mužů. Ve Slavkově zase funguje klub pro volnočasové aktivity mládeže. Ve všech sídelních útvarech jsou samozřejmě vybudována sportovní nebo dětská hřiště.

Město Libavá

Základní školy
ve Městě Libavá
a v Kozlově

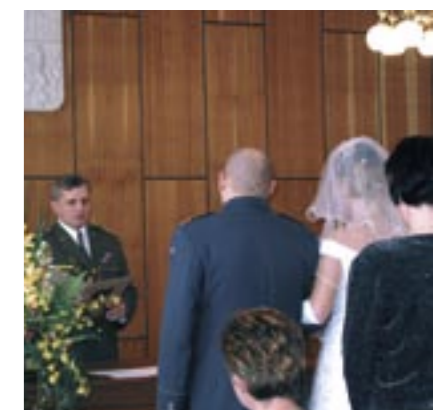
Přístup na území vojenského újezdu a doprava mezi jednotlivými lokalitami jsou možné pouze po silničních nebo účelových komunikacích. Silniční síť je v celém újezdu velmi bohatá. Veřejné silniční komunikace spojují sídelní útvary vojenského újezdu s civilními obcemi a je na nich možný volný pohyb. Na režimové silniční komunikace lze vjíždět jen na základě povolení Újezdního úřadu vojenského újezdu Libavá a jejich používání závisí na prováděném výcviku. Účelové komunikace jsou určeny k zabezpečení hospodářské činnosti nebo výcviku – jedná se tedy hlavně o komunikace pro pásovou a kolovou techniku, které jsou ve správě náčelníka Střediska obsluhy výcvikových zařízení Libavá a státního podniku Vojenské lesy a statky ČR. Vojenské a lesní komunikace nespádají do sítě veřejných komunikací, lze na ně vjíždět pouze na základě zvláštního povolení.

Všechny sídelní útvary vojenského újezdu jsou dosažitelné po místních komunikacích. Veřejná doprava je zabezpečena autobusovými linkami, které vedou v obou směrech přes území újezdu: Stará Libavá–Norberčany–Město Libavá–Heroltovice–Domašov nad Bystřicí–Šternberk; Olomouc–Velký Újezd–Kozlov–Potštát; Lipník nad Bečvou–Loučka–Slavkov; Luboměř pod Strážnou–Potštát (Hranice). Z Domašova nad Bystřicí je možné využít vlakového spojení směrem do Olomouce nebo do Moravského Berouna–Bruntálu–Krnova–Opavy.

Železniční doprava není na území újezdu provozována. Pro nakládku a vykládku vojenského materiálu jsou vybudovány vojenské železniční vlečky s rampami v těsném sousedství újezdu, a to v obcích Domašov nad Bystřicí (s tankovou cestou Domašov–Smilov a jednou rampou pro čelní i boční nakládání železničních vagonů) a mezi železničními stanicemi Velká Bystřice a Hlubočky v Mariánském údolí (s jednou boční a dvěma čelními rampami). Od těchto železničních vleček vedou do újezdu komunikace se zpevněným živičným povrchem. Obě vlečky lze využívat po domluvě se správou vojenské dopravy a Střediskem obsluhy výcvikových zařízení Libavá.

Na území vojenského újezdu se nachází přečerpávací stanice Stará Voda, která dodává vodu pro Město Libavá, a vodárna Velká Střelná, která zásobuje vodou výcviková zařízení. Všechny sídelní útvary mají vlastní studny a čistírny odpadních vod.

V každém sídelním útvaru jsou od listopadu 2000 ustanoveny tři až sedmičlenné občanské aktivity. Řádná jednání přednosty újezdního úřadu s občanskými aktivitami se konají čtyřikrát do roka, v případě naléhavosti v nejbližších možných termínech. V roce 2002 byla ustanovena Rada pro rozvoj vojenského újezdu Libavá, v níž jsou zástupci občanských aktivit, vojenských útvarů a zařízení, Vojenských lesů a statků ČR i dalších subjektů působících trvale na území vojenského újezdu. Schází se také čtyřikrát do roka. Rada i občanské aktivity jsou poradními orgány přednosty újezdního úřadu, společně řeší aktuální otázky života ve vojenském újezdu, přijímají společné postupy a vzájemně si pomáhají při prosazování stanovených cílů. Dvakrát do roka se v sídelních útvarech uskutečňují veřejné schůze, na nichž jsou občané seznamováni s aktuálními otázkami vojenského újezdu. Dalším zdrojem informací je i *Libavský zpravodaj*, který vychází čtyřikrát do roka. S institucemi působícími na území vojenského újezdu samozřejmě úzce spolupracují také orgány státní správy a samosprávy obcí blízkého okolí i občanská a zájmová sdružení, zejména pak skautské organizace – spolupráce je směřována hlavně na vývoj aktivit těchto sdružení na území vojenského újezdu.

Vojenský újezd Libavá 209

Výměry ploch vojenského újezdu

Plochy využívané pro výcvik	10 434 ha
Plochy hospodářsky využívané	21 163 ha
z toho: výměra lesa	17 288 ha
výměra zemědělské půdy	2 619 ha
výměra vodních ploch	44 ha
ostatní plocha (sídelní útvary, komunikace apod.)	1 212 ha
Plochy v pronájmu (jsou využívány pro výcvik i hospodářskou činnost)	1 127 ha
Celková plocha újezdu	32 724 ha

Počet obyvatel k 1. 1. 2006

Sídelní útvar	Celkem obyvatel	Muži	Ženy	Děti do 15 let
Město Libavá	512	197	196	119
Kozlov	277	109	99	69
Luboměř pod Strážnou	152	64	59	29
Heroltovice	126	54	50	22
Slavkov	107	48	40	19
Celkem obyvatel	1 174	472	444	258

Skauti na Libavě

Skauti z Velkého Týnce se do Staré Vody ve vojenském újezdu Libavá dostali poprvé v roce 1994. Zaujala je zde poničená barokní stavba kostela, která byla v roce 1951 vyhlášena za chráněnou kulturní památku, a proto kontaktovali Památkový ústav Olomouc a Újezdní úřad vojenského újezdu Libavá s nabídkou pomoci při obnově tohoto poutního místa. Od roku 1995 skauti začali pravidelně jezdit do Staré Vody. Nejprve vysekali náletové dřeviny, vysadili něco kolem 120 stromů do symbolické aleje česko-německého porozumění a vyčistili poničený hřbitov, okolí přístupové cesty i objekt Královské studánky. Při těchto pracích se vystřídali skauti nejen z celé Moravy, ale i ze zahraničí. Tradicí se již také stávají večerní, „světelné“ průvody od kostela ke studánce a kytarové koncerty v kostele.

Každý rok o letních prázdninách skautské oddíly také táboří v hraničních oblastech vojenského újezdu. K dispozici mají nyní 18 tábornických míst, která si na každý rok smluvně pronajímají podle podmínek orgánů MO ČR a zájmu táborníků. Takzvaná skautská akce ve vojenském výchovném prostoru Libavá je jednou z nejzdařilejších forem vstřícnosti armády vůči občanské veřejnosti: jednak pobyt mládeže v relativně zachované přírodě dokonale splňuje rekreační, poznávací a výchovný účel, jednak zcela nenásilně a přesvědčivě vypovídá o činnosti a chování armády k přírodě a o úrovni hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky ČR na svěřených pozemcích.

Skautský tábor

Budova Klubu volného času mládeže ve Slavkově

Svatoanenská poutě ve Staré Vodě

Klub volného času mládeže Slavkov

V roce 2001 byl ve Slavkově založen klub zaměřený na volnočasové aktivity mládeže – *Správňáci*. V jeho činnosti pokračuje od roku 2004 *Klub volného času mládeže*, který je řízen a materiálně podporován Újezdním úřadem vojenského újezdu Libavá. Základním cílem klubu je organizace a vedení zájmové činnosti dětí a mládeže ve věku od čtyř do šestnácti let ke smysluplnému využívání volného času. Klub organizuje sportovní, poznávací, turistické a kulturní akce, sportovní a zájmové kroužky, nacvičuje divadelní představení i další vystoupení pro veřejnost, zabývá se ochranou přírody a krajiny, pomáhá při mapování chráněných území a památek regionu, jeho fauny a flóry, spolupracuje s dalšími kluby, středisky mládeže, občanskými sdruženími a organizacemi zajišťujícími podobnou činnost, pořádá společné akce rodičů s dětmi.

Společné akce armády a civilních institucí

Od roku 1994 se vždy 1. května koná cykloturistická akce *Bílý kámen*. Vzápětí v prvním týdnu měsíce května projíždějí jižní částí vojenského újezdu stovky účastníků maratonu horských kol – *Šela autor cup Přerov*. V červnu je pořádán *Memoriál Jaroslava Švarce* – dálkový pochod k uctění památky podplukovníka in memoriam Jaroslava Švarce, který padl 18. 6. 1942 v nerovném boji s fašisty. Dvakrát do roka se konají svatoanenské poutě ve Staré Vodě, které navštěvují tisíce věřících. Pravidelně se také uskutečňují setkání příslušníků pomocných technických praporů ve Městě Libavá. Účastníci těchto akcí se po dobu konání akce mohou na území újezdu pohybovat po vyznačených trasách bez zvláštního povolení ke vstupu.

Město Libavá

Újezdní úřad vojenského újezdu a pošta ve Městě Libavá

Hlavní subjekty působící na území vojenského újezdu

Újezdní úřad vojenského újezdu Libavá

- nadřízený stupeň: Sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO
- sídlo úřadu: Město Libavá

Středisko obsluhy výcvikových zařízení Libavá

- nadřízený stupeň: ředitelství výcviku a doktrín Vyškov
- sídlo velitelství: Město Libavá

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Lipník nad Bečvou

- nadřízený stupeň: ředitelství VLS ČR, s. p., Praha
- sídlo ředitelství divize: Lipník nad Bečvou

Provozní středisko 0736 Město Libavá a odloučené pracoviště Kozlov

- nadřízený stupeň: Vojenská ubytovací a stavební správa Olomouc
- sídlo střediska: Město Libavá a Kozlov

Posádková ošetřovna Libavá

- nadřízený stupeň: Ředitelství logistické a zdravotnické podpory, Správa zdravotnického zabezpečení Hradec Králové
- sídlo místního pracoviště: Město Libavá

Vojenská hasičská jednotka – Město Libavá a Přáslavice

- nadřízený stupeň: Středisko obsluhy výcvikových zařízení Libavá
- sídlo jednotky: Město Libavá a kasárna Přáslavice

Vojenská policie – služebna Město Libavá

- nadřízený stupeň: Velitelství Vojenské policie Olomouc
- sídlo expozitury: Město Libavá

Posádková ošetřovna ve Městě Libavá

Posádkový dům armády Město Libavá

Pokusná dělostřelecká střelnice Libavá

- nadřízený stupeň: Základna munice Týniště nad Orlicí
- sídlo místního pracoviště: Město Libavá

Vojenský opravárenský podnik (VOP) 026 Šternberk, s. p. – divize Vojenský technický ústav výzbroje a munice (VTÚVM) Slavičín – pracoviště Libavá

- nadřízený stupeň: VOP 026 Šternberk, s. p.

Kurzy pyrotechnických odborností a asanací Libavá

- nadřízený stupeň: Výcviková základna Vyškov
- sídlo místního pracoviště: Město Libavá

Uzel komunikačních a informačních systémů Přerov, pracoviště Město Libavá

- nadřízený stupeň: 34. středisko komunikačních a informačních systémů Olomouc
- sídlo místního pracoviště: Město Libavá

Úsek mikrovlnných systémů Slavkov

- nadřízený stupeň: 34. středisko komunikačních a informačních systémů Olomouc
- sídlo místního pracoviště: Slavkov

Kasárna Přáslavice

Základní umělecká škola Moravský Beroun, pracoviště Město Libavá

Dále na území újezdu působí například:

- O₂ Telefónika
- Eurotel
- Severomoravská energetika
- Connex Morava, a. s.
- České radiokomunikace
- drobní podnikatelé v pohostinství, obchodní činnosti a službách, soukromí podnikatelé k hospodaření na lesních a zemědělských plochách najímaní VLS ČR k hospodářské činnosti

Středisko obsluhy výcvikových zařízení Libavá

VOP 026 Šternberk, s. p. – divize Vojenský technický ústav výzbroje a munice (VTÚVM) Slavičín – pracoviště Libavá

provádí praktické zkoušky nově vyvíjených zbraní, munice, odborné expertizy pro vojenské subjekty.

Kurzy pyrotechnických odborností a asanací Libavá

zajišťují pyrotechnický výcvik specialistů AČR, Policie ČR a vězeňské služby, provádějí přípravu specialistů určených do zahraničních misí, předepsaná přezkoušení pyrotechniků a základní školení pro způsobilost k práci s municí a výbušninami. Pracoviště využívá zařízení a cvičiště vybudovaná v újezdu. Pro ubytování připravovaných profesionálů má vlastní ubytovnu ve Městě Libavá.

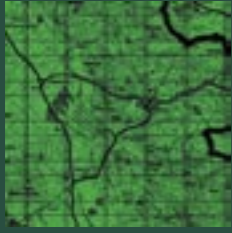
Uzel komunikačních a informačních systémů Přerov – pracoviště Město Libavá

je pracoviště spojovacího střediska, základny komunikačních a informačních systémů, které na území vojenského újezdu zajišťuje spojení a komunikační služby v rámci AČR.

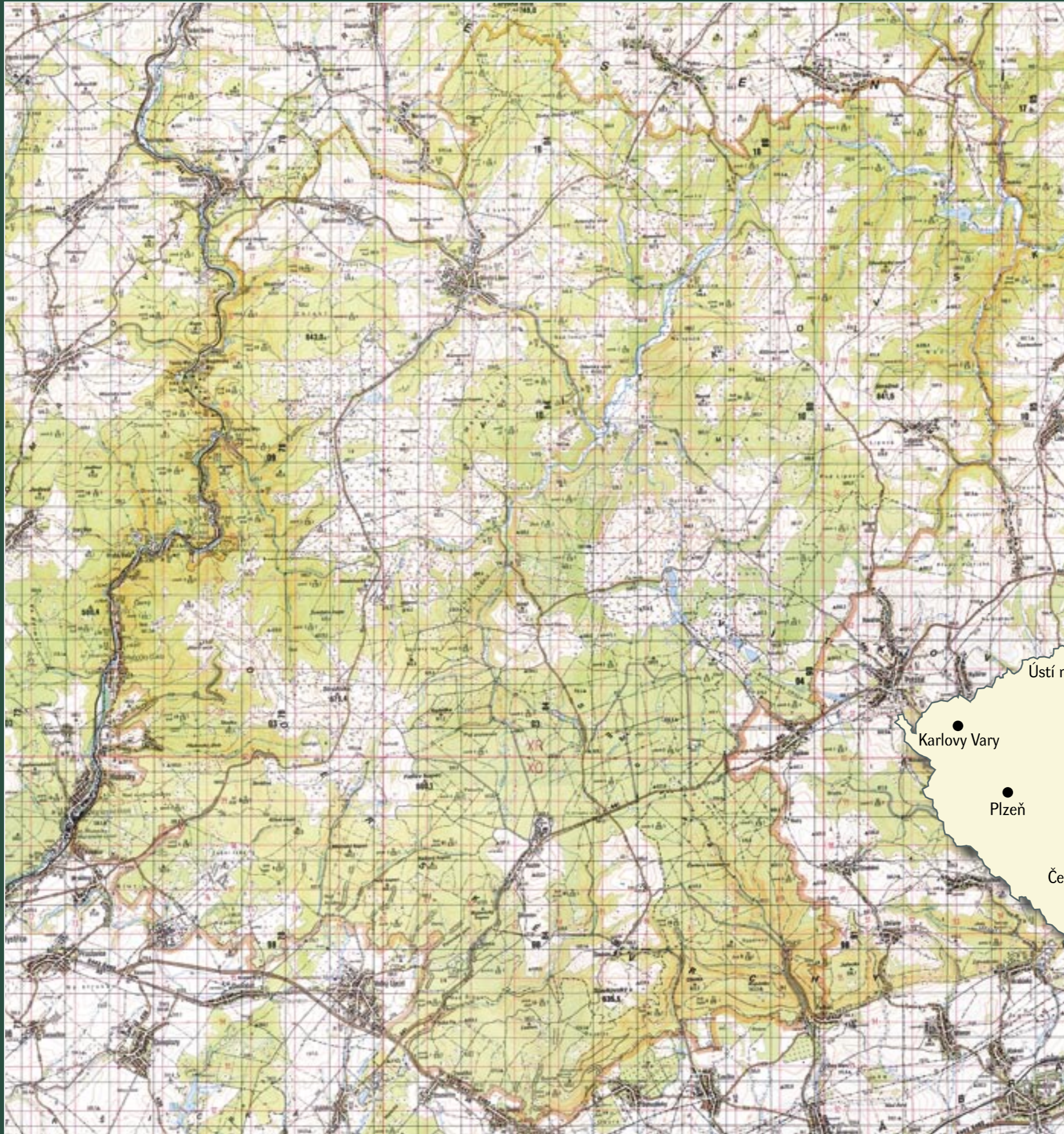
Úsek mikrovlnných systémů Slavkov

je pracoviště spojovacího střediska Olomouc, které na území vojenského újezdu zabezpečuje úkoly stálé vojenské spojovací sítě.

Do území vojenského újezdu patří i kasárna Přáslavice, kde jsou dislokovány mechanizované prapory AČR.

PRO ORIENTACI

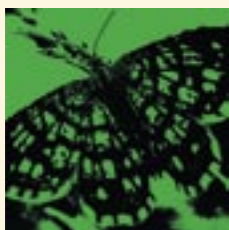

Meandrující Odra

Odra u Barnova

PŘÍRODA

Vojenský újezd Libavá leží ve východní části Nížkého Jeseníku, která se nazývá Oderské vrchy. Mírně zvlněná vysočina má průměrnou nadmořskou výšku okolo 500 m; nejvyšší kopec Chlum (705,7 m nad mořem) se nachází u severní hranice vojenského újezdu, nejnižší bod (320 m nad mořem) u přáslavických kasáren v jižní části újezdu. Jako horniny zde převládají sedimenty a usazeniny. Nejvýznamnější a nejrozšířenější z nich je břidlice. Její těžba byla v této oblasti zahájena ve druhé polovině 18. století. Koncem první poloviny 19. století byla na některých lokalitách povrchová těžba v lomech nahrazována těžbou hlubinnou, po níž se zachovaly štolý – například Důl Ján u Velké Střelné. Dále se na území Nížkého Jeseníku a Oderských vrchů těžily také stříbrné rudy. Doly Willibald u Starých Oldřůvek a František u Barnova jsou památkou na vyhledávání a těžbu stříbrnosného galenitu.

Co se týče podnebí, jedná se o oblast mírně teplou a vlhkou. Absolutní minimální a maximální teploty, které zde byly naměřeny, dosahují hodnot plus/minus 35 °C. Mrazové dny se vyskytují od 5. 10. do 6. 5. a bývá jich přibližně 132 do roka. Průměrná denní teplota ve vegetačním období od dubna do září je 12 °C. Roční úhrn srážek dosahuje v průměru 863 mm.

Údolí Odry

Územím vojenského újezdu prochází od severozápadu k východu rozvodnice povodí Odry a Dunaje. Převážná část újezdu leží však v povodí Odry, která zde pramení v Kozlovské vrchovině na úpatí Fidlova kopce v mělkém sedle s rozsáhlým rašeliništěm. Prameniště tvoří několik stružek, které jsou zřetelné v době dešťů či tání jarního sněhu. K dalším zdejšími významným tokům patří Libavský potok, Velička, Heřmanský potok a Jezernice. Největšími vodními nádržemi jsou Barnov o rozloze 12 ha na řece Odře a Čermná s rozlohou 7,5 ha na Plazském potoce. Významné jsou ovšem i rybníky – například Heřmánky, Smilovské rybníky, Ranošov a další. Horniny na území vojenského újezdu jsou málo propustné, což snižuje nebezpečí kontaminace podzemních vod. Protože podzemní vodní zdroje jsou poměrně málo vydatné, má řada nádrží s povrchovou vodou vyhlášena ochranná pásma. K ochraně povrchových vod jsou v každém sídelním útvaru vybudovány čistírny odpadních vod.

Odra v lokalitě Údolná

Lesní porost
v lokalitě Mastník

Upolín evropský

Přirozená vegetace tohoto území byla již před vznikem vojenského újezdu podrobena intenzivnímu flaku ze strany člověka. Oderské vrchy byly kulturní zemědělskou krajinou s hustou sítí vesnic. Poměr lesa a bezlesí a jejich vzájemné rozložení jsou tedy v hrubých rysech mnoho set let víceméně shodné. Skladba lesů byla však v 19. a 20. století silně pozměněna ve prospěch smrkových monokultur – tato skutečnost se dotkla především bukojedlových lesů.

V současné době můžeme rozlišit tři typy stávající vegetace, která se vyvinula z původní vlivem změny využívání krajiny: vegetace přetrvávající prakticky beze změny z období tradičního obhospodařování (lesní společenstva, včetně smrkových monokultur, společenstva luční a mokřadní); vegetace, která se vyvinula z dřívějších společenstev jako důsledek zanedbaného obhospodařování (zarůstající stadia luk); vegetace nově vzniklá následkem specifických lidských činností prováděných na území v posledních dvaceti letech (společenstva cvičišť, zárosty na ruinách obcí).

Z ekologického hlediska je celý vojenský újezd velice stabilní území s minimálním poškozením přírody i krajiny a s tendencí neustálého zlepšování životního prostředí. Podle odborníků, kteří provádějí výzkum přírodního bohatství tohoto území, se zde nacházejí cenné biotopy, vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů i celá řada přírodně blízkých lokalit.

Přírodní rezervace Smolenská luka

Nachází se na katastrálním území Čermná, asi 2,5 km jihovýchodně od bývalé obce Nová Ves nad Odrou v prostoru dvou vodních nádrží. Jedná se o jedinečná mokřadní společenstva lučních porostů na 10,7745 ha inundačního území Smolenského potoka, která mají ojedinělý fytoocenologický a fyto geografický význam. Vyskytuje se zde celá řada v regionu Oderských vrchů vzácných, ustupujících a ohrožených druhů rostlin i živočichů.

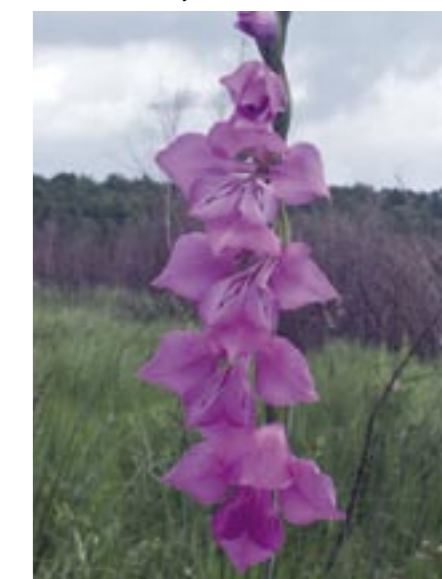
Z významných zvláště chráněných rostlin zde nalezneme upolín nejvyšší, prstnatec májový, kamzičník rakouský, mečík střečovitý, kosatec sibiřský a starček bažinný, dále například violku bahenní, starček potoční, sedmikvítek evropský a jiné. Mezi vzácné druhy Oderských vrchů patří například suchopýr úzkolistý, kozlík dvoudomý nebo hadí mord nízký.

V rezervaci žije třináct druhů vážek i náš největší pavouk lovčík vodní, dále například mihule potoční, střevle potoční, piskoř pruhovaný, ještěrka živorodá, ropucha obecná, rosnička zelená nebo skokan hnědý. V porostech vyšších travin si staví hnízda myška drobná.

Rosnička zelená

Mečík střečovitý

Prstnatec májový

Evropsky významná lokalita Libavá

Tento přírodní komplex má rozlohu 11 376 ha a představuje rozsáhlé území Oderských vrchů a část Nízkého Jeseníku. Mezi významná stanoviště, která jsou zde hlavním předmětem ochrany, patří mimo jiné kontinentální opadavé křoviny a druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech. Na úpatí svahů nad Daskabátem můžeme spatřit například ostřici horskou, ostřici stinnou, hvozdík pyšný, hořec hořepník, mečík střechovitý, oman vrbolístý, kosatec sibiřský nebo hadí mord nízký. Na bezlesí vojenských výcvikových ploch roste žabník jitrocelový, bahnička mokřadní, kalužník šruchový, síťina žabí a blatěnka vodní. V okolí bývalých obcí Jestřábí a Olejovice se hojně vyskytuje kosatec sibiřský. Dále ke zdejším významným druhům rostlin patří například jarva žilnatá, prstnatec májový, vachta trojlistá, zvonečník hlavatý, vrba rozmarýnolistá či úpolín evropský.

Z velkého množství chráněných druhů živočichů, kteří se na tomto území vyskytují, jsou hlavním předmětem ochrany netopýr černý a střevlík hrbolatý. Ze vzácných druhů ptáků zde žije tetřívek obecný, chřástal polní, fuhýk obecný, bramborníček hnědý, čáp černý, lejsek malý, hýl rudý, strnad luční, ledňáček říční a skorec vodní. V potocích a rybnících se běžně vyskytuje pstruh potoční, lipan podhorní, střevle potoční a vranka obecná.

Dále na Libavé nalezneme hnědáška osikového a ohniváčka černočarého, sedm druhů obojživelníků (kuňka žlutobřichá, ropucha obecná, rosnička zelená, skokan hnědý, čolek horský, čolek velký, čolek obecný) a šest druhů plazů (ještěrka obecná, ještěrka živorodá, slepýš křehký, užovka obojková, užovka hladká, zmijska obecná). Štoly po podpovrchové těžbě břidlice slouží mimo jiné jako zimoviště mloka skvrnitého. Ze savců je zde významný především přirozený výskyt vydry říční. V 90. letech minulého století byl v nivě Odry vysazen bobr evropský, ale v poslední době zde nebyl pozorován a nejbližší se vyskytuje v okolí Čermné.

Hořec hořepník

Hvozdík

Ještěrka živorodá
Rak z Libavského potokaMotýl modrásek
Mlok skvrnitý

Skokan hnědý

Ptačí oblast Libavá

Má rozlohu 32 727,52 ha a nachází se ve vojenském újezdu Libavá na katastrálních územích Město Libavá, Čermná u Města Libavá, Rudoltovice, Slavkov u Města Libavá a Velká Střelná.

Celkem zde byl prokázán výskyt 165 ptačích druhů, z toho 103 hnízdících. Ze zvláště chráněných druhů živočichů se zde vyskytují například tetřev obecný, čáp černý, luňák hnědý, luňák červený, orel mořský, orlovec říční, orel křiklavý, orel skalní, poštolka rudonohá, raroh velký, sokol stěhovavý, jeřáb popelavý, koliha velká, puščík bělavý, strnad luční, volavka bílá, jestřáb lesní, brkoslav severní nebo moudivláček lužní. Hlavním předmětem ochrany je však populace chřástala polního a jeho biotop – na vlhkých loukách žije asi 70 párů tohoto početně celosvětově ohroženého druhu.

Čáp černý

Chřástal polní
Hnízdiště volavek popelavých
Jeřáb popelavý

Zajímavá území s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Niva Odry – území vymezené soutokem Odry a Plazského potoka a dále až po hranici vojenského újezdu pod Barnovskou přehradou. Nacházejí se zde rostlinná společenstva lučních porostů nivy přirozeného údolního toku řeky Odry – například mokřady vysokých ostřic nebo kosatec sibiřský a mečík střechovitý. Zejména v horním úseku Odry, od pramene po soutok s Plazským a Libavským potokem, se vyskytuje vranka pruhoploutvá a velmi silné populace mihule potoční.

Na mokřině – lokalita na k jihu exponované, mírně ukloněné parovině vrcholové části komplexu „Vysoký les“. Předmětem zájmu jsou zde mokřadní společenstva fragmentů rašelinných a podmáčených luk v pramenné oblasti pravého přítoku Libavského potoka.

U Hračky – komplex mokřadních lučních ekosystémů situovaných v závěru erozní rýhy pravého přítoku Odry v prostoru zvaném „V zahradách“. Jedná se o ekologicky a vegetačně ojedinělé stanoviště mozaiky ostřicových mokřadů a kontaktních lučních porostů a pastvin.

Plazský potok – rozsáhlé soubory lučních porostů, mokřiny se stagnující vodou, keříčkovité porosty vrb a enklávy lučních lesíků v inundačním území středního Plazského potoka nacházejícím se asi kilometr jihozápadně od bývalé obce Heřmánky. Tato lokalita je ukázkou lučních komplexů mokřadních a rašelinných typů s přechody k vysokobylinným ostřicovým loukám a vysokostébelným loukám na střídavě vlhkých ekotopech s kolísavou hladinou spodní vody. Vyskytují se zde i kriticky ohrožené druhy rostlin – například kosatec sibiřský nebo mečík střechovitý.

Lesy povodí Loučky a Jezernice – komplexy suťových lesů a květnatých bučin na svazích údolí, kterými protékají Loučka a Jezernice. Extrémní svahová stanoviště pokrývají přirozené lesní porosty, které zde plní půdoochrannou, protierozní funkci. Význačný je zde výskyt některých karpatských elementů, jako je šalvěj lepkavá a zapalice žlufochovitá.

Sasanka pryskyřníkovitá

Náprstník nachový

Měsíčnice vytrvalá

Kručinka barvířská

Všivec lesní

HISTORIE

Na území újezdu se dosud nenašla žádná stopa po pravěkém osídlení. Asi v 11. století osidlují tuto oblast Slované, což naznačují i názvy některých obcí, toků a kopců. Od 13. století probíhala pod ochranou církve v několika vlnách kolonizace území Němci. Jejím důvodem bylo hlavně nerostné bohatství kolem Budišova nad Budišovkou, Barnova a Starých Oldřůvek. V letech 1301 až 1305 držel toto území z těžebních důvodů král Václav II., ale roku 1305 jej opět vrátil olomoucké kapitule.

Jinak Libavsko patřilo vždy k těm chudším oblastem. Kvalitní zemědělská půda se zde téměř nevyskytovala – pěstoval se tu převážně len, oves, žito a později i brambory; choval se dobytek a ovce. Rakousko-Uherská monarchie i Československá republika se v této oblasti hospodářsky angažovaly velmi málo. Větší průmyslové celky zde nebyly, pouze menší firmy místního významu, které však nemohly uspokojit poptávku místních obyvatel po práci. Kvůli složitým sociálním a existenčním poměrům část obyvatel odešla za novými pracovními příležitostmi na Ostravsko, do Olomouce, Šternberka, Hranic na Moravě apod.

Obyvatelstvo Libavska bylo z 98 % německého původu, což se pochopitelně projevilo v podpoře německých politických stran. Nejsilnější politickou stranou zde byla za první republiky nejprve německá agrární BDL (Bund der Landwirte) a pak koncem 30. let národní SdP (Sudetendeutsche Partei). V říjnu 1938 byl na základě mnichovské dohody celý region připojen k Německu a stal se až do května 1945 součástí takzvané Sudetské župy.

Siedlerův větrný mlýn
ve Městě Libavá

Po druhé světové válce byl na základě rozhodnutí vlády Československé republiky ze dne 17. 9. 1946 vytvořen Vojenský výcvikový tábor Moravský Beroun, jehož správním střediskem se později stalo Město Libavá. Do tohoto prostoru bylo začleněno celkem 24 obcí a osad, a to: šestnáct obcí z okresu Moravský Beroun (Barnov /Olověná/, Čermná, Heroltovice, Keprtovice /Údolná/, Luboměř pod Strážnou, Město Libavá, Milovany, Nová Ves nad Odrou, Nové Oldřůvky, Olejovice, Rudoltovice, Smilov, Stará Voda, Velká Střelná, Vojnovice, Zigartice /Mastník/); čtyři z okresu Hranice (Heřmánky, Kozlov, Ranošov, Slavkov); tři z okresu Olomouc (Jestřabí, Nepřívaz, Varhošť) a jedna z okresu Šternberk (Bělá). Dne 15. 10. 1946 bylo zřízeno velitelství Vojenského výcvikového tábora Moravský Beroun se sídlem ve Městě Libavá v podřízenosti 4. armádního sboru v Brně (1946–1955). Dne 10. 12. 1947 osídlovací úřad Praha rozhodl, že veškerý majetek v obcích, které se nacházely ve stávajícím vojenském výcvikovém prostoru, bude konfiskován pro Československý stát k využití armády.

V souladu se zákonem číslo 169/1949 Sb., o vojenských újezdech, a usneseními vlády České republiky ze dne 18. 10. 1949 a 6. 6. 1950 byl výnosem ministerstva vnitra ze dne 15. 6. 1950 dnem 1. 7. 1950 zřízen vojenský újezd Libavá. Současně byla uzákoněna i státní správa na území újezdu, kterou vykonává Újezdní úřad vojenského újezdu Libavá.

Výstavba jednotlivých výcvikových zařízení začala okamžitě po rozhodnutí o zřízení vojenského výcvikového tábora v roce 1946 – postupně byly zřízeny pěchotní střelnice Smilov (1947), tanková střelnice Oderský vrch (1948), pěchotní střelnice Strážisko, pěchotní střelnice Velká Střelná, dělostřelecká střelnice Rudoltovice a Nové Oldřůvky, letecká střelnice Nová Ves, protitanková střelnice Libavský vrch a minometní střelnice Varhošť. V roce 1957 vznikla tanková střelnice Přáslavice, pěchotní střelnice Daskabát, součinnostní střelnice Brána, střelnice bojových vozidel pěchoty Smilov, tankodrom Libavá a autodrom Stará Voda.

V roce 1968 – v souladu se smlouvou o podmínkách dočasného pobytu sovětských vojsk na území Československé socialistické republiky (ČSSR) ze dne 16. 10. 1968 – přešel vojenský výcvikový prostor Libavá do společného užívání našich i sovětských vojsk. Ve smyslu článku 3 této smlouvy se smluvní strany (vlády ČSSR a SSSR) dohodly, že vojenský výcvikový prostor bude v prvních dvaceti dnech každého měsíce využívat Sovětská armáda a dalších deset dnů v měsíci Československá lidová armáda. Během působení sovětských vojsk bylo na Libavě vybudováno množství stavebních komplexů. Nejrozsáhlejší a nejvýznamnější z nich byly točka sever, točka jih a točka západ, které od roku 1983 sloužily útvarům raketového vojska Sovětské armády. Na základě dohod mezi vládami SSSR a USA o odzbrojení byla činnost těchto jednotek v letech 1988 až 1989 ukončena a sovětská vojska byla do roku 1991 z Libavě stažena. Tím započala další, nová kapitola vojenského újezdu Libavá.

V nadmořské výšce 634 m pramení pod Fidlovým kopcem řeka Odra

Pomník 53. pomocného technického praporu

Po únorových událostech v roce 1948 se velení ministerstva národní obrany rozhodlo, že vytvoří v řadách armády represivní (trestní) jednotky pro takzvané třídní nepřátele. Nejprve byla ustanovena IV. rota silničního praporu ženijního pluku číslo 3, který byl krátce po únoru 1948 dislokován na území Vojenského výcvikového tábora Město Libavá. Do této rotě byli zařazováni zvláště vysokoškolští studenti, nekomunističtí funkcionáři studentských organizací nebo funkcionáři a aktivisté mládežnických organizací nekomunistických stran a jiní. V září 1950 byla k dosud platným kategoriím branců doplněna „kategorie branců E“ – politicky nespolehliví. V součinnosti ministerstev vnitra, národní bezpečnosti a národní obrany pak mohl tehdejší nový ministr národní obrany Alexej Čepička vydat plnou moc svému náměstkovi pro kádrové otázky ministerstva, generálu Bedřichu Reicinovi, aby začal se zjišťováním a izolací většiny „reakcionářů všeho druhu“ a začal je povolávat do nových pracovních útvarů, které převzaly veškeré národohospodářské výpomoci armády, včetně těžby uhlí. Široká řada československých občanů byla klasifikována podle jedenácti kritérií „politické nespolehlivosti“. Od října do konce prosince 1950 byl takto utvořen a naplněn stav mužstva pro 53. pomocný technický prapor (PTP) Město Libavá v počtu 600 mužů. Všichni bez výjimky vystupovali jako prostí vojáci. Výcvik nováčků trval jeden měsíc a byl beze zbraně, pouze s výukou pořadové přípravy, kázeňského řádu, řádu vnitřní služby, zdravotní přípravy a politické výchovy. Po absolvování základního výcviku, při slavnostním nástupu praporu 12. 12. 1950 složili přísahu podle již nově platných řádů. Počátkem roku 1951 byly jednotlivé rotě PTP přemístěny do center velkých stavebních činností nově vytvořeného vojenského stavebnictví – národního podniku MORAVOSTAV Přerov. V březnu 1952 bylo velitelství 53. PTP přestěhováno z Města Libavá do kláštera v Rajhradě u Brna. Dne 1. 11. 1953 byl 53. PTP reorganizován na 2. technický pluk a většině mužstva byla odebrána klasifikace E (zůstala jen 1/5 mužstva). Dne 30. 4. 1954 byly PTP zrušeny a nahrazeny technickými jednotkami, nakonec byla zrušena i klasifikace E. Většina příslušníků PTP si s ní však odsloužila více než 26 měsíců a někteří byli na vojně až čtyři roky.

Historické a kulturní zajímavosti

Kostel sv. Anny a sv. Jakuba Většího ve Staré Vodě

Větrný mlýn ve Městě Libavá

Hraniční kámen tří panství – Něčínský potok

Hrad Hluboký – torzo základů středověkého hradu

Památník obětem druhé světové války Zákřovský Žalov

Kulturní památky místního významu (celkem 21) – například:

– kostely ve Městě Libavá, Kozlově a Slavkově

– historické hřbitovy v Kozlově a Slavkově

– zřícenina hradu Drahotuš

– most přes Odru u Barnova

Kostel Povýšení svatého Kříže ve Městě Libavá

Město Libavá

Nejvýznamnějším sídelním útvarem dnešního vojenského újezdu je Město Libavá. První zmínky o Libavě pocházejí z první poloviny 13. století (z roku 1238), městem je od roku 1301. V letech 1504 a 1546 byla Městu Libavá udělována různá privilegia – mělo například právo uspořádat dva výroční trhy, poddaní mohli odkazovat svůj majetek svým blízkým a další. Roku 1581 biskup Stanislav Pavlovský osvobodil obyvatele Libavska od všech robot. Na přelomu 16. a 17. století i pak v době bělohorské a pobělohorské trpělo město tažením vojsk. V roce 1619 se libavští občané účastnili českého odboje proti Ferdinandovi II. a své vrchnosti. Později při projednávání této rebelie bylo však uznáno, že podlehli svodům rebelským a že velmi utrpěli na svých majetcích válkou, a proto jim soud nejen protivení proti vrchnosti odpustil, ale i 8. 1. 1629 potvrdil všechny jejich výsady a udělil jim městský znak a právo pečeti červeným voskem. V libavské městské věži, která stála na Předměstí do roku 1893, se zachovaly zprávy o tom, že v 18. století na Libavsku řádila cholera a požáry, které změnilly tvář města i okolních obcí. Od roku 1850 bylo Město Libavá jako správní středisko oblasti určeno za sídlo soudního okresu, který zahrnoval 22 měst a obcí, z nichž největší bylo město Budišov nad Budišovkou. Již ve středověku byly písemně zmiňovány libavské mlýny, z řemesel zde vynikalo zejména na přelomu 17. a 18. století tkalcovství, známí byli také varhanáři Schwarzové. První zmínka o těžbě velice kvalitní břidlice na Libavsku pochází z roku 1776, kdy byl otevřen lom v Heřmánkách. Ze statistiky moravskoslezského průmyslu z roku 1880 víme, že v této lokalitě bylo přes 100 lomů a dolů. V letech 1920–1945 postupně docházelo k útlumu těžby a v 50. letech minulého století byla těžba břidlice zcela ukončena.

Věž farního kostela ve Městě Libavá

Farní kostel ve Městě Libavá

Dějiny zdejšího kostela zasvěceného památce Povýšení sv. Kříže sahají jistě dál než do roku 1505, z něhož pocházel jeho nejstarší zvon. Původní stavba však byla kvůli zchátralosti zbourána a v letech 1662 až 1666 byl postaven nový kostel, který byl po požáru v roce 1817 rekonstruován. Jeho interiér byl bohatý na řezbářské práce a dominovaly mu mohutné varhany. Kostel byl až do roku 1914 pod patronátem olomouckého arcibiskupa. V současné době je v rekonstrukci.

Farní kostel sv. Josefa v Kozlově

Kozlov

Nachází se ve veřejnosti přístupné části vojenského újezdu u silnice Potštát–Velký Újezd, ve výšce 620 m nad mořem. První písemné zprávy o Kozlově pocházejí z roku 1324, ale roku 1548 je uváděn jako pustá ves. Po třicetileté válce se zde usadili němečtí osadníci z barošovického panství. Do roku 1883 byl Kozlov osadou Velkého Újezdu. K obci patřila osada Liselsberg (Eliščiná, založená 1793) s vodním mlýnem a samota Kyjanice, kde byla parní pila. V obci se nacházela ještě další pila, družstvo Konzum (1930), záložna a spolky: hospodářský, dřevodělný a hasičský. Škola byla otevřena v roce 1789, od roku 1829 se vyučovalo v nové budově. V roce 1930 zde stálo 86 domů a žilo 526 obyvatel. V roce 1910 byla obnovena kaplička nad blízkým pramenem Odry. Farní kostel, zasvěcený sv. Josefovi, byl v Kozlově postaven v roce 1927. V letech 1950 až 1995 byl využíván jako skladové prostory a postupně chátral; 1998 až 2000 byla provedena jeho rekonstrukce.

Heroltovice

Leží u silnice Domašov nad Bystřicí–Město Libavá, podél Heroltovického potoka, ve výšce 600 m nad mořem. Založení obce je datováno rokem 1364. Zemědělské pozemky zdejšího katastru byly neúrodné a trpěly suchem, proto bylo hlavním zdrojem příjmů obyvatel dobytkařství. Obec měla větrný mlýn, elektrické družstvo (1921) i záložnu (1899). Dále zde stávala kaple sv. Izidora z roku 1730. Ve škole se vyučovalo od roku 1784, nová budova byla postavena v roce 1802. V roce 1930 zde žilo ve 43 domech 250 obyvatel. Po vzniku vojenského újezdu byly Heroltovice sice zachovány a spadají pod Město Libavá jako sídelní útvar vojenského újezdu, ale jejich původní podoba je zcela změněna.

Luboměř nad Strážnou

Nachází se ve východní části Oderských vrchů, ve výšce 570 m nad mořem. První písemné zprávy o obci pocházejí z roku 1394; 1408 je připomínán kostel Panny Marie Sněžné a fara. V kostele byl později umístěn Mariánský obraz ze zrušeného kláštera kapucínů v Prostějově, kostelní zvony pocházely z let 1500 a 1551. K obci patřily dva vodní mlýny, výroba hospodářských strojů (od 1913), pila, břidlicový lom, dva hostince a záložna. Také tu měl svůj dvůr potštátský velkostatek, který vlastnil část zdejších pozemků. V letech 1905–1906 byl v obci vydán hodnotný kalendář „Rodina a národ“ s ilustracemi A. Kašpara a J. Weniga. V roce 1930 zde stálo 100 domů, v nichž žilo 375 obyvatel.

Slavkov

Leží v jihovýchodní části vojenského újezdu u silnice z Lipníku nad Bečvou do Města Libavá, v nadmořské výšce 590 m. Poprvé se písemně připomíná roku 1447, kdy patřil ke hradu Helfštýnu. Písemné prameny z počátku 20. století uvádějí Slavkov jako zemědělskou horskou obec s místními řemesly. V obci tehdy byly dva hostince, záložna (1902) a zemědělský a včelařský spolek. Škola, která zde působila od roku 1815, shořela při požáru v roce 1862; nová školní budova byla postavena v roce 1905. Farní kostel Františka Serafínského z roku 1763 stál uprostřed hřbitova a měl dva zvony a dva oltáře. V roce 1930 v obci stálo 63 domů a žilo 309 obyvatel. Po roce 1950 Slavkov zanikl a kromě kostela a školy byla jeho původní zástavba zbořena. Jako sídelní útvar vojenského újezdu byl pak znovu obnoven v roce 1965; zdejší kostel byl později upraven na kulturní dům.

Stará Voda

Název Stará Voda se poprvé objevuje v listině Bohouše ze Zvole roku 1456. Jako poutní místo byla obec známa už v 16. století. V té době na místě dnešního kostela stála kaple sv. Anny a nedaleko od ní kostelíček sv. Jakuba. Farní kostel sv. Anny nechal postavit až kardinál Karel z Lichněštejna v letech 1681–1686. Nedaleko kostela byl rybník s několika koupelemi a posvátná studnička s kapličkou. Klášter a kolej svého rozkvětu dosáhly ve druhé polovině 19. století. Roku 1922 byly kolej i farní kostel odevzdány do prozatímní správy redemptoristům ze Svitav a pak ještě v témže roce trvale emauzským Benediktům z Prahy. Úpadkem koleje utrpěla hlavně obec. V roce 1945 kolej vyhořela a už nikdy nebyla rekonstruována. V letech 1990–1994 se uskutečnila rekonstrukce farního kostela sv. Anny. Kostel byl opět vysvěcen a od roku 1991 byla obnovena i tradice svatoanenských poutí ve Staré Vodě.

Poutní místo ve Staré Vodě – farní kostel sv. Anny (následující strana)

Zákřovský Žalov

Památník obětem druhé světové války je postaven přímo na místě tragické události, kde bylo 20. 4. 1945 německými okupanty za živa upáleno 19 ztýraných českých mužů a hochů ze Zákřova a pěti okolních obcí.

Odra u Barnova

Bílý kámen

Bílý kámen je skalisko v lesním masivu pod výšinou Strážná v jihozápadní části újezdu a ojedinělým místem dalekého rozhledu z hradby Oderských vrchů po Hané. Při dobré viditelnosti z něj je vidět i hladina 40 km vzdálené Plumlovské přehrady. Podle pověsti zde měl v pradávných časech schůzku čert s varhošským ševcem, který mu podepsal úpis na duši za pomoc z bída. Ševcova žena však čerta obelstila. V noci před vypršením lhůty s mužem kámen nabílili a čert pak marně hledal černý kámen uvedený v úpise, po odbytí hodin na jestřabském kostele se musel své oběti vzdát. Od té doby se traduje bílení tohoto kamene. Od roku 1994 je také každoročně pořádána cykloturistická akce *Bílý kámen*.

VOJENSKÉ VYUŽITÍ

Hlavní možnosti vojenského využití újezdu

polní výcvik jednotek a útvarů AČR, účelová vyvedení k plnění taktických cvičení, taktických cvičení s bojovou střelbou, společných a součinnostních cvičení

výcvik letectva spojený s nácivkem ostré střelby na pozemní cíle

výcvik v překonávání vodních překážek

výcvik specializovaných jednotek AČR a Policie ČR

výcvik pyrotechnických odborností

výcvik záchranných praporů

výcvik jednotek pasivních sledovacích systémů a elektronického boje

plnění úkolů výzkumné a zkušební činnosti

výcvik aktivních záloh

plnění úkolů bojového stmelení rozvinovaných a vytvářených útvarů

výcvik Britského výcvikového týmu (BMATT CEE)

výcvik složek Integrovaného záchranného systému

komerční využití jednotkami NATO

Součinnostní střelnice Velká Střelná

Výcviková, ubytovací a logistická zařízení

Výcviková zařízení

Pěchotní střelnice Loučka

Pěchotní střelnice Daskabát

Střelnice bojových vozidel Přáslavice

Součinnostní střelnice Velká Střelná

Střelnice bojových vozidel Smilov a bojová dráha Smilov

Dělostřelecká střelnice Čermná

Pěchotní střelnice Smilov

Pokusná dělostřelecká (balistická) střelnice Smilov

Cvičiště řízení bojových vozidel a řidičské cvičiště Anenský vrch

Vodní cvičiště Čermná

Vodní a ženíjní cvičiště Barnov

Cvičiště s ostrou municí (stálé trhačí jámy: Anenský vrch, Čepka, Čermná, U panenky Marie)

Taktické směry a cvičiště (Anenský vrch, Kostelní vrch, Rudoltovice, Nové Oldřůvky, Křížová, Oderský vrch, Kamenica, Čepka, Mastník, Smilov, Brána Nepřívaz, Strážisko, Varhošť, Nová Ves, Slepíčí vrch, Letiště, Šibeniční vrch /přesun TC/, spojovací a průzkumné cvičiště Slavkov, režimové cvičiště Božkov, cvičiště boj o osadu)

Tankové cesty

Ubytovací zařízení

Srubový tábor Smilov

Ubytovna Barnov

Ubytovna v objektu střelnice bojových vozidel Přáslavice

Ubytovna Bores

Ubytovna „Berounská“ ve Městě Libavá

Další logistická zařízení

Posádkový dům armády Město Libavá

Vrtulníkové letiště Bores a přistávací plochy

Vojenské vlečky Velká Bystřice a Domašov nad Bystřicí

Školicí a výcvikové zařízení Jívová

Školicí a výcvikové zařízení Hadinka

Vykládací stanice a osy přesunů do VVP

Vodárny a čistírny odpadních vod

Posádková ošetřovna Libavá

Vojenská hasičská jednotka Město Libavá a Přáslavice

Posádková ubytovna Město Libavá

Provozní středisko 0736 Město Libavá a Kozlov

Pěchotní střelnice Loučka

Je určena pro cvičení střelby z ručních zbraní (pistole, samopal a kulomet do ráže 7,62 mm). Rozprostírá se na ploše asi 400 x 100 m. Ovládací prvky terčových situací jsou instalovány v řídicí věži. Střelnice má pouze jeden úsek palebných postavení pro ruční zbraně a zhruba 20 m od tohoto palebného úseku se nachází úsek palebných postavení pro pistole. Technická budova střelnice je vybavena pevným telefonním spojením.

Pěchotní střelnice Daskabát

Slouží k provádění cvičení střelby z ručních zbraní (pistole, samopal, kulomet, odstřelovačská puška a ruční protitankové zbraně). Rozprostírá se na ploše asi 600 x 600 m. Ovládací prvky terčových polí jsou umístěny na čtyřech řídicích věžích. Střelnice má dva palebné úseky pro ruční zbraně, dva palebné úseky pro pistole a jeden palebný úsek pro ruční protitankové zbraně.

Střelnice bojových vozidel Práslavice

Umožňuje veškeré střelby ze zbraní bojových vozidel (tankový kanon D 81, 7,62mm tankový kulomet, 12,7mm kulomet, 14,5mm kulomet), dále slouží jako palebné postavení pro zbraně (kanon 2A42, kanon vzor 71, kanonová houfnice ShKH vzor 77) a pro střelby z raketometu. Lze ji použít i pro nepřímou palbu s dopadovou plochou na Čermné a ke zkušebním střelbám nově vyvíjené munice nebo zbraní. Střelnice se rozprostírá na ploše zhruba 2 000 x 600 m. Ovládací prvky jsou instalovány na řídicí věži. Na věž je zavedeno také pevné telefonní spojení.

Součinnostní střelnice Velká Střelná

Je určena k provádění bojových ostrých střelby mechanizovaných družstev a čet nebo tankových čet, taktických cvičení s ostrou střelbou rotních taktických uskupení do velikosti praporu za podpory podpůrných prostředků, včetně letectva, a taktických cvičení bez ostrých střelby. Mohou se zde používat všechny zbraně zavedené v AČR. Střelnice se rozprostírá na ploše zhruba 2 500 x 1 000 m. Pozorovací a řídicí bunkr prošel rekonstrukcí. Řídicí bunkr i věž jsou vybaveny pevným telefonním spojením.

Střelnice bojových vozidel Smilov

Slouží k výcviku střelb mechanizovaných vojsk z lafetovaných zbraní bojových vozidel (7,62mm kulomet, 12,7mm kulomet, 14,5mm kulomet, kanon vzor 71). Rozprostírá se na ploše zhruba 1 200 x 400 m a její řídicí věž je vybavena pevným telefonním spojením.

Bojová dráha Smilov

Je součástí střelnice bojových vozidel Smilov a je určena pro výcvik vojáků všech druhů vojsk k získání fyzické kondice, prostorové orientace a k odstranění psychických zábran při překonávání různých překážek. Bojová dráha je dlouhá 350 m a z bezpečnostních důvodů lze výcvik na tomto zařízení provádět pouze v letním období.

Pěchotní střelnice Smilov

Slouží k provádění cvičení střelb z ručních zbraní (pistole, samopal, kulomet a odstřelovačská puška). Střelnice je elektrifikovaná, její součástí je řídicí budova s ovládacími prvky a s pevným telefonním spojením. Palebný úsek je umístěn pod přístřeškem a má kapacitu deset palebných postavení.

Bojová dráha Smilov

Pokusná dělostřelecká střelnice Libavá (Smilov)

Je specializované zařízení, které provádí zkušební činnost – zkoušky munice, zbraní a dalšího vojenského materiálu – pro potřeby Armády České republiky. Spravuje ji a jejím nadřízeným stupněm je Ústřední muniční základna Týniště nad Orlicí. Zařízení má vybudovanou balistickou střelnici s palebnými postaveními pro ruční zbraně, zbraně do ráže 30 mm, bojová vozidla pěchoty a letecké palubní zbraně i vlastní temperační komoru k temperování munice. Na střelnici lze provádět nejen zkoušky ženijní munice až do 500 kg trinitrotoluenu nebo přímou a nepřímou střelbu z veškeré současné dělostřelecké techniky, ale i meteorologické monitorování povětrnostních podmínek pro libovolné vrstvy atmosféry.

Cvičiště řízení bojových vozidel a řídicí cvičiště Anenský vrch

Slouží k výcviku řidičů pásové techniky a k výcviku v nakládání a vykládání techniky na přepravní prostředky. V řídicí věži se nachází učebna a sociální zařízení.

Vodní cvičiště Čermná a Barnov

Umožňují výcvik mechanizovaných a tankových jednotek v řízení bojových vozidel jízdou pod vodou, v plavbě obrněných transportérů a tanků nebo v nakládání a vykládání techniky na přepravní prostředky a přepravování přes vodní plochu, dále se zde provádějí taktická cvičení s překonáváním vodní plochy nebo výcvik záchranných a vyprošťovacích skupin.

Vodní cvičiště Čermná

Ženíjní cvičiště Barnov

Umožňuje výcvik ženijních a záchranných specialistů. Součástí vodního a ženíjního cvičiště Barnov je také ubytovna.

Ženíjní cvičiště s ostrou municí Anenský vrch, Čepka, Čermná a U panenky Marie

Jsou určena k ničení různých druhů munice. Cvičiště Anenský vrch, Čepka a U panenky Marie slouží zároveň i k výcviku ženijních a pyrotechnických specialistů. Na Anenském vrchu se také nachází házeliště ostrých (ručních) granátů, kde je možné provádět výcvik v házení granátů. Součástí cvičišť jsou pouze bunkry pro cvičící.

Tankové cesty

Slouží k přesunům pásové techniky po vojenském výcvikovém prostoru a z vojenských vleček, případně je lze využít i k vlastnímu výcviku jízd techniky.

Taktické směry a cvičiště

Slouží k výcviku taktických cvičení a vyvedení jednotek na odborná taktická cvičení s možností využití imitačního materiálu dle upřesnění správce zařízení.

Ženíjní cvičiště Čepka

Srubový tábor Smilov

Slouží k ubytování vyvedených jednotek v letním období. Jeho kapacita je 350 lůžek; vojska jsou ubytována v dřevěných srubech vybavených postelemi a úložnými skříněmi. V areálu tábora se nachází technická budova, sušárna a stanoviště dozorců; je sem také zavedena pevná telefonní linka. Ubytované jednotky si musí v táboře zorganizovat dozorců a strážní službu a zajistit kontejnery na odpad, ekologické WC i další sanitární prostředky na zabezpečení vhodných hygienických podmínek.

Ubytovna Barnov

Je součástí stejnojmenného vodního a ženíjního cvičiště a je určena k ubytování jednotek, které zde provádějí výcvik. Má kapacitu 35 lůžek a je vybavena pevným telefonním spojením.

Ubytovna v objektu střelnice bojových vozidel Přáslavice

Slouží k ubytování vojsk cvičících na tomto zařízení. Má kapacitu 60 lůžek a je do ní zavedeno pevné telefonní spojení.

Ubytovna Bores

Je určena k ubytování štábů cvičících vojsk. Objekt má ubytovací kapacitu 48 míst a je vybaven pevným telefonním spojením.

Ubytovna „Berounská“ ve Městě Libavá

Slouží k ubytování zahraničních i českých jednotek, které jsou ve vojenském výcvikovém prostoru na cvičení. Ubytovna má kapacitu 388 lůžek a je vybavena pevným telefonním spojením.

Školící a výcvikové zařízení Jívová

Slouží pro školení vojáků z povolání a občanských zaměstnanců, v letní sezoně i k jejich rekreaci. Jedná se o zařízení Velitelství společných sil Olomouc, jehož ubytovací kapacita je 50 lůžek, má vlastní kuchyni s jídelnou k zabezpečení stravování ubytovaných i pevné telefonní spojení. V areálu zařízení je také otevřený bazén a hřiště na míčové hry.

Školící a výcvikové zařízení Hadinka

Je určeno pro školení vojáků z povolání a občanských zaměstnanců, v letní sezoně také k rekreaci. Jedná se o zařízení Záchraného praporu Olomouc, jehož ubytovací kapacita je 50 lůžek, má vlastní kuchyni, která zajistí stravování ubytovaných, a je vybaveno i pevným telefonním spojením.

Posádkový dům armády Město Libavá

Začal pracovat v lednu roku 1990 a od té doby se zde datuje i otevření vojenské knihovny. V letech 1991–1994 bylo v posádkovém domě provozováno také vojenské kino. V současné době zde funguje knihovna, videostředisko, víceúčelový sál s 240 místy a možností videoprojekce i společenská místnost pro 40 osob.

Srubový tábor Smilov

Ubytovna Barnov

Ubytovna Bores

Ubytovna „Berounská“

Školící a výcvikové zařízení Jívová

Posádkový dům armády Město Libavá

VLS ČR

Státní podnik
Vojenské lesy a statky
České republiky

Vojenské lesy a statky České republiky, státní podnik (dále jen VLS ČR), je účelová organizace založená *Zakládací listinou Ministerstva obrany ČR*, která hospodáří s majetkem státu v působnosti resortu obrany v oblastech lesnictví, zemědělství, dřevařství a jim přidružených výrob a služeb. Jejich činnost je zaměřena především na udržování ekologické a biologické rovnováhy na pozemcích určených pro obranu státu.

První zmínky o hospodářském využití vojenských výcvikových prostorů pocházejí už z období rakousko-uherské monarchie, kdy bylo v roce 1905 založeno u Milovic ve Středních Čechách vojenské cvičiště. Za první Československé republiky (1918–1939) byly vojenské výcvikové prostory rozšiřovány a kromě již zmíněných Milovic vznikaly další jak v Čechách (Brdy), tak na Moravě (Dědice) i Slovensku (Malacky, Kamenica nad Cirochou). Aby bylo zajištěno jejich hospodářské využití, byla založena státní organizace *Vojenské lesní podniky*. K největšímu rozvoji Vojenských lesních podniků došlo po druhé světové válce v letech 1946–1953, kdy bylo postupně ustanoveno dvanáct vojenských újezdů a výcvikových prostorů, které fakticky v nezměněném rozsahu přetrvaly až do devadesátých let minulého století. Více než 40 let v nich působily jednotlivé organizační

složky Vojenských lesních podniků. Po roce 1989 se uskutečnila největší organizační změna v souvislosti s rozdělením České a Slovenské Federativní Republiky, kdy vznikly *státní podnik Vojenské lesy a statky České republiky* a *státní podnik Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky* a byly zrušeny některé vojenské újezdy.

V současné době VLS ČR obhospodařují zhruba 142 500 ha ploch. Jejich řídicí složkou je ředitelství státního podniku se sídlem v Praze, které řídí činnost šesti divizí: Hořovice (vojenský újezd Brdy), Horní Planá (vojenský újezd Boletice), Karlovy Vary (vojenský újezd Hradiště), Plumlov (vojenský újezd Březina), Lipník nad Bečvou (vojenský újezd Libavá) a Mimoň (hospodaří v bývalých vojenských prostorech Ralsko a Mladá).

Sídlo: Pod Juliskou 5
160 64 Praha 6
IČ/DIČ: 00000205/CZ00000205
Telefon: +420 220 405 111
Fax: +420 220 310 921
E-mail: info@vls.cz
URL: <http://www.vls.cz>

Plochy obhospodařované VLS ČR

Lesní pozemky	125 210 ha
Zemědělská půda	6 360 ha
Vodní plochy	770 ha
Ostatní plochy	8 060 ha
Zastavěné plochy	100 ha
Druhově nezařazené pozemky	2 000 ha
Celkem	142 500 ha

Hlavní odvětví činnosti Vojenských lesů a statků České republiky

Lesnictví

VLS ČR hospodaří na zhruba 125 000 ha lesní půdy s velmi rozmanitou skladbou dřevin (jehličnany tvoří 80% dřevinné skladby, z toho smrk 75%). Cílem VLS ČR je přírodě blízké hospodaření s plným využitím daných přírodních podmínek a zajištění vyváženého plnění všech funkcí lesa. Při své činnosti v oblasti lesního hospodářství se řídí stejnými zákonnými normami jako jiné subjekty lesního hospodářství České republiky – tedy zejména lesním zákonem. Roční těžba dřeva se pohybuje mezi 750 000 až 850 000 m³ dřevní hmoty. Obnova lesa (přirozená i umělá) představuje ročně asi 1 000 až 1 200 ha. VLS ČR jsou také účastníky regionální certifikace lesů systémem PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes – Program pro podporu certifikací lesa) a všechny jejich lesní hospodářské celky jsou držiteli osvědčení o účasti v regionální certifikaci lesů.

Zemědělství

Zemědělská výroba VLS ČR je zaměřena zejména na chov skotu bez tržní produkce mléka a na údržbu trvalých travních porostů. Doplnková je v omezeném rozsahu produkce mléka a výroba obnovitelných zdrojů energie. Celková výměra půdy využívaná VLS ČR k zemědělské výrobě dosahuje téměř 5 300 ha – z toho orná půda zaujímá pouze 254 ha, zbytek výměry tvoří trvalé travní porosty. Zemědělská půda se navíc nachází v méně příznivých oblastech (LFA). Zemědělskou výrobu VLS ČR zabezpečuje výrobně-technický úsek ředitelství státního podniku prostřednictvím útvaru zemědělské výroby a jemu podřízených zemědělských správ Květušín, Bražec a Heroltovice. Převážná část zemědělské výroby VLS ČR je zapojena do systému ekologického zemědělství (má certifikát na bioprodukty).

Obchod se dřívím

VLS ČR prodávají ročně asi 800 000 m³ dřeva, které pochází především z lesů ve vojenských újezdech, jež obhospodařují. Prodej se uskutečňuje ve dvou úrovních: obchodní útvary jednotlivých divizí dřevo prodávají regionálním odběratelům a obchodní oddělení výrobně-technického úseku ředitelství státního podniku VLS ČR zajišťuje jeho prodej tuzemským velkoodběratelům a do zahraničí, zejména do Rakouska a Německa.

Myslivost a rybářství

VLS ČR myslivecky obhospodařují přes 181 000 ha honebních pozemků. Základním cílem jejich mysliveckého hospodaření ve všech honitbách je dosažení ekologické a biologické vyváženosti především ve vztahu k lesnímu hospodaření. Honitby nejsou pronajímány, výkon práva myslivosti na honebních pozemcích a redukční odstřel na pozemcích nehonebních vykonávají VLS ČR ve své působnosti a na vlastní účet.

Rybářství VLS ČR je zaměřeno na využití vodních ploch, které jsou majetkem státu v působnosti Ministerstva obrany ČR. Větší část těchto vodních ploch (například rybník Olšina u divize Horní Planá nebo Dolejší a Hořejší padrfský rybník u divize Hořovice) je využívána jako hospodářské rybníky se zaměřením na produkci tržních a násadových ryb – tj. k chovu kaprů a dalších býložravých ryb, v menší míře i pstruhů a dravých ryb. Zbylá část vodních ploch je využívána ke sportovnímu rybolovu.

Stavební výroba

Stavební práce jsou řízeny útvarem stavební výroby ředitelství státního podniku VLS ČR a prakticky realizovány zejména stavební správou Lipník nad Bečvou. Výrobní kapacity stavební správy Lipník nad Bečvou jsou určeny především k provádění stavebních akcí ve prospěch Armády České republiky ve vojenských újezdech (zejména Libavá a Březina) a pro potřeby ostatních divizí VLS ČR. Výjimečně je možné její volné kapacity nabídnout i cizím zákazníkům. Práce stavební správy Lipník nad Bečvou jsou zaměřeny zejména na výstavbu, opravy, modernizaci a údržbu bytových, občanských nebo inženýrských staveb. U divizí VLS ČR, které hospodaří ve vojenských újezdech, jsou prováděny jednoduché stavby a demolicie nebo asanační a rekultivační práce – tj. veškeré zemní práce, mechanické i chemické odstraňování nevhodných porostů (stromů, keřů), asanace vodotečí, propustků, odvodňovacích příkopů a rýh, zimní i letní údržba komunikací apod.

Ostraha vojenských objektů a zařízení

Touto činností se rozumí ostraha vojenských objektů a zařízení před neoprávněným vstupem cizích osob s cílem zamezit páchání škod na majetku AČR a zabezpečit prostor objektů nebo zařízení v případě dalších mimořádných a krizových situací. Tyto služby zajišťuje výrobně-technický úsek ředitelství státního podniku prostřednictvím útvaru strážní služby a jemu podřízených organizačních jednotek.

Správa drobných vodních toků

K praktické realizaci úkolů vyplývajících z provádění správy drobných vodních toků na území vojenských újezdů byla mezi Ministerstvem obrany ČR a VLS ČR uzavřena smlouva o poskytování služeb, v níž se VLS ČR zavázaly, že budou spravovat všechny drobné vodní toky na území vojenských újezdů Hradiště, Brdy, Boletice, Březina a Libavá. VLS ČR tyto vodní toky spravují bez ohledu na to, zda s nimi má právo hospodařit Ministerstvo obrany ČR nebo VLS ČR, ale v rozsahu práv a povinností stanovených zákonem o vodách, jeho prováděcích předpisů a na základě závazných pokynů Ministerstva obrany ČR, jakožto správce drobných vodních toků na území vojenských újezdů.

Ochrana přírody a krajiny

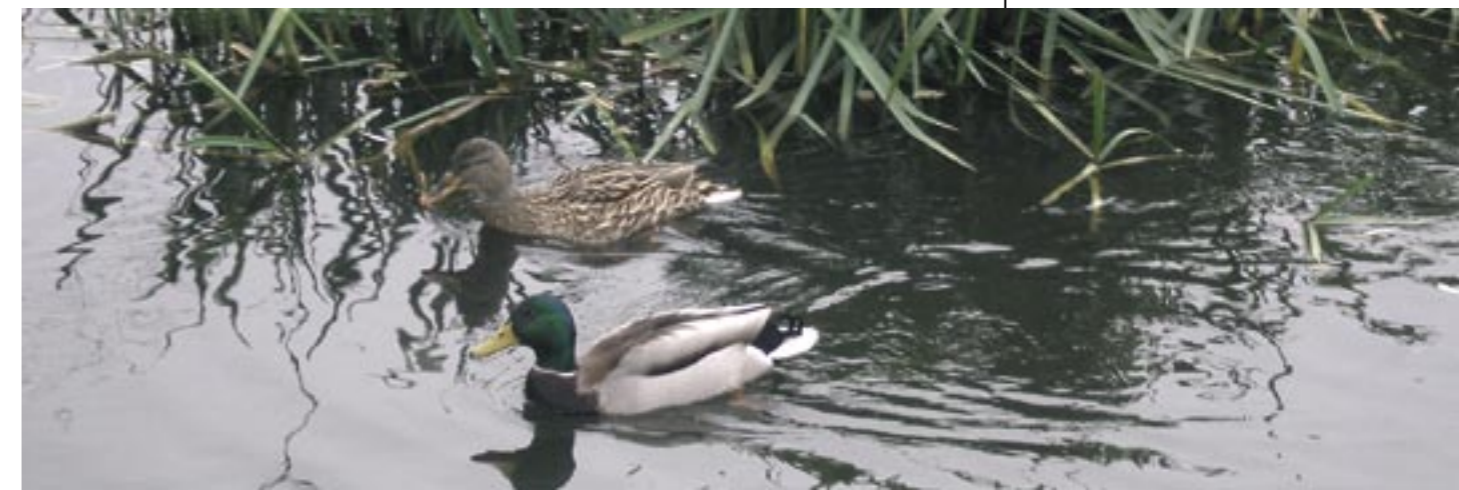
Je zaměřena na udržování ekologické a biologické rovnováhy, a to zejména na objektech určených pro obranu státu, což nejsou jenom vojenské újezdy, ale i menší cvičiště, muniční sklady a další objekty různého stupně utajení. Hospodaření v lesích se řídí stejnými právními normami jako u ostatních správců lesních majetků, jen podmínky obhospodařování jsou složitější. Lesní porosty zde mají především ochranou funkci kolem speciálních ploch určených k výcviku armád, aby nedošlo k ohrožení veřejnosti, nebo slouží jako kryt vojenským zařízením podléhajícím určitému stupni utajení. Z toho pak vyplývají především omezení vstupu pro veřejnost. I přes intenzivní výcvik vojsk je poškození životního prostředí jen malé a omezené na nejbližší okolí. A právě díky dlouhodobému vyloučení přístupu veřejnosti jsou tato území velmi cenná a vyskytuje se na nich značné množství zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Je zde proto vyhlášeno velké množství zvláště chráněných území podle zákona číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Hořeček český

Kachna divoká

Výlov rybníků je vždy namáhavou, ale radostnou událostí

Těžbě dřeva ve vojenských újezdech předchází dlouholetá starost o les

Jmelí bílé

Zemědělsky obhospodařovaná půda ve vojenském újezdu Hradiště

Stáda muflonů lze spatřit v oborách Židlov a Velký Dub na území bývalých vojenských prostorů

Pasoucí se krávy v okolí Slavkova ve vojenském újezdu Libavá

Vraní oko čtyřlísté

Z velkoplošných zvláště chráněných území (ZCHÚ) zasahují na pozemky VLS ČR tři chráněné krajinné oblasti (CHKO) – CHKO Šumava u divize Horní Planá, která zasahuje 14 504 ha do lesních hospodářských celků (LHC) Arnoštov, Horní Planá, Bližší Lhota a okrajově i do Chvalšín, CHKO Křivoklátsko, která zasahuje 1 707 ha do LHC Nouzov u divize Hořovice, a CHKO České středohoří, která zasahuje 50 ha do odloučené části Červený Újezd LHC Břehyně u divize Mimoň. Dále zasahuje na pozemky VLS ČR 33 maloplošných ZCHÚ, z toho dvě národní přírodní rezervace (NPR) – NPR Úhošť a NPR Břehyně-Pecopala, tři národní přírodní památky (NPP) – NPP Blanice, NPP Skalky skřítků a NPP SWAMP, osm přírodních rezervací (PR) a dvacet přírodních památek (PP). Celkem je tedy u VLS ČR vyhlášeno 36 ZCHÚ. Dále se u VLS ČR nachází značné množství významných krajinných prvků, přechodně chráněných oblastí, památných stromů a kulturních památek.

Chráněná území na pozemcích VLS ČR

Divize VLS ČR	LHC	CHKO	NPR	NPP	PR	PP	PO	Sa CHÚ divize
Hořovice	7	1				3	1	5
Horní Planá	6	1		1		4	2	8
Karlovy Vary	3		1	1		3	1	6
Mimoň	5	1	1	1	3	8	1	15
Plumlov	5				2			2
Lipník nad Bečvou	7				3	2	1	6
Sa kategorie CHÚ	33	3	2	3	8	20	6	Sa CHÚ 42

Legenda

- CHKO – chráněná krajinná oblast
- CHÚ – chráněné území
- LHC – lesní hospodářský celek
- NPP – národní přírodní památka
- NPR – národní přírodní rezervace
- PO – ptačí oblast
- PP – přírodní památka
- PR – přírodní rezervace
- Sa CHÚ – součet chráněných území

Národní přírodní památka SWAMP

Vemeník dvoulistý

Suchopýr pochvatý

Mokryš střídavolistý

Od roku 2000 probíhalo na území České republiky mapování biotopů v souladu se směrnicí Evropských společenství číslo 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (tzv. *směrnice o stanovištích*) ze dne 21. 5. 1992. Na jeho základě byl 8. 2. 2005 v Bruselu Evropské komisi předán národní seznam 864 evropsky významných lokalit (EVL), který vyšel ve Sbírce zákonů jako nařízení vlády (NV) ČR číslo 132/2005 Sb. ze dne 15. 4. 2005. VLS ČR se týká 26 těchto lokalit (jejich výčet je uveden v tabulce na straně 265).

Ocún jesenní

Sněžěnka podsněžník

Užovka obojková

Hlaváček jarní

Hořec hořepník

Ježek

Lýkovec jedovatý

Slučka malá

Evropsky významné lokality na pozemcích VLS ČR

Název lokality	Příloha NV číslo	Kód plochy	Divize	Vojenský újezd	Ochrana	Výměra (ha)
Klabava	218	CZ0323512	Hořovice	Brdy	vranka obecná	2,3534
Ledný potok	58	CZ0213814	Hořovice	Brdy	vranka obecná	1,6149
Hrachoviště	33	CZ0213787	Hořovice	Brdy	kuňka žlutobřichá	62,8290
Felbabka	26	CZ0213783	Hořovice	Brdy	kuňka žlutobřichá	11,3754
Padrský potok	74	CZ0213052	Hořovice	Brdy	rak kamenáč	45,1287
Octárna	71	CZ0213818	Hořovice	Brdy	mihule potoční	15,0656
Ohrazenický potok	72	CZ0213050	Hořovice	Brdy	mihule potoční	1,6229
Obecnický potok	70	CZ0213817	Hořovice	Brdy	mihule potoční	1,1052
Smečno	95	CZ0213072	Hořovice		páchník hnědý	70,1981
Červené dolíky	18	CZ0212002	Hořovice		střevíčník pantoflíček	2,1671
Meženský potok	223	CZ0323156	Hořovice	Brdy	rak kamenáč	1,0379
Šumava	186	CZ0314024	Horní Planá		stanoviště, druhy	171 958,7133
Polná	171	CZ0312045	Horní Planá	Boletice	hořeček český	0,6404
Boletice	133	CZ0314123	Horní Planá	Boletice	stanoviště, druhy	20 348,7324
Doupovské hory	302	CZ0424125	Karlovy Vary		stanoviště, druhy	12 584,7146
Hradiště	257	CZ0414127	Karlovy Vary	Hradiště	stanoviště, druhy	33 159,0685
Slatinné vrchy	381	CZ0513255	Mimoň		tesařík alpský	138,4586
Velký a Malý Bezděz	389	CZ0513243	Mimoň		tesařík alpský	73,6926
Horní Ploučnice	357	CZ0513506	Mimoň		druhy	837,3537
Jestřebsko-Dokesko	360	CZ0514042	Mimoň		stanoviště, druhy	6 950,3716
Mariánský rybník	369	CZ0513245	Mimoň		vážka jasnoskvrnná	2,7449
Milovice-Mladá	66	CZ0214006	Mimoň		stanoviště	1 244,1100
Údolí Oslavy a Chvojnice	523	CZ0614131	Plumlov		druhy	2 183,5375
Libavá	725	CZ0714134	Lipník nad Bečvou	Libavá	stanoviště, druhy	11 376,1054
Velká Střelná – štolý	758	CZ0713526	Lipník nad Bečvou		netopýr brvitý a velký	0,0398
Údolí Bystřice u Hluboček	755	CZ0713825	Lipník nad Bečvou		přástevník kostivalový	8,0120

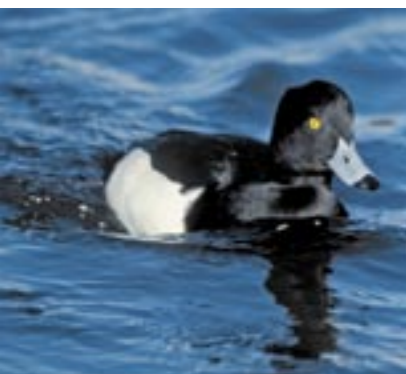
Na základě směrnice Evropských společenství číslo 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků (tzv. *směrnice o ptácích*) ze dne 2. 4. 1979 bylo pro ptáčích druhy uvedené v přílohách I. a II. této směrnice vyhlášeno nařízením vlády ČR celkem 38 *ptačích oblastí* (PO). Z nich se VLS ČR týká šest ptačích oblastí: ve vojenských újezdech jsou to Doupovské hory, Boletice a Libavá, dále převážná část PO Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady a jen částečně PO Šumava a PO Křivoklátsko.

Ptačí oblasti na pozemcích VLS ČR

Ptačí oblast	NV číslo	Divize	Výměra u VLS ČR
Doupovské hory	688/2004 Sb.	Karlovy Vary	19 154 ha
Libavá	533/2004 Sb.	Lipník n. Bečvou	20 026 ha
Boletice	19/2005 Sb.	Horní Planá	15 726 ha
Šumava	681/2004 Sb.	Horní Planá	836 ha
Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady	598/2004 Sb.	Mimoň	7 540 ha
Křivoklátsko	684/2004 Sb.	Hořovice	461 ha

Pro své přírodní podmínky, které tvoří z Brd (divize Hořovice), Šumavy (divize Horní Planá) a Severočeské křídly (divize Mimoň) významné přirozené akumulace povrchových a podzemních vod, byly tyto oblasti již v roce 1978 a 1979 vyhlášeny nařízením vlády ČR jako *chráněné oblasti přirozené akumulace vod* (CHOPAV).

Rybák dlouhoocasý
Polák chocholatý (dole)

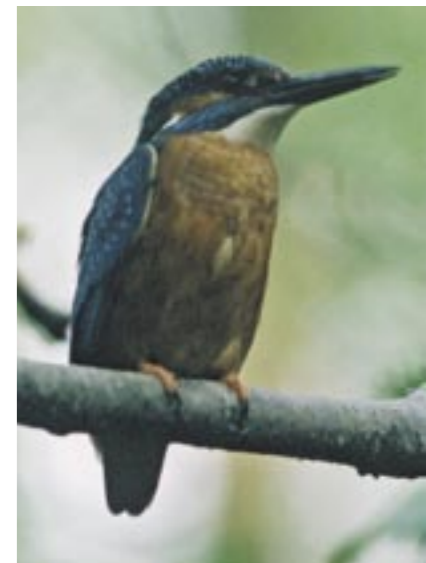
Labutí rodinka

Na pozemcích, kde hospodaří VLS ČR, jsou také vyhlášeny dvě *biosférické rezervace* (BR) – Šumava a Křivoklátsko. Biosférické rezervace jsou vyhlášeny na základě žádosti jednotlivých států Mezinárodní koordinací radou Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) v rámci programu Člověk a biosféra (Man and the Biosphere – MAB).

Ředitel státního podniku Vojenské lesy a statky České republiky vyhlásil rovněž program „Významné stromy VLS ČR“, který je zaměřený na vyhledávání a evidenci stromů historicky pamětihodných, krajinařsky hodnotných, druhově výjimečných, tvarově pozoruhodných či výjimečných svými rozměry, a to na pozemcích, k nimž mají VLS ČR právo hospodařit. Program má sloužit především k propagaci péče o významné a cenné prvky přírody u VLS ČR a k lesnické osvětě.

V lesích, k nimž mají VLS ČR právo hospodaření, vykonává státní správu Vojenský lesní úřad Praha, Ministerstvo zemědělství České republiky (MZe ČR) je ústředním orgánem státní správy lesů a Ministerstvo životního prostředí České republiky (MŽP ČR) vykonává vrchní státní dozor v lesích. MŽP ČR je také orgánem ochrany přírody na pozemcích nacházejících se mimo vojenské újezdy. Ve vojenských újezdech jsou kompetentními orgány ochrany přírody újezdní úřady nebo Ministerstvo obrany ČR.

Ledňáček říční

VLS ČR jsou držiteli těchto významných certifikátů

Osvědčení o účasti v certifikaci lesů systémem PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes – Program pro podporu certifikací lesa)

CFCS 1004-1:2002 – systém ověřování spotřebitelského řetězce dřeva C-o-C (Chain of Custody)

ČSN EN ISO 9001:2001 – systém managementu jakosti (Quality Management System – QMS)

ČSN EN ISO 14001:2005 – environmentální manažerský systém (Environmental Management System – EMS)

OHSAS 18001:1999 – manažerský systém BOZP a PO (Safety Management System – SMS)

Divize Hořovice (vojenský újezd Brdy)

Divize Hořovice zahrnuje především území Brd (Brdské vrchoviny). Kromě lesních hospodářských celků Jince, Obecnice, Nepomuk, Mirošov a Strašice, které se nacházejí na území vojenského újezdu Brdy, hospodaří ještě na odloučených celcích Nouzov a Háje. Z výměry vojenského újezdu obhospodařuje 22 792 ha převážně lesních pozemků (22 164 ha).

Na území vojenského újezdu Brdy nejsou vyhlášena žádná chráněná území, jsou zde však navrženy **evropsky významné lokality Klabava, Ledný potok, Hrachoviště, Felbabka, Padršíský potok, Octárna, Ohrazenický potok, Obecnický potok a Mešenský potok** (viz tabulka na straně 265).

Mimo území vojenského újezdu Brdy jsou na pozemcích VLS ČR – divize Hořovice navrženy **evropsky významné lokality Smečno a Červené dolíky** (viz tabulka na straně 265) a vyhlášena tato chráněná území:

- **Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko** – ochrana všech hodnot krajiny, jejich vzhledu a jejich typických znaků i přírodních zdrojů
- **Přírodní památka Pod starým hradem** – paleontologické naleziště trilobitů barrand. ordoviku
- **Přírodní památka Ostrov u Jedomělic** – významné naleziště třemdavy bílé
- **Přírodní památka Ve Šperkotně** – vlhkostní lokalita s výskytem kapradiny jazyk hadí
- **Ptačí oblast Křivoklátsko** – dotýká se pouze části lesního hospodářského celku Nouzov a předmětem ochrany jsou zde populace včelojeda lesního, výra velkého, kulíška nejmenšího, ledňáčka říčního, žluny šedé, strakapouda prostředního, lejska malého a lejska bělokrkého a jejich biotopy

Sídlo: Vrbovská 30
268 80 Hořovice
Telefon: +420 311 545 211
Fax: +420 311 545 254
E-mail: horovice@vls.cz

Lovecká chata

Chráněná území u divize Hořovice

Název CHÚ	Evidenční číslo	Kategorie CHÚ	Výměra	Vyhlášení	LHC
Křivoklátsko	—	CHKO	1 707,00	1978	Nouzov
Pod starým hradem	562	PP	0,93	1972	Háje
Ostrov u Jedomělic	1022	PP	0,75	1986	Nouzov
Ve Šperkotně	1023	PP	0,43	1986	Nouzov
Křivoklátsko	684/2004	PO	461,00	2004	Nouzov

Legenda

- CHKO – chráněná krajinná oblast
- CHÚ – chráněné území
- LHC – lesní hospodářský celek
- PO – ptačí oblast
- PP – přírodní památka

Jeden z trilobitů nalezených v Brdech

Krajina v okolí Dolejšího padršíského rybníka

Divize Horní Planá (vojenský újezd Boletice)

Divize Horní Planá hospodaří na pozemcích o výměře 20 458 ha, které se nacházejí převážně v jihozápadní části Šumavy na území vojenského újezdu Boletice (15 881 ha). Kromě toho obhospodařuje ještě lesní hospodářský celek Bližší Lhota a odloučené úseky Kramata (Vimperk), Homole (České Budějovice) a Dražice (Bechyně). Na území újezdu hospodaří lesní správy Arnoštov, Horní Planá a Chvalšiny, mimo vojenský újezd lesní správa Nová Pec. Zemědělství vykonává zemědělská správa Květušín řízená útvarem zemědělské výroby ředitelství státního podniku VLS ČR.

Na území vojenského újezdu Boletice jsou navrženy **evropsky významné lokality Boletice a Polná** (viz tabulka na straně 265) a vyhlášena tato chráněná území:

- **Chráněná krajinná oblast Šumava** – jejím cílem je ochrana všech hodnot krajiny Šumavy a jejího předhůří
  - **Ptačí oblast Boletice** – předmětem ochrany jsou zde populace chřástala polního, kulíška nejmenšího, jeřábka lesního, datlíka tříprstého, skřivana lesního a jejich biotopy
- Na pozemcích VLS ČR – divize Horní Planá nacházejících se mimo území vojenského újezdu Boletice byla navržena **evropsky významná lokalita Šumava** (viz tabulka na straně 265) a vyhlášena tato chráněná území:
- **Národní přírodní památka Blanice** – rozsáhlé území luk, rašelinišť a lesů v povodí Blanice s evropsky významnou lokalitou perlorodky říční
  - **Přírodní památka Házlův kříž** – komplex vlhkých luk, pastvin a rašelinišť
  - **Přírodní památka Pestřice** – prameniště a na něj navazující vlhké louky a rašeliniště
  - **Přírodní památka Račinské prameniště** – pramenná oblast s pastvinnými lučními společenstvy
  - **Přírodní památka Vlášnický potok** – významná lokalita pérovníku pštrosího
  - **Ptačí oblast Šumava** – dotýká se pouze části lesního hospodářského celku Bližší Lhota a předmětem ochrany jsou zde populace tetřívka obecného, tetřeva hlušce, čápa černého, chřástala polního, kulíška nejmenšího, sýce rousného, datla černého, jeřábka lesního a datlíka tříprstého a jejich biotopy

Sídlo: Jiráskova 150
382 26 Horní Planá
Telefon: +420 380 704 310
Fax: +420 380 738 106
E-mail: hplana@vls.cz

Rybník Olšina

Chráněná krajinná oblast Šumava
– Špičák

Chráněná území u divize Horní Planá

Název CHÚ	Evidenční číslo	Kategorie CHÚ	Výměra	Vyhlášení	LHC
Šumava	—	CHKO	14 504,00	1963	Arnoštov, Horní Planá, Bližší Lhota
Blanice	1267	NPP	1,50	1989	Arnoštov
Házlův Kříž	1545	PR	51,00	1992	Bližší Lhota
Pestřice	1546	PP	55,00	1992	Bližší Lhota
Ráčinské prameniště	1547	PP	117,00	1992	Bližší Lhota
Vlášnický potok	508	PP	34,65	1956	Dražice
Boletice	19/2005	PO	15 726,00	2005	Arnoštov, Chvalšiny
Šumava	681/2004	PO	836,00	2004	Bližší Lhota

Legenda

- CHKO – chráněná krajinná oblast
- CHÚ – chráněné území
- LHC – lesní hospodářský celek
- NPP – národní přírodní památka
- PO – ptačí oblast
- PP – přírodní památka
- PR – přírodní rezervace

Lovecká chata v Uhlíkově

Divize Karlovy Vary (vojenský újezd Hradiště)

Divize Karlovy Vary hospodaří na území Doupovských hor na ploše 19 230 ha, z toho pak převážně ve vojenském újezdu Hradiště (16 705 ha). Pozemky obhospodařují tři lesní správy (Dolní Lomnice, Klášterec nad Ohří a Valeč) a zemědělská správa Bražec, která je přímo řízena útvarem zemědělské výroby ředitelství státního podniku VLS ČR.

Na území vojenského újezdu Hradiště byla navržena **evropsky významná lokalita Hradiště** (viz tabulka na straně 265) a jsou vyhlášena tato chráněná území:

- **Národní přírodní památka Skalky skřítků** – výskyt pseudokrasových dutin vytvořených ve vulkanických brekcích
- **Přírodní památka Valeč** – rozsáhlé naleziště četných minerálů (světové naleziště hyalitu)
- **Ptačí oblast Doupovské hory** – rozkládá se na území vojenského újezdu Hradiště a v jeho širším okolí; předmětem ochrany jsou zde populace čápa černého, včelojeda lesního, výra velkého, motáka pochopa, chřástala polního, lelka lesního, žluny šedé, datla černého, pěnice vlašské, fuhýka obecného, lejska malého a jejich biotopů

Na pozemcích VLS ČR – divize Karlovy Vary mimo území vojenského újezdu Hradiště byla navržena **evropsky významná lokalita Doupovské hory** (viz tabulka na straně 265) a vyhlášena tato chráněná území:

- **Národní přírodní rezervace Úhošť** – výrazná dominantní čedičová tabulová hora se vzácnými teplomilnými společenstvy
- **Přírodní památka Mravenčák** – skalnatý vrcholek s kolmou stěnou a s teplomilnou stepní květenou
- **Přírodní památka Rašovické skály** – skalnaté svahy s teplomilnými společenstvy

Sídlo: Mattoniho nábřeží 203/130
360 06 Karlovy Vary
Telefon: +420 353 239 411
Fax: +420 353 942 124
E-mail: kvary@vls.cz

Valeč

Chráněná území u divize Karlovy Vary

Název CHÚ	Evidenční číslo	Kategorie CHÚ	Výměra	Vyhlášení	LHC
Úhošť	606	NPR	114,57	1974	Klášterec nad Ohří
Skalky skřítků	676	NPP	8,50	1979	Dolní Lomnice
Mravenčák	1507	PP	1,50	1990	Klášterec nad Ohří
Rašovické skály	1541	PP	35,00	1992	Klášterec nad Ohří
Valeč	1571	PP	576,74	1992	Valeč
Doupovské hory	688/2004	PO	18 854,00	2004	Dolní Lomnice, Klášterec, Valeč

Legenda

- CHÚ – chráněné území
- LHC – lesní hospodářský celek
- NPP – národní přírodní památka
- NPR – národní přírodní rezervace
- PO – ptačí oblast
- PP – přírodní památka

Přírodní památka Mravenčák

Přírodní památka Rašovické skály

Divize Plumlov (vojenský újezd Březina)

Divize VLS ČR Plumlov obhospodařuje především oblast vojenského újezdu Březina, který leží mezi městy Prostějovem a Vyškovem na svazích Dražanské vrchoviny. Hospodaří na pozemcích o celkové výměře 17 684 ha, z toho pak ve vojenském újezdu Březina na 12 973 ha. Hospodářskou činnost zajišťují lesní správy Žárovice, Myslejovice a Rychtářov.

Na území vojenského újezdu Březina nejsou vyhlášena žádná chráněná území.

Na pozemcích VLS ČR – divize Plumlov nacházejících se mimo území vojenského újezdu byla navržena **evropsky významná lokalita Údolí Oslavy a Chvojnice** (viz tabulka na straně 265) a vyhlášena tato zvláště chráněná území:

- **Přírodní rezervace Údolí Oslavy a Chvojnice** – výrazné kaňonovité údolí dvou toků se skalnatými svahy a teplomilnými společenstvy
- **Přírodní rezervace Studnické louky** – vlhké eutrofní a mezofilní louky v údolí potoka s meandrujícím fenoménem s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin

Vyvážecí souprava

Sídlo: Lesnická 463
798 03 Plumlov
Telefon: +420 582 302 130
Fax: +420 582 302 151
E-mail: plumlov@vls.cz

Přírodní rezervace Studnické louky

Chráněná území u divize Plumlov

Název CHÚ	Evidenční číslo	KategorieCHÚ	Výměra	Vyhlášení	LHC
Údolí Oslavy a Chvojnice	624	PR	2 309,87	1974	Slavkov
Studnické louky	2148	PR	3,66	2002	Rychtářov

Legenda

- CHÚ – chráněné území
- LHC – lesní hospodářský celek
- PR – přírodní rezervace

Lesní správa Rychtářov divize Plumlov

Divize Lipník nad Bečvou (vojenský újezd Libavá)

Divize Lipník nad Bečvou realizuje svou hospodářskou činnost především v Oderských vrších ve vojenském újezdu Libavá, kde ji vykonávají lesní správy Libavá, Potštát, Velký Újezd a Hlubočky, a na odloučených pozemcích v okresech Bruntál, Nový Jičín, Frýdek-Místek, Karviná, Opava a Vsetín, na nichž jsou vybudována účelová zařízení AČR a kde hospodáří lesní správa Bruntál. Ekologické zemědělství zajišťuje zemědělská správa Heroltovice útvaru zemědělské výroby ředitelství státního podniku VLS ČR.

Na území vojenského újezdu Libavá byla navržena **evropsky významná lokalita Libavá** (viz tabulka na straně 265) a jsou vyhlášena tato chráněná území:

- **Ptačí oblast Libavá** – území ochrany je totožné s hranicemi vojenského újezdu Libavá a předmětem ochrany je zde populace chřástala polního a jeho biotop
  - **Přírodní rezervace Smolenská luka** – inundační území Smolenského potoka s bohatou květenou a zvířenou
- Mimo území vojenského újezdu Libavá jsou na pozemcích VLS ČR – divize Lipník nad Bečvou navrženy **evropsky významné lokality Velká Střelná – štolý a Údolí Bystřice u Hluboček** (viz tabulka na straně 265) a vyhlášena tato chráněná území:
- **Přírodní rezervace Kunov** – bohatá lokalita pérovníku pštrošího
  - **Přírodní památka Prameny Zrzávky** – dva samostatné vývěry vody se silným obsahem síranu železitého a sirovodíku s druhy na ně vázanými
  - **Přírodní památka Kamenné proudy u Domašova nad Bečvou** – ukázky mrazového zvětrávání (mrazové sruby, kamenné moře a sutě)
  - **Přírodní památka Kamenec** – mokřady se vzácnou květenou a refugiem obojživelníků

Sídlo: Bratrská 359
751 31 Lipník nad Bečvou
Telefon: +420 581 724 111
Fax: +420 581 724 257
E-mail: lipnik@vls.cz

Pramen Odry

Přírodní rezervace Smolenská luka

Rybník Heřmánky

Chráněná území u divize Lipník nad Bečvou

Název CHÚ	Evidenční číslo	Kategorie CHÚ	Výměra	Vyhlášení	LHC
Kunov	1193	PR	4,58	1989	Bruntál
Smolenská luka	1639	PR	10,53	1993	Potštát
Prameny Zrzávky	1665	PP	0,36	1993	Bruntál
Kamenné proudy u Domašova	604	PP	21,58	1976	Libavá
Kamenec	1569	PP	9,82	1992	Potštát
Libavá	533/2004	PO	20 026,00	2004	Libavá, Potštát, Hlubočky, Bores, Velký Újezd

Legenda

- CHÚ – chráněné území
- LHC – lesní hospodářský celek
- PO – ptačí oblast
- PP – přírodní památka
- PR – přírodní rezervace

Divize Mimoň (v bývalých vojenských prostorech Ralsko a Mladá)

Většinu pozemků v oblasti bývalých vojenských prostorů Ralsko a Mladá obhospodařují VLS ČR – divize Mimoň pomocí lesních správ Břehyně, Hamr, Dolní Krupá a Lipník. Na území divize se také nacházejí dvě obory: *Židlov* o výměře 3 800 ha pro chov jelení a mufloní zvěře a *Velký Dub* o výměře 534 ha pro chov daňčí a mufloní zvěře.

Výcvikové prostory Ralsko a Mladá byly zrušeny k 31. 12. 1993 a vzápětí poté se zde začaly provádět detailní inventarizační průzkumy, které potvrdily, jak jsou tato území biologicky hodnotná. V současné době je na nich proto navrženo mnoho **evropsky významných lokalit** – **Slatinné vrchy, Velký a Malý Bezděz, Horní Ploučnice, Jes-třebsko-Dokesko, Mariánský rybník a Milovice-Mladá** (viz tabulka na straně 265) – a vyhlášeno velké množství zvláště chráněných území – dále uvádíme přehled jen těch nejvýznamnějších:

- **Chráněná krajinná oblast České středohoří** – 50 ha pozemků na odloučené části Červený Újezd lesního hospodářského celku Břehyně, kde se vyskytuje velké množství druhů rostlin a živočichů (vysoká biodiverzita) na vyvěřinách čedičového typu a znělce
- **Národní přírodní rezervace Břehyně-Pecopala** – rozsáhlé území s pískovcovým skalním městem, rybníkem a rašeliništi, kde se vyskytuje unikátní flóra a fauna, významná mokřadní společenstva a ve skalním městě původní bučiny
- **Národní přírodní památka SWAMP** – rašeliniště s tůňkami a s unikátní flórou a faunou
- **Přírodní rezervace Hradčanské rybníky** – soustava čtyř lesních rybníků (Černý, Vavrouškův, Strážovský a Držník) propojených Hradčanským potokem s přílehlými rašeliništi, zamokřenými loukami a lesními porosty, kde je předmětem ochrany význačná vodní a rašeliništní květena i hnízdiště ptactva
- **Přírodní rezervace Velký a Malý Bezděz** – dva znělcové vrcholy: 603 m vysoký Velký Bezděz, na jehož vrcholu stojí hrad Bezděz, a 578 m vysoký Malý Bezděz – vyskytuje se zde význačná přirozená nelesní vegetace a smíšené listnaté lesy na sutích, na severní straně Velkého Bezdězu se nachází pseudokrasová puklinová jeskyně

Sídlo: Nádražní 115
471 24 Mimoň
Telefon: +420 487 805 622
Fax: +420 487 862 546
E-mail: mimon@vls.cz

Malý vodopád v lesích
u Mimoňe

Břehyňský rybník se siluetou
Velkého a Malého Bezdězu

- **Přírodní rezervace Ralsko** – skály, sutě a suťové lesy (převážně bučiny s bohatým bylinným podrostem) s dominantou – vrcholem Ralsko (696 m nad mořem) a se stejnojmennou zříceninou hradu
- **Přírodní památka Vranovské skály** – skalní komplex s nápadnými pískovcovými skalními útvary a význačnou květenou
- **Přírodní památka Děvín, Ostrý a Schachtstein** – tři neovulkanické vypreparované sukly, které byly ve středověku ze strategických důvodů zcela odlesněny – vyskytují se zde květnaté bučiny s bohatým bylinným podrostem, na vrcholu Děvína stojí zřícenina stejnojmenného hradu a na Schachtsteinu se nacházejí unikátní pozůstatky těžby železné rudy – limonitu
- **Přírodní památka Široký kámen** – geomorfologicky významný pískovcový skalní útvar s plochým, zcela rovným vrcholem a strmými skalními stěnami (stolová hora), na skalních hranách se zachovaly zbytky reliktních borů
- **Přírodní památka Rašeliniště Černého rybníka** – přechodové rašeliniště a vodní společenstvo se zvláště chráněnými druhy rostlin a živočichů, které leží v bývalé oblasti těžby uranu
- **Přírodní památka Divadlo** – významný pískovcový geomorfologický útvar s řadou skalních forem (skalní římsy, dutiny, výklenky, voštiny, brány, mísy a pseudoškrapy) a reliktními bory
- **Přírodní památka Stohánek** – torzo pískovcové plošiny, které spadá mezi zvláštní tvary zvětrávání a odnosu pískovců
- **Přírodní památka Malý a Velký Jelení vrch** – dva izolované neovulkanické vrchy pokryté z větší části přirozenými listnatými lesy, které dotvářejí reliéf Ralské pahorkatiny
- **Přírodní památka Hadí kopec** – geomorfologicky výrazný masiv čedičového tělesa rozděleného tokem Lomnice s ukázkami sloupové odlučnosti, vzácnými teplomilnými bylinnými prvky a vegetací skalních stěn a štěrbin
- **Ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady** – rozkládá se na převážně části lesních hospodářských celků Břehyně a Hradčany divize VLS ČR Mimoň; předmětem ochrany jsou zde populace jeřába popelavého, motáka pochopa, lelka lesního, skřivana lesního a slavíka modráčka a jejich biotopy

Zřícenina hradu Ralsko

Chráněná území u divize Mimoň

Název CHÚ	Evidenční číslo	Kategorie CHÚ	Výměra	Vyhlášení	LHC
České středohoří	–	CHKO	49,44	1976	Břehyně
Břehyně-Pecopala	31	NPR	903,50	1987	Břehyně, Hradčany
SWAMP	556	NPP	1,50	1972	Břehyně
Hradčanské rybníky	119	PR	114,65	1967	Hradčany
Velký a Malý Bezděz	235	PR	28,66	1993	Břehyně
Ralsko	360	PR	22,32	1967	Stráž pod Ralskem
Vranovské skály	1352	PP	12,92	1991	Stráž pod Ralskem
Děvín, Ostrý a Schachtstein	1794	PP	33,72	1996	Stráž pod Ralskem
Široký kámen	1795	PP	29,81	1996	Stráž pod Ralskem
Rašeliniště Černého rybníka	1796	PP	4,26	1996	Stráž pod Ralskem
Divadlo	1797	PP	2,45	1996	Stráž pod Ralskem
Stohánek	1798	PP	0,26	1996	Stráž pod Ralskem
Malý a Velký Jelení vrch	1799	PP	7,91	1996	Stráž pod Ralskem
Hadí kopec	2189	PP	1,78	2002	Stráž pod Ralskem
Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady	598/2004	PO	7 984,00	2004	Hradčany, Břehyně

Legenda

- CHKO – chráněná krajinná oblast
- CHÚ – chráněné území
- LHC – lesní hospodářský celek
- NPP – národní přírodní památka
- NPR – národní přírodní rezervace
- PO – ptačí oblast
- PP – přírodní památka
- PR – přírodní rezervace

Doupný strom

Krmné zařízení v oboře Židlov

Národní přírodní památka SWAMP

**Výpis ze zákona číslo 222/1999 Sb.
ze dne 14. září 1999
o zajišťování obrany České republiky**

Změna: 320/2002 Sb.
Změna: 436/2004 Sb.

ČÁST ŠESTÁ
VOJENSKÉ ÚJEZDY

§ 30

(1) Vojenský újezd (dále jen „újezd“) je vymezená část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Újezd tvoří územní správní jednotku. Způsob evidování nemovitostí na území újezdu a označování hranic újezdu stanoví zvláštní právní předpis.

(2) Újezd a újezdní úřady se zřizují, mění a ruší zvláštním zákonem.

§ 31

(1) Majetek na území újezdu, s výjimkou vneseného majetku, smí být jen ve vlastnictví státu.

(2) Z důvodů veřejného zájmu a hospodářského využití území újezdu rozhodne ministerstvo po projednání s příslušnými ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, jaké právnické osoby budou založeny k provozování podnikatelské činnosti na území újezdů.

§ 32

(1) Fyzické osoby, které ke dni zřízení nebo změny újezdu mají na jeho území pobyt a neobdrží povolení újezdního úřadu k pobytu na jeho území nebo kterým se takové povolení dodatečně odejme z důvodu veřejného zájmu, jsou povinny se z území újezdu vystěhovat.

(2) Fyzické osoby uvedené v odstavci 1 mají nárok na náhradní byt a náhradu stěhovacích nákladů. Nároky uplatňují prostřednictvím újezdního úřadu u ministerstva. Pro poskytnutí bytu a náhrady stěhovacích nákladů se použije zvláštní právní předpis.⁹⁾

§ 33

(1) Fyzické osoby, které v důsledku zřízení, změny újezdu nebo z důvodu odejmutí povolení k pobytu ne vlastní vinou ztratily na jeho území zaměstnání nebo možnost podnikat, mají nárok na náhradu ušlé mzdy nebo ušlého příjmu do té doby, než si opatří nové zaměstnání nebo nové možnosti pro podnikání, nejvýše však po dobu 3 měsíců.

(2) Náhrada ušlé mzdy se poskytuje ve výši podle zvláštního právního předpisu.¹⁰⁾

(3) Náhrada ušlého příjmu fyzické osoby, která je samostatně výdělečně činná, činí za každý den,
a) nevyživuje-li žádnou osobu, 60 %,
b) vyživuje-li jednu osobu, 75 %,
c) vyživuje-li dvě osoby, 90 %,
d) vyživuje-li tři a více osob, 95 %
z částky denního vyměřovacího základu.¹¹⁾ U fyzických osob samostatně výdělečně činných, které nejsou plátcí záloh na pojistné na nemocenské pojištění,¹²⁾ je denním vyměřovacím základem jedna třicetina z částky, která se stanoví z částky osobního vyměřovacího základu pro stanovení výpočtového základu pro vyměření důchodu z důchodového pojištění,¹¹⁾ která je platná k prvnímu dni kalendářního měsíce, za který náhrada náleží, snížená o jednu čtvrtinu vynásobená třemi.

(4) O nároku na náhradu ušlé mzdy a ušlého příjmu rozhoduje újezdní úřad a zajišťuje jejich výplatu.

§ 34

Nároky, které vyplývají z jiných zvláštních právních předpisů,¹³⁾ zůstávají ustanovením § 33 nedotčeny.

Správa újezdu

§ 35

(1) Státní správu na území újezdu vykonává v rozsahu úkolů, které stanoví tento zákon nebo jiné zvláštní právní předpisy,¹⁴⁾ správní úřad s názvem újezdní úřad.

(2) Újezdní úřad je současně vojenským orgánem, který plní úkoly při zajišťování obrany státu. Je podřízen ministerstvu.

(3) Výdaje na činnost újezdního úřadu se hradí z rozpočtu ministerstva.

§ 36

V čele újezdního úřadu je přednosta, kterým je voják z povolání; o jeho služebním zařazení rozhoduje ministr obrany.

Úkoly újezdního úřadu

§ 37

(1) Újezdní úřad, jako správní úřad podle § 35 odst. 1, plní k zajišťování obrany státu, k výcviku ozbrojených sil, vojenského a hospodářského využití území újezdu zejména tyto úkoly:
a) zpracovává podklady pro tvorbu územního plánu újezdu a zajišťuje koordinaci vojenského a hospodářského využití spravovaného území,
b) zabezpečuje podmínky pro výcvik ozbrojených sil v polních podmínkách,
c) rozhoduje o vstupu a pobytu fyzických osob na území újezdu.

(2) Pro zajišťování práv a povinností fyzických osob, kterým byl povolen pobyt na území újezdu podle § 40 (dále jen „obyvatel újezdu“), újezdní úřad zabezpečuje hospodářský, sociální a kulturní rozvoj území újezdu, ochranu a tvorbu zdravého životního prostředí a uspokojuje potřeby obyvatel újezdu, které by jinak zabezpečovala obec podle zvláštních právních předpisů,¹⁵⁾ zejména
a) plněním úkolů v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví a kultury, s výjimkou výkonu státní správy; k tomuto účelu zřizuje a spravuje předškolní zařízení, základní školy a zařízení jim sloužící a podílí se na zabezpečování zdravotní a sociální péče,
b) výstavbou a správou účelových komunikací a zabezpečováním dopravní obslužnosti,
c) výstavbou a správou veřejného osvětlení,
d) plněním úkolů požární ochrany,
e) zabezpečováním čistoty na území újezdu, odvozem domovních odpadů a jejich nezávadnou likvidací,
f) zásobováním vodou, odváděním a čištěním odpadních vod,
g) zabezpečováním místních záležitostí veřejného pořádku.

(3) Újezdní úřad při výkonu státní správy plní další úkoly pro zabezpečování potřeb obyvatel újezdu, které by jinak zabezpečovala obec podle zvláštního právního předpisu.

(4) Pro zabezpečení úkolů podle odstavců 2 a 3 vytváří újezdní úřad podmínky pro podnikání zejména obyvatelům újezdu a právnickým osobám, které mají sídlo na území újezdu.

§ 38

K zabezpečení úkolů podle § 37 odst. 2 a 3 může újezdní úřad podle místních podmínek zřizovat občanské aktivity jako své poradní orgány; své zástupce do občanských aktivit navrhuje shromáždění obyvatel újezdu. Újezdní úřad je povinen aktiv zřídit, požádá-li o jeho zřízení nejméně polovina obyvatel újezdu.

§ 39

Povolení ke vstupu na území újezdu

(1) Újezdní úřad může vydat povolení ke vstupu na území újezdu. Újezdní úřad při vydání povolení ke vstupu na území újezdu zabezpečí seznámení fyzických osob, kterým takové povolení bylo vydáno, s platnými režimovými a bezpečnostními opatřeními. Fyzické osoby, kterým byl povolen vstup na území újezdu, jsou povinny dodržovat režimová a bezpečnostní opatření, dbát zásad ochrany přírody a veřejného pořádku.

(2) Vydané povolení ke vstupu na území újezdu může újezdni úřad odejmout kdykoli, a to bez udání důvodů.

(3) Na rozhodování o povolení ke vstupu a jeho odejmutí se nevztahuje správní řád.

§ 40

Pobyt na území újezdu

(1) Újezdni úřad vydává povolení k pobytu na území újezdu.

(2) Újezdni úřad může odejmout povolení k pobytu fyzickým osobám, které mají na území újezdu bydliště, z důvodu veřejného zájmu, nebo vyžaduje-li to bezpečnost a ochrana zdraví obyvatel újezdu. Rozhodnutí o odejmutí povolení k pobytu se musí odůvodnit.

(3) Na rozhodování o odejmutí povolení k pobytu se použije správní řád.

* * * * *

ČÁST JEDENÁCTÁ USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 73

(1) Újezdy, újezdni úřady a sídla újezdních úřadů, uvedené v příloze č. 1 tohoto zákona, které byly zřízeny podle dosavadních právních předpisů, jsou újezdy, újezdni úřady a sídla újezdních úřadů podle tohoto zákona. Příslušnost území újezdu k okresu, uvedená v příloze č. 1 tohoto zákona, stanovená podle dosavadních předpisů, je příslušností území újezdu k okresu podle tohoto zákona. Hranice jednotlivých existujících újezdů, vyznačené v příloze č. 2 až č. 6 tohoto zákona, stanovené podle dosavadních právních předpisů, jsou zobrazením hranic újezdů podle tohoto zákona, evidovaných ke dni jeho účinnosti v katastru nemovitostí. Do dokumentace o podrobném průběhu hranic jednotlivých újezdů lze nahlédnout u příslušného katastrálního úřadu nebo u ministerstva.

(2) Nebyla-li vlastnická práva právnických nebo fyzických osob k nemovitostem na území újezdů a věcná práva k cizím nemovitostem na území újezdů zřízená ve prospěch právnických a fyzických osob ke dni účinnosti tohoto zákona převedena na stát a nebude-li do 2 let od účinnosti tohoto zákona zahájeno řízení o povolení vkladu do katastru nemovitostí po vzájemné dohodě mezi vlastníkem a ministerstvem, všechny tyto nemovitosti a věcná práva k nim se vyvlastní.

(3) Tam, kde dosavadní právní předpisy uvádějí pojem vojenská správa, rozumí se jím ministerstvo.

(4) Požádá-li ministerstvo do 1 roku ode dne účinnosti tohoto zákona Pozemkový fond České republiky o bezúplatné převedení nemovitosti ve vlastnictví státu a jsou-li tyto nemovitosti v den účinnosti zákona objekty důležitými pro obranu státu podle § 29 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a Pozemkový fond České republiky je spravuje, převede je do 30 dnů od doručení žádosti ministerstvu nebo určené právnické osobě, kterou ministerstvo založilo nebo zřídilo; ministerstvo nebo určená právnická osoba začne vykonávat vlastnická práva státu k těmto nemovitostem dnem následujícím po jejich převedení. Návrh na zápis do katastru nemovitostí podá ministerstvo nebo jím zřízená právnická osoba. Náklady spojené s převedením nemovitosti a se zápisem do katastru nemovitostí hradí stát.

§ 73a

Příslušnost území újezdu ke kraji

Území újezdu náleží vždy k území jednoho kraje, a to takto:

- a) území vojenského újezdu Boletice náleží do Jihočeského kraje,
- b) území vojenského újezdu Brdy náleží do Středočeského kraje,
- c) území vojenského újezdu Březina náleží do Jihomoravského kraje,
- d) území vojenského újezdu Hradiště náleží do Karlovarského kraje,
- e) území vojenského újezdu Libavá náleží do Olomouckého kraje.

§ 73b

Působnosti stanovené krajskému úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo obecnímu úřadu podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

§ 74

Zrušují se

1. Zákon č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech.
2. Zákon č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky.
3. Zákonné opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 17/1976 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o obraně Československé socialistické republiky, zákon o působnosti federálních ministerstev a zákon o branné výchově.

§ 75

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. prosince 1999.

* * * * *

Příloha 1

Seznam vojenských újezdů a újezdních úřadů, sídla újezdních úřadů a příslušnost území újezdu k okresu

1. Vojenský újezd Boletice; Újezdni úřad vojenského újezdu Boletice; sídlem újezdního úřadu jsou Boletice; území újezdu náleží do okresu Český Krumlov.
2. Vojenský újezd Brdy; Újezdni úřad vojenského újezdu Brdy; sídlem újezdního úřadu je obec Jince; území újezdu náleží do okresu Příbram.
3. Vojenský újezd Březina; Újezdni úřad vojenského újezdu Březina; sídlem újezdního úřadu je město Vyškov; území újezdu náleží do okresu Vyškov.
4. Vojenský újezd Hradiště; Újezdni úřad vojenského újezdu Hradiště; sídlem újezdního úřadu je město Karlovy Vary; území újezdu náleží do okresu Karlovy Vary.
5. Vojenský újezd Libavá; Újezdni úřad vojenského újezdu Libavá; sídlem újezdního úřadu je Město Libavá; území újezdu náleží do okresu Olomouc.

⁹⁾ § 710 až 712 občanského zákoníku.

¹⁰⁾ § 125 odst. 3 zákoníku práce.
§ 20 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.

¹¹⁾ § 145e zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 160/1995 Sb.

¹²⁾ § 145b zákona č. 100/1988 Sb.

¹³⁾ Například zákon č. 1/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ Například § 13 odst. 2 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, § 2 zákona č. 135/1982 Sb., o hlášení a evidenci pobytu občanů, zákon č. 268/1949 Sb., o matrikách, ve znění pozdějších předpisů, 1 odst. 2 nařízení vlády č. 24/1999 Sb., kterým se stanoví na rok 1999 podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny a programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí, vyhláška č. 51/1998 Sb., kterou se stanoví předpoklady pro výkon funkcí vyžadujících zvláštní odbornou způsobilost v okresních úřadech a obecních úřadech (vyhláška o zvláštní odborné způsobilosti), ve znění vyhlášky č. 121/1999 Sb.

¹⁵⁾ Například § 13, 14, 16 a 17 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 29 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 203/1994 Sb.

Naše poděkování

Na závěr bychom rádi poděkovali újezdním úřadům vojenských újezdů AČR a všem lidem, kteří nám zapůjčili fotografie k publikování – jmenovitě pak:

Jiřímu Albrechtovi
Ing. Josefu Bartůňkovi
Liboru Bendovi
Bc. Jiřímu Fenclovi
Karlů Hodisovi
Jiřímu Hokůvovi
Ing. Pavlu Chvalinovi
Ing. Janu Jenišovi
Ludmile Kalhousové
Ing. Jiřímu Klementovi
Jaroslavu Jerrymu Košovi
plk. Ing. Vladimíru Kubisovi
Ing. Miroslavu Melegovi
Ing. Václavu Mikulicovi
kpt. Ing. Jiřímu Mráčkovi
Mgr. Stanislavu Mudrovi
Josefu Plačkovi
Ing. Vladislavu Seidlovi
Ing. Josefu Schmidovi
Bc. Stanislavu Stebilovi
Ing. Haně Trávníčkové
Ing. Romanu Vohradskému

Vydavatel se snažil najít všechny vlastníky autorských práv a předem se omlouvá za jakákoli neúmyslná opomenutí

Obsah

Vojenské újezdy Armády České republiky	6
Vojenský újezd Boletice	18
Vojenský újezd Brdy	66
Vojenský újezd Březina	116
Vojenský újezd Hradiště	154
Vojenský újezd Libavá	202
Státní podnik Vojenské lesy a statky České republiky	252

Vojenské újezdy Armády České republiky

Vydalo Ministerstvo obrany České republiky
Agentura vojenských informací a služeb
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
<http://www.army.cz>

Redakce účelové tvorby (RÚT AVIS)
Řízením redakce pověřen: Jaroslav Roušar
Odpovědná redaktorka: Jiřina Švarcová
Výtvarné řešení a zlom: Jan Brádka
Korekce fotografií: Bořivoj Beránek
Zdroj mapového díla: Geografický a hydrometeorologický úřad Praha

Dáno do tisku: 14. 12. 2006
Tisk: CENTA, Brno

Kopírovat, překládat a rozmnožovat publikaci
bez souhlasu vydavatele je zakázáno
NEPRODEJNÉ